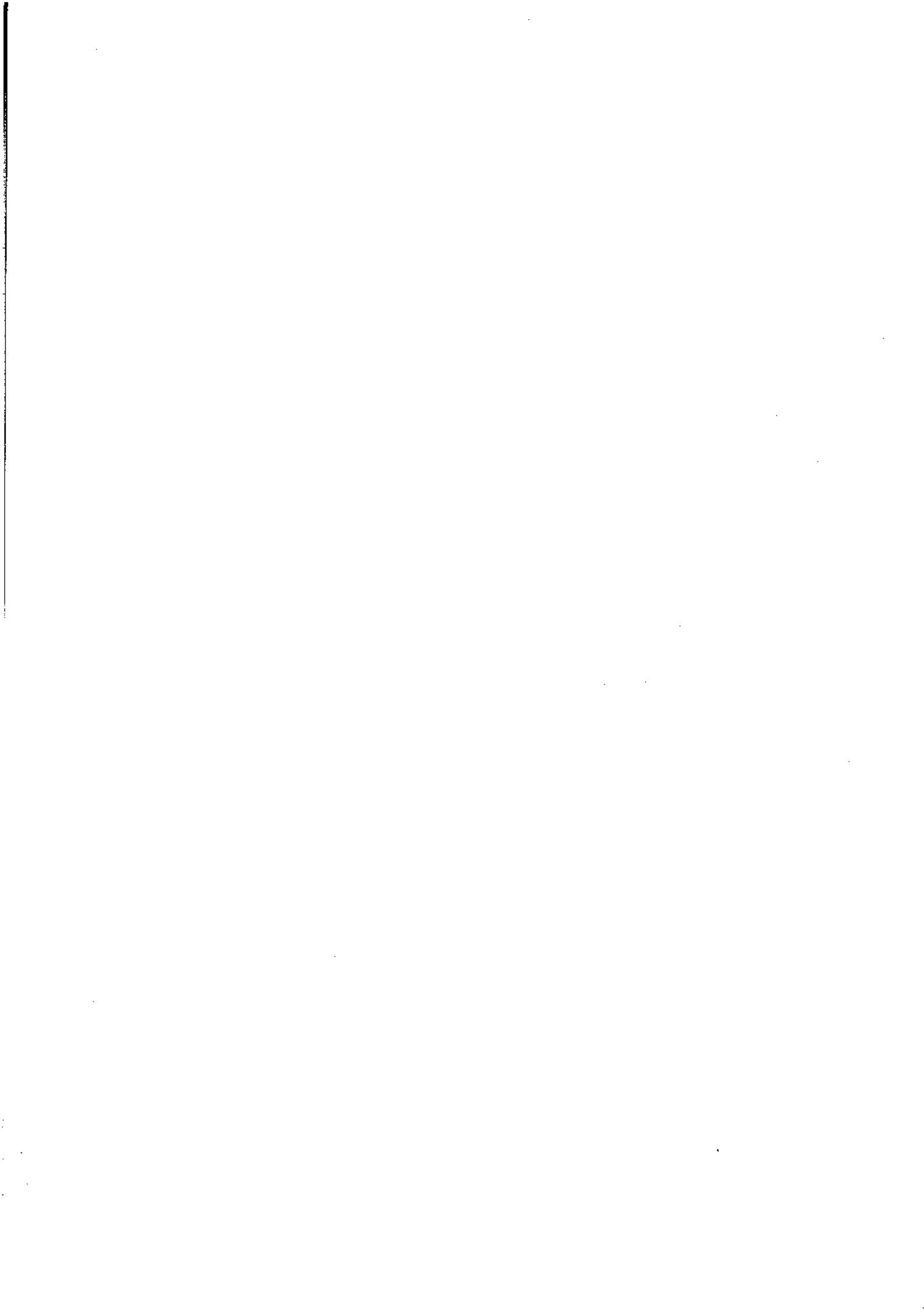
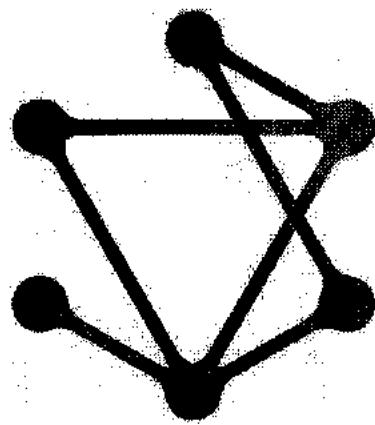

**СЛУЖБЕНИ ГЛАСНИК
ОПШТИНЕ КОТОР ВАРОШ**

РЕВИДОВАНА СТРАТЕГИЈА РАЗВОЈА ОПШТИНЕ КОТОР ВАРОШ 2016-2020.

Maj 2016.

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Ревидована стратегија развоја општине Котор Варош је припремљена у склопу Пројекта интегрисаног локалног развоја у Босни и Херцеговини (БиХ) који представља заједничку иницијативу Владе Швајцарске и Развојног програма Уједињених нација (UNDP) у БиХ.
Гледишта изнесена у овој Стратегији не одражавају обавезно гледишта UNDP-а БиХ и Владе Швајцарске.

1. САДРЖАЈ

1. САДРЖАЈ.....	2
2. УВОД	4
3. МЕТОДОЛОГИЈА КРЕИРАЊА РЕВИДОВАНЕ СТРАТЕГИЈЕ РАЗВОЈА.....	6
4. СТРАТЕШКА ПЛАФОРМА	7
4.1. Кратак преглед кључних измјена социо-економског стања у односу на претходни период имплементације	7
4.1.1. Демографске карактеристике и кретања.....	7
4.1.2. Преглед стања и кретања у локалној економији	7
4.1.3. Преглед стања у области друштвеног развоја.....	10
4.1.4. Стање јавне инфраструктуре и јавних услуга.....	15
4.1.5. Заштита и унапређење животне средине.....	17
4.1.6. Стање просторно-планске документације	18
4.1.7. Анализа буџета	19
3.2. Стратешко фокусирање.....	21
3.2.2. Стратешки фокуси	23
3.3. Визија и стратешки циљеви развоја	25
5. СЕКТОРСКИ РАЗВОЈНИ ПЛНОВИ.....	27
5.1. Усклађеност, комплементарност и међусобни утицај секторских планова	27
5.2. План локалног економског развоја.....	29
5.2.1. Преглед секторских циљева са очекиваним исходима и индикаторима	30
5.2.2. Усклађеност са стратешким документима виших нивоа	31
5.2.3. Иницијативе међупштинске сарадње.....	31
5.2.4. Програми, пројекти и мјере	32
5.2. План друштвеног развоја	34
5.2.1. Преглед секторских циљева са очекиваним исходима и индикаторима	35
5.2.2. Усклађеност са стратешким документима виших нивоа	37
5.2.3. Иницијативе међупштинске сарадње.....	38
5.2.4. Програми, пројекти и мјере	38
5.3. План заштите животне средине.....	41
5.3.1. Преглед секторских циљева са очекиваним исходима и индикаторима	42
5.3.2. Усклађеност са стратешким документима виших нивоа	44
5.3.3. Иницијативе међупштинске сарадње.....	44
5.3.4. Програми, пројекти и мјере	45
6. ОПЕРАТИВНИ ДИО.....	47
6.1. План имплементације стратешких пројекта и мјера за 3 године (1+2).....	47
6.2. План организационих и људских капацитета за имплементацију, праћење и вредновање стратегије.....	67
7. ПРИЛОЗИ.....	73
Прилог 1: Интегрисани преглед ревидоване стратегије развоја општине Котор Варош 2016-2020.....	73

Прилог 2: План имплементације стратешких пројеката и мјера за 3 године (1+2) у електронској форми	90
Прилог 3: Пројектне фише	91
Прилог 4: Процјена могућности финансирања приоритета ревидоване развојне стратегије општине Котор Варош (2016-2020.)	92
Прилог 5: Пројекти који нису обухваћени планом имплементације Стратегије	96

УВОД

Стратегија локалног развоја Општине Котор Варош за период 2010. – 2020. година (у даљем тексту: Стратегија) је кључни стратешко-плански документ Општине, који подстиче раст и развој заједнице. Стратегија је израђена од стране Општинског развојног тима у оквиру Пројекта интегрираног локалног развоја (ИЛДП), који представља заједничку иницијативу Швицарске владе и Развојног програма Уједињених нација (УНДП), у току 2010. године.

Имајући у виду да се 2015. године завршава петогодишњи циклус имплементације Стратегије и да истичке плански период секторских планова, Општинско руководство је одлучило да проведе процес ревизије Стратегије развоја општине Котор Варош.

У том контексту, током 2015. године извршена је независна средњорочна евалуација Стратегије чији резултати су представљали улазне информације неопходне за провођење квалитетне ревизије Стратегије развоја.

Ревизија Стратегије развоја подразумијевала је процес вођен према принципима планирања у складу са МИПРО методологијом, уважавајући сљедеће најважније закључке и препоруке независне средњорочне евалуације:

- Услед катастрофе узроковане поплавама и клизиштем у 2014. години, дошло је до одређених промјена када су у питању потребе и приоритети грађана. Неопходно је ажурирати социо-економску анализу и у складу с тим ревидирати стратешке приоритете и редфинисати одговарајуће секторске циљеве како би се обухватиле поменуте промјене и у обзир узеле посљедице настале услед елементарних непогода.
- За дио очекиваних исхода, програма и пројеката није се могао утврдити њихов допринос у остваривању секторских циљева. Некохерентност и нерелевантност појединачних секторских и програмско-пројектних интервенција су представљали ограничавајући фактор у имплементацији и праћењу реализације Стратегије и значајно су утицали на оцену степена њене остваривости. Неопходно је да се током ревизије Стратегије у обзир узму ове чињенице и сагледа оправданост појединачних секторских циљева, очекиваних исхода, програма и пројеката.
- Стратешки циљеви су добро постављени и потребно их је задржати у наредном периоду, уз евентуално проширење једног циља које би се односило на увођење компоненте смањења ризика од природних и других опасности.
- Анализом ефективности секторских циљева утврђено је да од 17 секторских циљева, само један је у цијелисти остварен, дјелимично је остварено 13 циљева, а 3 циља нису остварена. Да би се постигли бољи резултати у остваривању секторских циљева, неопходно је извршити ревизију и изменјену појединачних циљева, у складу са препорукама средњорочне евалуације Стратегије.
- Програми су били тематски добро осмишљени и смогућили су труписање сродних пројеката.
- Од укупно планираних 49 пројеката, њих 22 је завршено или у завршним фазама реализације, што нам даје однос реализованих/дјелимично реализованих и планираних пројеката од цца 45%, и не представља висок степен реализације. У току ревизије, путем

планова имплементације 1+2, потребно је осигурати реалније годишње планирање пројеката у складу са препорукама средњорочне евалуације имплементације Стратегије.

- Обзиром да су у просјеку буџети реализованих пројеката за 36% већи од планираних, ефикасност финансирања имплементације Стратегије није на жељеном нивоу и заслужује средњу оцјену. Потребно је током ревизије Стратегије реалније планирати средства за финансирање имплементације Стратегије и у наредном периоду побољшати праћење реализације буџетских средстава и екстерних извора финансирања, те наставити примјењивати започете праксе оперативног планирања и извјештавања.
- Неопходно је да Општинско руководство оствари интензивну комуникацију са социо-економским актерима и корисницима пројекта у локалној заједници, како би утврдили и пратили утицај имплементираних пројеката на развој заједнице и на тај начин правовремено кориговали стратешке интервенције у циљу постизања већих позитивних ефеката и утицаја на локални развој.
- Општина има довољно људских капацитета да ефикасно и квалитетно планира, реализује, прати, вреднује и евалуира Стратегију развоја. Неопходно је јасним дефинисањем улоге и одговорности Јединице за управљање развојем (ЈУРА-е), као и осталих актера у планирању и реализацији Стратегије, побољшати ефективност и ефикасност имплементације Стратегије.
- Потребно је прилагодити описе послова у складу са систематизацијом радних мјеста и свим запосленим додијелити одговорности у процесу планирања и реализације Стратегије, чиме се стварају предуслови да сви запослени Стратегију прихвате као алат за планирање, што до сада није била пракса.

МЕТОДОЛОГИЈА КРЕИРАЊА РЕВИДОВАНЕ СТРАТЕГИЈЕ РАЗВОЈА

У ревизији стратешког плана развоја општине Котор Варош коришћена је стандардна Методологија за интегрисано планирање локалног развоја (МИПРО), прихваћена и препоручена од стране ентитетских влада, те савеза општина и градова оба ентитета. МИПРО је у потпуности усклађена са постојећим законским оквиром којим је дефинисано планирање развоја на локалном нивоу, као и са водећим принципима и приступима стратешком планирању које промовише Европска унија. Водећи принципи на којима се заснива ревизија Стратегије развоја општине Котор Варош су одрживост и социјална укљученост. Одрживост као принцип интегрише економски и аспект животне средине, док принцип социјалне укључености подразумијева једнаке шансе за све и правичност у смислу идентификовања потреба и интереса маргинализованих и социјално искључених група становништва. Надаље, Стратегију развоја карактеришу интеграција (што значи да су економски, друштвени и аспект заштите животне средине посматрани као неодвојиви дијелови једне целине) и партиципација (сви заинтересовани актери су ангажовани и допринијели су изради Стратегије).

Општина се ангажовала у процесу ревизије Стратегије вођена увјерењем да стратешко планирање представља кључни инструмент за проактивно и одговорно управљање локалним развојем. Процес ревизије Стратегије развоја, инициран од стране начелника Општине и подржан од стране Скупштине општине, је започео потписивањем Меморандума о разумијевању између општине Котор Варош и Развојног програма Уједињених нација (UNDP-а) те укључивањем радних тијела – Општинског развојног тима (OPT), Секторских радних група, и Интерсекторске групе за интеграцију аспеката смањења ризика од катастрофа, као и Партнерске групе (ПГ).

Процес је оперативно водио Општински развојни тим, а у самом процесу створени су механизми за интеграцију аспеката смањења ризика од катастрофа кроз рад Интерсекторске групе и грађанско учешће кроз рад Партнерске групе – консултативног тијела којег су чинили представници јавног, приватног и невладиног сектора, који се састао два пута током процеса ревизије.

Полазна тачка за ревизију Стратегије развоја општине Котор Варош је била независна средњорочна евалуација Стратегије развоја општине Котор Варош, анализа постојећих стратешких докумената те степен развијености људских ресурса неопходних за ревизију, имплементацију, праћење и вредновање Стратегије. Ревизију носећег и најважнијег дијела Стратегије, стратешке платформе, која обухвата социо-економску анализу, стратешке фокусе, визију развоја и стратешке циљеве развоја урадио је OPT. Ревизију секторских планова развоја економије, друштва и заштите и унапређења животне средине израдиле су за ту сврху формиране секторске радне групе, а које су чинили чланови OPT-а и ПГ-а. У завршном дијелу процеса, OPT је, на бази принципа интеграције, објединио и ускладио ревидоване секторске документе те припремио сквирни трогодишњи план имплементације (1+2), укључујући и план развоја организацијских капацитета и људских потенцијала неопходних за ефикасну имплементацију Стратегије. Како би се омогућила успјешна имплементација Стратегије, финансијски оквир Стратегије је у потпуности усклађен са општинским буџетом за 2016. годину и реалним могућностима за повлачење средстава из екстерних извора.

СТРАТЕШКА ПЛАТФОРМА

4.1. Кратак преглед кључних измјена социо-економског стања у односу на претходни период имплементације

У овом дијелу ревидоване Стратегије општине Котор Варош припремљен је сажети преглед кључних измјена социо-економског стања у односу на стање из 2011. године, а које су резултат имплементације Стратегије у претходних 5 година и измјењених околности усљед дјеловања вањских фактора (ван обухвата Стратегије). Дијелови социо-економске анализе који нису претрпјели значајне промјене изостављени су из овог прегледа и њихове кључне карактеристике су представљене у оквиру документа Стратегија развоја општине Котор Варош 2010 – 2020.

4.1.1. Демографске карактеристике и кретања

Према прелиминарним резултатима пописа становништва из 2013. године (званични подаци још увијек нису објављени) у општини Котор Варош је укупно пописано 22.001 лице, 5.996 домаћинстава и 9.081 стан. Врло је извјесно да ће се тај број након званичне обраде података смањити на број који је мањи од 22.001 становника.¹

У посматраном периоду 2009.-2013., прве три године имају позитиван природни прираштај док је 2012. и 2013. године забиљежен негативан природни прираштај. Број склопљених бракова је био највећи 2009. године а најмањи 2012. године. Највише разведенних бракова је било 2010. године а најмање 2013. године. **Негативан миграциони салдо у периоду 2009-2013.² година (-81 у 2009. и -35 у 2013.г.) у комбинацији са изразито ниским и повремено негативним природним прираштајем показује да долази до даљег демографског пражњења општине.** Највише одсељених из Котор Вароши забиљежено је 2009. године и углавном се становништво сели у друге општине РС (највјероватније Бања Лука) а знатан број њих се сели и у Федерацију БиХ.

4.1.2. Преглед стања и кретања у локалној економији

На територији општине Котор Варош у 2014. години привредну дјелатност обављало је 111 предузећа што представља пад од 3,5 % у односу на 2010. годину, када је привредну дјелатност обављало 115 предузећа. Према подацима Одјељења за привреду и друштвене дјелатности, у 2014. години су биле регистроване 254 предузетничке радње од чега 92 трговачке, 55 угоститељских и 107 занатских радњи, а у 2013. години су биле регистроване 332 радње, односно 126 трговинских, 80 угоститељских и 126 занатских радњи. Значајна разлика у броју регистрованих предузетничких радњи у 2013. и 2014. години (-37%) настала је због брисања из регистра радњи које нису биле активне, али и због посљедица економске кризе. Стратегија развоја општине Котор Варош није предвидјела стратешке интервенције за период од првих пет година које би утицале на промјену оваквог негативног тренда.

Када је у питању индустрија, и даље су најзаступљеније дрвнoprerađivачка (13 пилана),

¹Због неусклађености јединственом програму обраде пописне грађе још увијек нису објављени званични резултати пописа из 2013. године. Сагласност није постигнута, између остalog, о извођењу статуса укупног - резидентног становништва и искључивању одређеног броја пописнице "П1" из сета података који се обрађује. То за општину Котор Варош значи да је врло извјесно да ће се број становника након обраде података смањити испод 22001 становник.

²OPT није могао доћи до извора података за 2014. годину

којарско-прерађивачка, обућарска и грађевинска дјелатност које заједно остварују преко 50% укупног прихода општине. Носиоци привредног развоја су велика, мала и средња предузећа и предузетничке радње у приватном власништву у којима је према подацима Привредне коморе РС, запослено 2.918 радника од укупно 4.471 запослених на нивоу општине. Број предузећа на 1000 становника порастао је са 3,92 у 2011. години на 4,49 у 2014. Овакво повећање броја предузећа се директно доводи у везу са прелиминарним резултатима пописа становништва из 2013. године а не са имплементацијом Стратегије нити са привредним и економским развојем општине.

На подручју општине у 2014. години предузећа су остварила приходе у износу од 131.999.640 КМ и они су већи за 12,05 % у односу на 2013. годину, односно за 33,25 % у односу на 2012. годину. У односу на 2009. годину приход предузећа је порастао за 60%.

Највеће приходе је остварила прерађивачка индустрија у износу од 77.798.666 КМ прихода, што чини 58,93 % укупних прихода општине. У оквиру прерађивачке индустрије највеће приходе је остварила грана производње коже и производа од коже са остварених 33.346.622 КМ или 42,86 % укупних прихода прерађивачке индустрије. Учешће осталих привредних грана у укупном приходу који је остварила прерађивачка индустрија је сlijedeће: прерада дрвета и производа од дрвета 17,04 %, производња производа од гуме и пластичних маса 8,51 %, производња готових металних производа 5,81 % и производња прехрамбених производа 2,14 %. Учешће осталих грана у укупном приходу прерађивачке индустрије је занемарљиво.

Укупни расходи које су остварили привредни субјекти са подручја општине Котор Вараш у 2014. години били су на нивоу од 115.245.988 КМ.

Улагања, на територији општине Котор Варош, у периоду 2011.-2014. пала су са 4.446.206 КМ на 1.746.220 КМ, односно, ниво инвестиција у 2014. години је за 60,72 % мањи него у 2011. години. Разлог овог смањења су посљедице економске кризе, која још увијек значајно утиче на локалну привреду.

У овом дијелу је значајно нагласити постојање инвестиционог потенцијала дијаспоре, где се процјењује да у иностранству живи око 1.000 особа поријеклом из Котор Вароша а који представљају потенцијалне инвеститоре. Искуства из досадашњег рада са дијаспором говоре да постоји интерес који се у пракси реализовао кроз 2 инвестиције у металску индустрију и отварање око 200 нових радних мјеста. Ове двије инвестиције су реализоване у сарадњи са Општином и представљају индиректан утицај Стратегије и активности Јединице за управљање развојем, успостављене на основу препорука из Стратегије.

Када је ријеч о предузетничкој инфраструктури, на подручју Општине Котор Варош у функцији се налази једна пословна зона „Пролекс“ у којој привредну активност обављају два предузећа, „Дермал Р“ доо које производи готову обућу за домаће тржиште и страног партнера, (програм Габор), и предузеће „Индустрија Монуусо БХ“ д.о.о. које се бави производњом пластичне амбалаже. Просторни капацитети пословне зоне су у потпуности изнајмљени и нема могућности њеног даљег ширења. Стога постоји потреба за уређењем нових локација које су у власништву Општине, у сврху отварања нових пословних зона. У том контексту је просторно-планском документацијом предвиђено уређење 2 нове пословне зоне „Стрелиште“ и „Јелшинград“ и радне зоне „Рипиште“. Стратешким интервенцијама у периоду 2011-2014. дјелимично је урађен приступни пут, водоводна, канализациона и електро мрежа за локацију пословне зоне Стрелиште, што није било довољно да се ова пословна зона стави у функцију и на располагање потенцијалним инвеститорима. У сврху привлачења нових инвестиција, у наредном периоду неопходно је израдити зонинг планове за Пословну зону „Јелшинград“ и радну зону „Рипиште“ и интензивирати активности на потпуном уређењу приступне

комуналне инфраструктуре за пословне зоне „Стрелиште“ и „Јелшинград“, које подразумјевају уређење приступниог пута у дужини од 200 м, изградња водоводне мреже укупне дужине од 1000 м и изградња канализационе мреже у дужини од 500 м.

У периоду 2011-2014., на територији општине Котор Варош, забиљежен је раст просјечне нето плате од 2,5%, односно, повећање са 611 КМ у 2011. на 626 КМ у 2014. години. Иако је дошло до повећања просјечне нето плате на подручју општине Котор Варош, она се још увијек налази међу посљедњима у Регији Бања Луке по овом питању и значајно је испод просјека ентитета Републике Српске који износи 825 КМ. Тренд повећања плате се не може довести у везу са реализацијом стратешких интервенција. Ниске плате утичу на локалну заједницу како са аспекта економске флукутације тако и са аспекта смањења ризика од катастрофа гдје је, усљед ниских примања у локалној заједници, опоравак од штета узрокованих поплавама и клизиштима, али и осталим природним и другим опасностима, значајно успорен.

Туризам

Обзиром да општина Котор Варош располаже богатим природним и културно-историјским наслеђем (Ријека Врбања са притокама, споменици природе, паркови природе, видиковци итд.) излетнички туризам представља потенцијал за развој општине Котор Варош. Међутим, у периоду 2011-2014.г., нису забиљежена значајнија улагања у област туризма иако је то било предвиђено Стратегијом, што је директно утицало на смањење броја ноћења гостију са 1.079 у 2010. години, на тек 50 у 2014. години. Битно је напоменути да је од планираних 1.000 ноћења у периоду 2010-2014.г. остварено само 8% или 80 ноћења што показује неискориштеност потенцијала за излетнички туризам на територији општине Котор Варош. Када су у питању туристички доласци, на подручју општине Котор Варош у 2014.г. забиљежено је свега 66 туристичких посјета што је око десет пута мање у односу на 2010. годину (691 посјета на годишњем нивоу). Иако је било планирано Стратегијом развоја, није дошло до оснивања туристичке организације општине Котор Варош, што стање у туризму додатно погоршава. Усљед неафирмисаности и недовољног улагања у туризам у периоду 2011-2014. није регистровано нити једно домаћинство или субјекат за пружање туристичких услуга.

Пољопривреда

Пољопривредно земљиште заузима 38% укупне површине општине, међутим, због израженог тренда напуштања сеоских подручја посљедњих година, проценат пољопривредног земљишта који се обрађује осјетно је смањен. На подручју општине Котор Варош око 50% становништва се бави пољопривредном производњом као допунском дјелатношћу, а 5% као основном. Број пољопривредних газдинстава на 1.000 становника у 2014. години је износио 98 и налази се на пближко истом нивоу из 2010.г.

Иако је ово поднебље традиционално окренуто ка сточарству, поготово ситном стоком (око 5.000 грла оваца и 2.000 грла говеда) и постоји потреба за развој овог сегмента пољопривреде, у протеклих пет година није направљен значајан напредак када је у питању његов развој. Свињогојство је још увијек екстензивно и налази се на нивоу из 2010. када је забиљежено око 3.500 свиња, док се перадарство још увијек налази на нивоу економског дворишта. У 2014. години забиљежен је откуп 488.101 л млијека (Извјештај Мљекаре из Козарске Дубице) док је количина откупљеног меса износила 89.400 кг (70% откупа је извршила месна индустрија „Бајра“ Травник док је остатак пласиран путем мањих месница на подручју општине). С друге стране, у протеклом петогодишњем периоду евидентан је развој воћарства (шљива, јабука и крушка), гдје се убрзано уводе културе која су доживјеле наглу експанзију у посљедње три године (5 ha). Такође, може се уочити експанзија пчеларства и повртарства, гдје је направљен искорак у организовању

производње у монокултури. Узгој поврћа у заштићеном простору, односно стакленицима и пластеницима, такође, доживљава процват и има високо узлазан тренд. Забиљежени помак у развоју примарне пољопривредне производње се не може довести у везу са стратешким интервенцијама јер није било предвиђених пројеката који би директно подржали развој пољопривредне производње, већ се подршка проводила у склопу редовних активности пољопривредне службе и дијелом кроз потицајне мјере Министарства пољопривреде РС-а.

Због неувезаности пољопривредних произвођача, није забиљежен организован откуп воћа, поврћа и меда. Иако је стратешким интервенцијама у периоду 2011-2014. изграђена инфраструктура АгроЭнтра, који располаже капацитетима за сушење воћа и поврћа (400 кг) и чување пољопривредних производа у хладњачи (капацитета 40 тона), наведени капацитети су неискориштени јер није решена управљачка структура АгроЭнтра, што представља проблем који је неопходно решити у наредном развојном периоду. Изграђени АгроЭнтар и општински програми подршке пољопривредној производњи представљају добру основу за развој пољопривреде, међутим, неувезаност пољопривредних произвођача, недовољне произведе количине и непостојање планског приступа развоју пољопривреде представљају ограничавајући фактор којег је, такође, потребно решавати у наредном развојном периоду.

Преглед стања и кретања на тржишту рада

На подручју општине Котор Варош у периоду 2011.-2014. забиљежен је пораст запослених особа са 3.454 на 4.497 (30%). Разлог повећања броја запослених је у створеном повољном окружењу за повећање броја инвестиција, чиме су се отворила нова радна мјеста. Међутим, у истом периоду повећао се и број незапослених лица за 1,87% што се доводи у везу са уласком нових младих особа на тржиште рада након завршене средње школе. Повећање броја запослених се не може довести у директну везу са имплементацијом Стратегије развоја изузев дијела који се односи на подршку Општине инвеститорима у виду савјетодавних услуга, брзог решавања захтјева за куповину грађевинског земљишта и омогућавања одгођеног плаћања и брзог исходовања грађевинских дозвола.

Према подацима Привредне коморе РС у привреди општине Котор Варош је запослено 2.918 радника (65,26% од укупног броја запослених у општини), од чега у прерађивачкој индустрији 2.157 (48,24% од укупног броја запослених у општини), у предузетничким радњама 430 (9,6%), и у осталој привреди 331 (7,4%). У ванпривредним дјелатностима запослено је 1.553 радника (34,73% од укупног броја запослених у општини).

У оквиру прерађивачке индустрије највећи удио у запошљавању има кожарско-прерађивачка индустрија са 1.806 радника, затим, слиједи прерада дрвета са 348 радника, производња готових металних производа 126 радника, итд. Иако је стратешким интервенцијама предвиђена директна подршка наведеним гранама индустрије, до њихове реализације није дошло те се број запослених не може довести у везу са реализацијом стратешких интервенција.

Према подацима Фонда ПИО, број пензионера у периоду 2011-2014. на подручју општине је у сталном порасту тако да је 31.12.2014. године било евидентирано око 1.914 корисника пензије, што је за 19,62% више у односу на 2010. годину. Повећање броја пензионера уз недовољно повећање пензија додатно појачава рањивост локалне заједнице на природне и друге опасности, нарочито када су у питању поплаве и клизишта које неизоставно погађају ову категорију становништва.

3.1.3. Преглед стања у области друштвеног развоја

Образовање

Обухват дјеце предшколским васпитањем и образовањем на подручју општине Котор Варош налази се на врло ниском нивоу од 9%, а разлози су недовољни смјештајни капацитети постојеће предшколске установе. Такођер је евидентан проблем недостатка предшколских установа у руралном подручју општине, где постоји све већа потреба за овим видом услуге. У периоду 2011-2014. нису биле предвиђене стратешке интервенције за повећање обухвата дјеце предшколским васпитањем и образовањем. Усљед тога, изостале су и значајне промјене у овом сегменту друштвеног развоја.

Број ученика и студента у школској 2014/15. години износио је 2.763, што је за 18% мање у односу на школску 2010/11. годину. Једни од основних узрока смањења број ученика је одлазак становништва те неповољна старосна структура становништва.

У посматраном периоду 2011-2014. примијетно је и значајно смањење буџета за стипендирање, као и број стипендираних ученика. У 2014. години из буџета издвојено је 60.000 КМ, за стипендирање 83 студента (40 мушких и 43 женска), док се у 2010. издвојило 140.000 КМ за стипендирање 237 студената (142 мушких и 95 женски) и 130 ученика (83 мушких и 47 женских). Иако се настава у средњошколском центру одвија у 8 одјељења, струковни профили не одговарају потребама локалне привреде те се ствара неусклађеност између образовне понуде и потражње на локалном тржишту рада. Неријетко се у прерађивачкој индустрији траже радници одређених профиле, којих нема на тржишту рада, што послодавце ставља у незавидан положај. Неопходан је центар за преквалификацију који ће омогућити како послодавцима тако и незапосленим лицима да дођу до квалитетне радне снаге односно радног мјesta. Нити једна школа на подручју Котор Вароши не проводи практичне вјежбе одговора у случају природних и других опасности, односно, не постоје програми који би подигли свјесност ученика о улогама становника и начинима одговора током катастрофа.

Култура и спорт

Као резултат стратешких интервенција (реконструкција кино сале, уређење спортских терена, уређење обале ријеке Врбање), у периоду 2011-2014. дошло је до развоја квалитетних и садржајних културно- спортских манифестација, што је резултирало повећањем броја активних учесника у институцијама културе за 70% у односу на 2011. годину. У области спорта број активних чланова у 2014. нешто је мањи у односу на претходну годину, али је свеукупно повећан за 14,66% у односу на 2011. годину. Број спортских организација порастао је са 14 у 2011. на 18 у 2014. години.

У посматраном периоду површина реконструисаних објеката за културу и спорт износи $5.116 m^2$ а реализацијом пројекта „Стварање услова за развој културе на подручју општине Котор Варош”, реконструисан је и дограђен објекат зграде кино сале ($1.017 m^2$). Предузете мјере су допринијеле успостављању сталног календара културних и спортских дешавања у току године (17 културних, 20 спортских), што представља директан резултат имплементације Стратегије. У културном животу Котор Вароши већи ефекат би се постигао бољом организацијом и синхронизацијом активности појединачних установа јер често преклапање динамике одвијања догађаја умањује њихов ефекат. Уочен је недостатак драмских/позоришних професионалних, односно, аматерских „секција”/удружења, који се компензује пројекцијама позоришних представа гостујућих позоришта у простору реконструисане кино сале.

Здравствена заштита

У периоду 2011-2014. година, на подручју општине Котор Варош број љекара на 1.000 становника порастао је са 0,697 у 2011. на 0,727 у 2014. У истом периоду број запослених у здравству се смањио са 78 на 72, што јасно указује да тренд повећања броја љекара на 1.000 становника не представља

резултат стратешких интервенција већ пописа становништва из 2013. према којем се значајно смањио регистровани број становника општине Котор Варош. У посљедње вријеме значајан проблем за становништво општине представља појава цријевних и осталих хидричних болести. Наime, само у 2015.г. на градском подручју општине Котор Варош евидентирано је 108 случајева цријевних болести што, између осталог, може бити посљедица конзумације неквалитетне воде за пиће. Узимајући у обзир да се ради само о становништву градског подручја и да се већина руралног становништва снабдијева неконтролисаном питком водом из локалних водовода, процјењује се да је број обольелих од цријевних и осталих хидричних болести далеко већи од евидентираног.

Посматрајући локацију Дома здравља може се констатовати да је она неповољна из следећих разлога: прилаз објекту је значајног успона што у зимском периоду успорава или чак онемогућава прилаз без додатних интервенција путних служби, прилаз објекту и сви манипулативни простори у кругу Дома здравља су у веома лошем стању због оштећења и асфалтна подлога саобраћајне комуникације са Домом здравља налази се у изузетно лошем стању.

Суочени са наведеним проблемима, као и са проблемима амортизованости медицинске опреме, недостатком возила за терен, организовањем рада хитне помоћи 24 сата са потребом ангажовања 4 тима, може се рећи да за здравство општине Котор Варош предстоји врло тежак период у којем треба адекватно пружити здравствене услуге становништву. Све наведено, здравствени систем општине чини и рањивим у случају природних и других опасности. Поред рањивости система, евидентно је да капацитети здравствене установе нису довољни како би квалитетно одговорили на веће катастрофе узроковане природним и другим опасностима. Овде се првенствено мисли на техничку опремљеност и људске капацитете службе хитне медицинске помоћи.

Значајно је истаћи да број здравствено осигураних лица биљежи позитиван тренд и у 2014. години је износио 16.519 лица, што представља увећање од 8% у односу на 2009. годину и резултат су активности Министарства здравства РС а не стратешких интервенција.

Социјална заштита

На територији општине Котор Варош у периоду 2011-2014. година, социјални трансфери по глави становника порасли су са 5,9 у 2011 на 23,57 у 2014. Такође, значајно је порастао и број корисника социјалне помоћи на 1.000 становника са 12 на 15,86, односно за 26%. У посматраном периоду смањен је број корисника који: имају право на смјештај у социјалну установу за 17%, затим, остварено право на здравствено заштиту за 27%, остварено право на новчану помоћ за 35%, док је порастао број корисника који имају: остварено право на додатак за помоћ и његу другог лица за 50%, те остварено право на једнократну новчану помоћ за 70%. Смањен је број доплатака за дјецу за 35%, помоћи за опрему новорођеног дјетета за 18%, накнада плате за вријеме породиљског одсуства за 31%, матерински додатак за 36%, а узрок ових смањења је неповољна старосна структура становништва, као и тренд негативног природног прираштја. Такође, на подручју општине у 2015.г. је регистровано **40 дјече са посебним потребама** којима је неопходна адекватна социјална заштита. Уколико се посматрају претходно анализирани трендови може се доћи до закључка да је број лица у стању социјалне потребе повећан што указује потребу да се локална заједница, кроз стратешке интервенције али и остale видове подршке, више укључи у забрињавање и задовољавање њихових основних животних потреба, и тиме смањи рањивост ових категорија, нарочито ако се ради о ванредним ситуацијама и катастрофама узрокованим природним и другим опасностима.

Цивилно друштво

На подручју општине Котор Варош, регистровано је 37 организација и удружења која остварују сарадњу са општинском управом, што је 68,1% више у односу на 2010. годину. Већина организација су чланице „Мреже“ невладиних организација општине Котор Варош, са којима су представници општине у децембру 2011. године, потписали Споразум о сарадњи и партнерству који утврђује критерије на основу којих организације потписнице аплицирају за буџетска средства. Општине намењена развоју НВО. Потписивање споразума представља директан резултат реализације стратешких интервенција у периоду 2011-2014. Од организација волонтерског типа, најзначајнији је Црвени крст, који има капацитет да окупи велики број волонтера у врло кратком периоду. Црвени Крст, поред програма очувања здравља становништва и подизања свијести о опасности од мина, има значајну улогу у пружању помоћи рањивим скупинама становништва у основним животним намирницама, одјећи и обући, нарочито у ванредним ситуацијама узрокованим природним и другим опасностима. Поред Црвеног Крста са аспекта смањења ризика од природних и других опасности, врло важну улогу имају удружења планинара, која имају потенцијала да уз адекватан тренинг и квалитетну опрему прерасту у локалну горску службу спашавања.

Ризици од природних и других опасности

На подручју општине Котор Варош, према учсталости и кумулативним штетама које узрокују, најзначајније су сљедеће опасности: пожари, поплаве, клизишта, суша, олујни вјетар, сњежни наноси и град. Поред ових опасности присутна је и опасност која није учестала али према свом интензитету може нанијети значајну штету, а то је земљотрес.

Изложеност заједнице природним и другим опасностима

Према извјештају Комисије за процјену штете од поплава током 2014. године, процјењује се да је 500 ha земљишта захваћено поплавом од чега је 410,60 ha пољопривредно земљиште. Људских жртава није било, као ни рањених и повријеђених. Поплаве и клизишта су директно угрозиле 109 домаћинстава, односно, 351 становник општине Котор Вароши био је директно изложен штетном утицају поплава и клизишта. Када је ријеч о кључним привредним и јавним објектима и јавној инфраструктури, од поплава најугроженији су базен градског водовода у Которишту, објекат „Тржница“, трг са фонтаном и услужни објекти на овој локацији, погон предузећа „Дермал“, објекти предузећа „Сим техник“, „Спортек“, основна школа „Свети Сава“, Спортска дворана, Рециклажно двoriште, предузеће за производњу кекса у Црној Ријеци, магистрални пут на дионици у Црној Ријеци и сви мостови који се налазе на ријеци Врбањи. С друге стране, клизишта у највећој мјери угрожавају стамбене објекте и локални пут у насељу Липље и дионице кључних путних комуникација магистралног пута М-4 и регионалног пута Р-440.

Када је ријеч о пожарима на отвореном на подручју општине Котор Варош од шумских пожара најугроженија географска подручја су Узломац, Обронци Влашића и појас разграничења са општином Кнежево. Најугроженија насељена мјеста су: МЗ Забрђе, МЗ Врбањци, МЗ Масловаре, МЗ Грабовица, МЗ Шипраге, МЗ Вагани и МЗ Крушево Брдо I и II у којима укупно живи преко 2.750 становника. Највеће губитке у случају шумског пожара претрпјело би ЈП Шуме Српске док остали привредни субјекти нису значајно угрожени шумским пожарима. Услјед шумских пожара могло би доћи до обуставе саобраћаја на Регионалним путевима Р-413 и Р-440, као и на дијелу магистралног пута М-4 на дионици Ободник-Борје. Директну изложеност Шумским пожарима има Високонапонска електро-енергетска мрежа усљед чега би могло доћи до прекида напајања електричном енергијом ширег подручја општине Котор Варош.

С друге стране, пожарима у објектима изложени су индивидуални стамбени објекти, вишеспратни објекти колективне стамбене градње, објекти привредних субјеката и објекти јавних установа.

Најизложенији су објекти у самом градском подручју, посебно вишеспратни објекти, где живи и највећи број становника општине (преко 10.000 у урбаним подручјима општине). Сви индустријски и привредни објекти подложни су пожарима, а са највећим негативним утицајем и великим економским губицима су пожари у: пиланама, складиштима вјештачког ђубрива која садрже амонијум-нитрат, друмском саобраћају – возила која превозе опасне материје и на надземним резервоарима пропан-бутан услед излијевања течне фазе испод резервоара. Пожари у јавним објектима подразумијевају пожаре у: Дому здравља, предшколским и школским установама, Дому културе, згради Општине, Центру за социјални рад итд. У овим објектима током дана укупно борави преко 2000 особа.

Цјелокупно становништво општине Котор Варош под директним је утицајем суше, и услед недостатка воде цјелокупно становништво је здравствено угрожено. Суша има нарочит негативни утицај на пољопривредну производњу чиме је угрожено 2.150 домаћинстава у свим мјесним заједницама која су регистрована да се баве пољопривредом.

Под негативним утицајем града, такође, се налази цјелокупно становништво општине Котор Варош, а посебно мјеста са интензивном пољопривредном производњом (воћарством): МЗ Липље, Масловаре, Доњи и Горњи Борци.

Земљотресу је изложен цјелокупно становништво општине, посебно густо насељена мјеста са вишеспратним стамбеним објектима (градско подручје Котор Вароши) и они стамбени објекти грађени прије 1950.г. Земљотресу су, такође, изложени сви привредни субјекти на подручју општине Котор Варош. Услед земљотреса јачине преко 6 МКС може доћи до значајног оштећења јавне инфраструктуре и стамбених објеката, затрпавања и повређивања људи са смртним посљедицама, оштећења објеката јавних установа, прекида комуникација итд.

Олујним вјетром и сњежним наносима изложено је цјелокупно становништво општине Котор Варош, а посебно дијелови општине који гравитирају планинским обронцима Влашића, Борја и дијелу општине који се граничи са општином Кнежево (насељена мјеста: Грабовица, Липље, Масловаре, Шипраге, Селачка, Крушево Брдо I и II, Орахова, Врчићи, Вагани и Варјаче).

Посљедице природних опасности

Укупна процјењена штета настала дјеловањем поплава и клизишта током 2014.г. у пољопривреди износи 567.632 КМ, највише на ливадама и пољопривредним усјевима 370.621,5 КМ, затим на дугогодишњим засадима 82.324 КМ, на сточном фонду 61.172,5 КМ, на објектима и помоћним објектима 57.809 КМ те на пољопривредној опреми и механизацији 25.705 КМ.

Укупна штета у 2014.г., настала дјеловањем поплава и клизишта, на стамбеним објектима износи 2.485.262,91 КМ. Што се тиче комуналне инфраструктуре, оштећено је 12 водовода, што је директно утицало на снабдијевање водом у 328 домаћинстава, дио канализационе инфраструктуре и обалоутврде на ријеци Врбањи. Укупна процјена штете на комуналној инфраструктури износи 548.900 КМ. Поред комуналне инфраструктуре, током поплава и клизишта у 2014.г. оштећено је 109 путних правца и 17 мостова, а процјена штете за овај сегмент износи 2.322.725,87 КМ. Уколико узмемо у обзир све наведене процјене, укупна процјена штете настала дјеловањем поплава и клизишта током 2014. године на територији општине Котор Варош износи 5.954.520,78 КМ.

Капацитети локалне заједнице да одговори на ризике од природних и других опасности

У спашавању и заштити становништва током поплава и клизишта у 2014.г. учествовале су: ватрогасна јединица, припадници Цивилне заштите, волонтери општинског Црвеног крста, удружење планинара „Механизам“, чланови рукометног клуба Котор Варош, предузећа: Петровић д.о.о., ЕФМ д.о.о., Јенас д.о.о., Едо д.о.о., Бриод д.о.о., РП Промекс д.о.о., ШГ Врбања и КП Бобас а.д.

Недовољно развијени капацитети Службе цивилне заштите и Ватрогасне јединице, који првенствено оскуђевају у основним материјално-техничким средствима за ефикасан одговор на природне и друге опасности али и недовољним бројем квалитетно обучених кадрова, значајно умањују капацитете општине да смањи ризик од природних и других опасности на подручју општине Котор Варош. Потребно је истаћи да координација кључних локалних актера заштите и спашавања у току фазе хитног одговора на катастрофу постоји кроз функционисање штаба за ванредне ситуације којег успоставља јединица локалне самоуправе. Међутим, у циљу ефикаснијег одговора на природне и друге опасности, комуникацију кључних актера потребно је значајно побољшати, посебно са аспекта одговорности појединачних актера али и унапређења система везе и система раног упозоравања.

Поред претходно наведених неструктуралних мјера, за смањење ризика од поплава, потребно је примјенити одређене структуралне мјере, прије свега прочистити канале, извршити санацију обале ријеке Врбање и реконструисати локалне мостове који представљају повезницу градског дијела са руралним дијелом општине.

За превенцију и ефикасан одговор на шумске пожаре неопходно је израдити нове и одржавати постојеће путне комуникације кроз шумска подручја, радити на изградњи свијести пољопривредника о опасностима неконтролисаног паљења стрништа и осталог пољопривредног отпада. Такође је потребно радити на подизању свијести становника и посетилаца и постављањем сигнализације и знакова упозорења на пожаре подићи ниво превенције шумских пожара и пожара на отвореном. Пожаре у објектима је потребно превенирати стављањем у функцију хидрантских мрежа и осигуравањем да сваки објекат, било стамбени или привредни, има одговарајући број функционалних противпожарних апаратова.

Када је ријеч о суши и граду, поред обезбеђења питке воде руралном становништву путем цистерни, неопходно је афирмисати пољопривреднике да примјене савремене мјере за ублажавање негативних посљедица суше и града, првенствено организовањем пољопривредне производње у заштићеном простору, употребом иригационих система и противградних мрежа те садњом култура које су отпорније на сушу, град и промјену температуре.

Пројецирана ризика

Уважавајући анализиране аспекте ризика од катастрофа (опасности, изложеност, рањивост и капацитете супротстављања), у наредном петогодишњем периоду Општина Котор Варош је идентификовала ризик од поплава, земљотреса, клизишта и града врло високим (неприхватљивим) који се мора избеги или умањити без обзира на трошкове, док су ризици од пожара, суше и олујног вјетра, идентификовани као високи ризици које је неопходно избеги или умањити у наредном петогодишњем развојном периоду уз трошкове мјера који су прихватљиви, односно, вриједности користи које оне доносе су веће од трошкова умањења ризика. За наредни петогодишњи период ризик од сњежних наноса је идентификован као прихватљив уз примјену редовних мјера за његово ублажавање.

3.1.4. Стње јавне инфраструктуре и јавних услуга

Путна и комуникациониа инфраструктура

Значајан допринос развоју путне инфраструктуре, у посматраном периоду на територији општине Котор Варош, дала је и реализација пројекта унапређења путне инфраструктуре у руралним мјесним заједницама. У 2011. и 2012. години реализовано је 89 таквих стратешких пројекта (путеви, мостови, сигнализација и надстрешнице на стајалиштима). Изграђен је и мост на регионалном путу

P-440. У периоду 2011-2014. година као резултат стратешких интервенција, изграђено је 26,7 km ново асфалтираних путева, што је повећало укупну дужину асфалтираних путева у 2014. години на 183 km, тј. удио дужине асфалтираних путева у укупној дужини путне мреже на подручју општине је 35,7%, што представља повећање у односу на 2010. од 10,87%. У 2014. години укупна дужина нисконапонске мреже износила је 600 km, што је за 36,36% (160 km) више односу на 2010. и представља напоре Електродистрибуције да повећа покривеност становништва квалитетним напајањем ел. енергијом и представљају дио предвиђених стратешких интервенција у овој области. У посматраном периоду изграђена је и 1 нова трафостаница. Претходно наведене активности на побољшању електро мреже директно су утицале на смањење броја домаћинстава без приступа ел. енергији са 42 у 2010. години на 15 у 2014.г. што се дијелом може довести у везу са стратешким интервенцијама у наведеном периоду.

Телефонски саобраћај

Телефонски саобраћај је у периоду 2011-2014. доживио свој нагли развој, увођењем могућности кориштења мобилне телефоније. До сада су на седам локација изграђене базне станице, што је коначно решило проблем покривености Општине сигналом мобилне телефоније (95%, није покривено подручја МЗ Крушево Брдо). Повећање покривености становништва сигналом мобилне телефоније не може се довести у везу са реализацијом Стратегије развоја општине. У наредном периоду планирана је изградња оптичког спојног пута од Ободника до Грабовице и Шипрага, инсталисање 2 нова МСАН приступна чвора на подручју града, изградња приступне ТК мреже у насељима Вечићи (МЗ Врбањци) и Баре (МЗ Масловаре).

Комунална инфраструктура

У периоду 2011-2014., стратешким интервенцијама обезбеђено је квалитетно, константно, снабдијевање питком водом становништва једног дијела градског подручја и то 160 л/дан питке воде по становнику што је за 10 литара више него у 2010. Порасту количине питке воде значајно је допринијело повећање капацитета изворишта питке воде и интервенције на санацији кварова на мрежи у 2012. години. Од укупно 11 већих изворишта питке воде на подручју општине, само је уређено једно извориште које питком водом снабдијева градско подручје општине Котор Варош. У 2014. забиљежено је повећање броја приклучака на водоводну мрежу, односно, повећање покривености становништва контролисаном питком водом за 2,52% у односу на 2010. (покривност становништва у 2014. години износи 41,90%). Током 2014. и 2015. године урађена је санација оштећења водоводне мреже насталих уочед поплава у дужини од 200 m. Губици у водоводној мрежи су још увијек високи и налазе се на нивоу од 50%, што представља озбиљан проблем на који је потребно дјеловати у наредном развојном периоду.

У периоду 2011-2014. године је изграђено нових 21.030 m градске канализационе мреже, завршена је примарна канализациона мрежа и започета изградња секундарне канализационе мреже што представља резултат имплементације стратешких интервенција у наведеном периоду. Завршетак изградње секундарне канализационе мреже се очекује до 2017. године. У 2014. години број домаћинстава приклучених на канализациону мрежу износио је 1.479 (покривност од 24,8%) што представља увећање од 47,9% у односу на 2010. годину. Остале домаћинства која нису покривена канализационом мрежом још увијек користе индивидуалне септичке за спровођење отпадних вода.

Постојећи систем прикупљања отпадних вода (канализациона мрежа) није обједињен, па се изливање отпадних вода врши у водоток Врбање на више мјеста, без претходног пречишћавања. Посебан проблем представљају отпадне воде од текстилне, прехрамбене и дрвне индустрије, које се без икаквог претходног третмана испуштају у ријеку Врбању, што повећава ризик од еколошке опасности по локалну и ширу заједницу.

Управљање отпадом

Тренутно се на подручју општине Котор Варош не врши примарна ни секундарна селекција отпада нити се врши организовано одвајање секундарних или неких других комерцијалних категорија отпада. Стратешким интервенцијама је у 2014. години, на подручју општине Котор Варош изграђено Рециклажно двориште капацитета 2000 тона рециклажног отпада годишње. Међутим, иако објекат располаже са пресом за сортирање и пресовање картонске амбалаже, он још увијек није званично стављен у употребу због имовинскоправних односа на приступном путу ка Рециклажном дворишту који пролази кроз пословну зону бившег „Пролекса“ те због кашњења у издавању Употребне дозволе за објекат Рециклажног дворишта. Стављањем у функцију, Рециклажно двориште ће створити предуслове за успостављање система селективног прикупљања отпада, које ће у значајној мјери ријешити проблем будућег одлагања чврстог отпада.

Када је ријеч о неселективном управљању чврстим отпадом, највећи напредак биљежи се у прикупљању и одвозу чврстог отпада и смањењу броја дивљих депонија.

У 2014.г. је прикупљено 1.700 t чврстог отпада што је за 3,4 пута више у односу на 2011.г. Чврсти отпад се, према Споразуму о међуопштинској сарадњи, одвози на регионалну санитрану депонију Бања Лука, што је створило предуслове за затварање локалне депоније. Међутим, иако је локална депонија званично затворена, она није санирана и представља еколошку опасност за локалну и ширу заједницу. Такође, врло често долази до неовлаштеног одлагања чврстог отпада на затворену депонију што овај проблем додатно усложњава. У наредном периоду је неопходно санирати локалну депонију и појачаном контролом те адекватном физичком заштитом, спријечити неовлаштење и неодговорно одлагање отпада. С друге стране, Стратешким интервенцијама и увођењем мјера одвоза отпада од већег броја домаћинстава и радом контролних органа током посматраног периода дошло је до смањења броја дивљих депонија за 50%. И поред смањења њиховог броја, на подручју општине Котор Варош још увијек се налази 127 дивљих депонија. Иако је Стратегија развоја предвидјела рјешавање проблема одлагања отпада анималног поријекла, до реализације пројекта није дошло и овај проблем још увијек представља потенцијалну опасност и извор заразних болести. Такођер се као приоритет намеће набавка специјалног возила за сакупљање и одвоз отпада, које би се користило за сакупљање отпада у градском подручју, али и за одвоз отпада након процеса рециклаже. Унапређење система управљања отпадом у великој мјери би доприњело квалитети заштите животне средине и уједно ојачало капацитете локалне заједнице да смањи ризик од опасности које узрокују дивље депоније и одбачени чврсти отпад који најчешће заврши у коритима ријека чиме се смањује њихова пропусност и повећава ризик од поплава. Потребно је у наредном развојном периоду утицати на свијест грађана и смањити одлагање отпада у корита ријека те увести константан мониторинг стања како би се смањио ризик од катастрофалних поплава.

Администрација

У административној служби општине Котор Варош тренутно је 80 радника што у односу на 2010. годину представља раст од 6%. Отварањем шалтер сале значајно је повећана ефикасност административне службе у погледу благовременог и квалитетног пружања услуга грађанима. Иако постоји књига утисака која је доступна на инфо пулту у шалтер сали Општине у којој грађани могу исказати примједбе на рад општинске управе, анализа књиге утисака се не врши.

3.1.5. Заштита и унапређење животне средине

Посебно вриједна природна добра на подручју општине Котор Варош су: паркови природе на локалитетима Орахове, Грабовице и Крушевог Брда са изузетним хидрографским и пејсажним

карактеристикама; водоток Врбање цијелим током (55км), а посебно у зони и у самом кањону Стисле; водотоци притока ријеке Врбање а нарочито притоке Јакотина на којем се истиче водопад Бобас и притоке Цврцка са локалитетом Виленска Врела; затим, локалитет Солиле и Хајдучка Вода на планини Борја; локалитет Дјевојачка раван са шумским комплексом на подручју Грабовице; локалитет Преливода изнад изворишта потока Килавац око платоа Свињска Глава; видиковци: Рујева Главица, Јежица, Шепирице и Љута Греда на обронцима планине Влашић; реон Соколине-Вишевице са интересантним геоморфолошким формама и спелеолошким појавама, посебно локалитет Ламница, Гтљенка, Стијене и Дунића стијене; парковски простор у самом граду; споменик природе „Жута буква“.

Посебно вриједна културно-историјска добра на подручју општине Котор Варош су: археолошки локалитет из периода касне антике у Шипрагама на подручју Црквина; комплекс средњовјековног утврђења Котор на узвишењу изнад ријеке Јакотине и водопада Бобас из XIV вјека; некропола стећака у Шипрагама, Вечићима и Хоџином брду у Грабовици; локалитет средњовјековне цркве у насељу Орахова (незваничан податак); воденице на потоцима и бујичним водотоцима као вриједна баштина народне технике и етно-архитектуре, зграда „Стара АУСТРО-УГАРСКА школа“ (Музеј), стара зграда болнице у кругу Дома здравља, објекти и зграде на тргу „Палих Српских Бораца“ и сви објекти старији од 100 година.

У периоду 2011-2014.г. нису забиљежена значајна улагања у заштиту животне средине изузев стратешких пројеката Заштите и уређења природног и културно-историјског наслеђа који су између осталих подразумијевали: уређење обале ријеке, заштиту Трга, изградњу шеталишта, изградњу стазе у парку природе Руика, изградњу шеталишта уз ријеку Врбању итд. Међутим, стратешке интервенције у претходном периоду нису имплементиране усљед недостатка Елабората валоризације. У том контексту, за ефикасан приступ заштити природног и културно-историјског наслеђа потребно је израдити Елаборат валоризације, што ће у средњорочном периоду створити основу за развој и унапређење како природног и културно-историјског наслеђа тако и развој излетничког туризма на подручју општине.

Котор Варош нема станицу за мјерење загађења ваздуха, док се загађење ваздуха још увијек врши путем индивидуалних ложишта, емисијом гасова из мотора са унутрашњим сагорјевањем, спаљивањем отпада, итд. У том контексту, Општина је крајем 2014.г. донијела одлуку о изради Акционог плана енергетске ефикасности, чија се израда очекује до краја 2015.г. Акциони план би требао поставити основе за ефикасније кориштење енергије, односно, смањење емисија CO₂ и тиме смањити загађење ваздуха, односно, утицати на смањење негативних утицаја климатских промјена.

3.1.6. Стње просторно-планске документације

Општина је као дио стратешких интервенција, омогућила усвајање Просторног плана и Урбанистичког плана општине Котор Варош 2009-2030. година. Међутим, реализација спроведбених планова је испод очекивања, и према процјени Општинског развојног тима у периоду 2011-2014. реализовано је тек 30% планских рјешења. У наредном периоду потребно је усвојити спроведбену документацију на површини од 509 ha, где је Урбанистичким планом предвиђено: осам зонинг планова, три регулациони плана, један урбанистички пројекат и један план парцелације (евентуално зонинг план). Усљед непоштивања просторно планске документације, на подручју општине Котор Варош је званично регистровано 60 стамбних и 600 помоћних, бесправно изграђених објеката. Процењује се да је тај број много већи, јер су регистровани само објекти над којима је извршен званични инспекцијски надзор. Стога је у наредном периоду потребно посебну пажњу обратити на поштовање просторно планске документације и на тај начин утицати на смањење бесправно изграђених, што локалну заједницу чини изузетно рањивом на природне опасности, нарочито

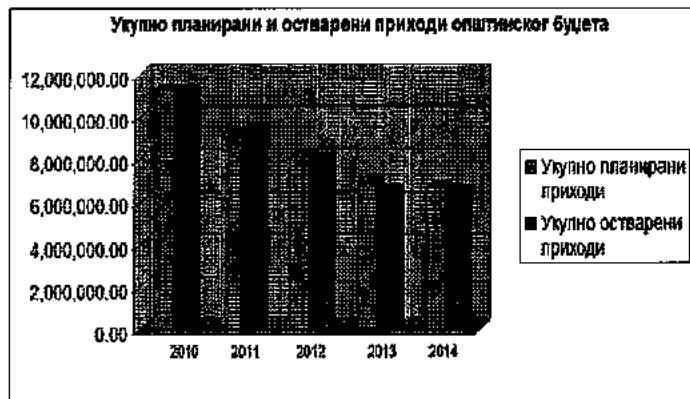
када су у питању поплаве и клизишта.

3.1.7. Анализа буџета

Укупни приходи буџета општине Котор Варош у периоду од 2010. до 2014. године биљеже константан пад. Индекс пада укупних прихода у 2014.г. у односу на 2010. годину износи 58.

У структури буџетских прихода у посматраном периоду варира однос између пореских и непореских прихода.

Индекс раста пореских прихода у периоду 2010-2014.г. износи 126. Највеће учешће пореских прихода у укупним приходима у овом периоду остварено је у 2014. години и износи 72%, а најмање је у 2010. години где износи 33%.

години.

Највеће учешће у непореским приходима у свим годинама имају накнаде по разним основама са растућим трендом. Приходи по основу комуналних и административних такси, такође, расту у посматраном периоду. Приходи од сопствених дјелатности имају тренд пораста до 2013. године а у 2014. години биљеже благи пад. Властити приходи буџетских корисника имају велики пад у 2014. години, док приходи од продаје општинске имовине имају тренд опадања. Приходи од новчаних

казни имају константан пад а у последњим годинама су занемарујући.

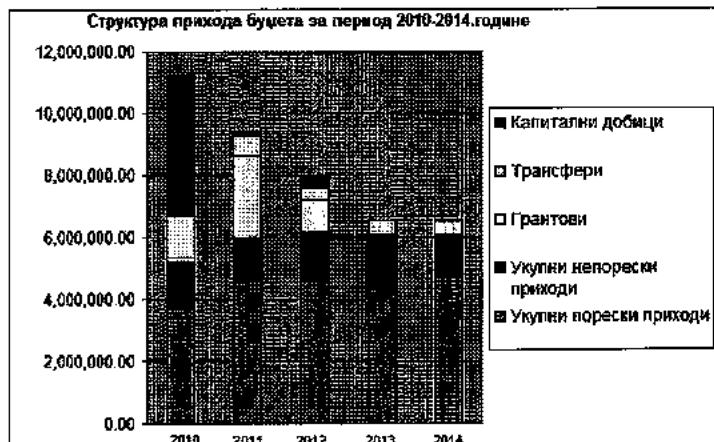
Капитални расходи, такође, имају тренд пада, с тим да су у 2014. незнатно порасли у односу на 2013.годину. Њихово учешће у укупним расходима по годинама је како слиједи: 2010.година 47%, 2011. година 34%, 2012. године 30%, 2013. година 16%, 2014. година 17%.

Укупна капитална улагања износе 12,638,975 KM, од чега из властитих

извора 2,362,693 KM или 17%.

Капитални издаци се односе на инвестициона улагања у изградњу примарног вода градске канализационе мреже и путне инфраструктуре.

Материјални издаци биљеже значајан пад у 2013. години као резултат предузетих мјера штедње,

док исти због санације штета од поплава у 2014. години биљеже поновни раст.

На основу података припремљених за евалуацију имплементације развојне Стратегије општине Котор Варош утврђено је да је током периода 2011-2014. године од укупно планираних 37,4 мил. КМ реализовано 24,5 мил. или 65% (просјечно 6,2 мил. КМ годишње). У структури планова било је предвиђено да се у прве три године реализације Стратегије из буџета финансира 28 % а из екстерних извора 72 % вриједности планираних пројекта, што је и реализовано без значајних одступања од плана. (годишње у просјеку 1,77 мил. КМ).

Уколико се анализирају наведени трендови и у обзир узме просјечни ниво финансирања развојних пројекта из Буџета општине током 2011.-2014. године, процјена је да би се у наредном петогодишњем периоду за развојне пројекте из општинског буџета могло у просјеку издвојити око 650.000 КМ на годишњем нивоу (нешто мање у 2016.г. док би се издвајања у периоду 2017-2020 увећала). Што се тиче финансирања из екстерних извора, процјена је да би се у наредном развојном периоду на годишњем нивоу могло „привући“ око 1.645.000 КМ, првенствено из: кредитних средстава Европске инвестиционе банке; грантова који се очекују од Владе РС путем расписивања јавних позива ресорних министарстава, фондова РС и јавних предузећа на републичком и локалном нивоу³; међународних организација/фондова (УНДП, УСАИД, СДЦ) и влада (Швицарска влада, Јапанска амбасада итд.).

³ Примјер: Фонд за заштиту животне средине и енергетску ефикасност РС, кандидаовани инфраструктурни пројекти Министарству за изbjегла и расељена лица, пројекти енергетске ефикасности Министарства за просторно уређење РС, Министарство породице омладине и спорта, пројекти уређења стаза Министарству трговине и туризма РС, Агенција за сигурност саобраћаја РС, набавка ватрогасног возила уз суфинансирање Ватрогасно савеза РС, ЈП Путеви РС, КП „Бобас“ итд.

3.2. Специфичко фокусирање

3.2.1. SWOT анализа општине Котор Варош

СИЛОСТАНДАРТ	СЛАВОЛУБИСТАНДАРТ
<ul style="list-style-type: none">- значајни природни ресурси (ријеке и потоци-4% територије општине, квалитетна шума- 56,72 % територије општине, пољопривредно земљиште-30% погодно за воћарство и сточарство, рудна богатства- мрки угља, манган, украсни грађевински материјал);- изворишта и доступност питке воде, чист ваздух;- доступна радна снага у сектору услужних дјелатности;- створени повољни административни услови за инвестирање (поједностављене процедуре добијања грађевинских дозвола за потенцијалне инвеститоре);- повољни услови за живот, постојање културних и спортско-рекреативних објеката;- успостављен систем прикупљања крутог отпада и одвоз крутог отпада на регионалну депонију Бања Лука;- туристички потенцијал општине (излетишта, ријека Врбања, излетнички туризам, спортско-рекреативни туризам, викенд туризам);- значајна површина општине омогућује несметан просторни развој уз регионалне путеве.	<ul style="list-style-type: none">- недостатак стручне радне снаге, посебно у секторима кожарско-прерадивачке и машинске индустрије;- непостојање центра за преквалификацију;- недовољна промоција и стимулисање дефицитарних занимања;- ограниченошт на примарну производњу, уз велику зависност од малог броја предузећа у прерадивачкој индустрији, који су уједно и највећи носиоци запослености у привреди („мало“ предузетништво концентрисано на трговину и угоститељство);- недовољан број контејнера за прикупљање чврстог комуналног отпада;- недовољна едукованост становништва о потреби организованог прикупљања отпада (посебно у руралном подручју);- неодговарајући третман индустријских отпадних вода (еколошки ризик);- неуређеност и неприлагођеност дијела спортско-рекреативних терена (атлетска стаза, помоћни објекти, туристичке стазе и трим стазе);- неодржавање културно-историјских објеката;- бесправна градња и грађење објеката у обалном појасу ријеке Врбање узроковане не спровођењем просторног и урбанистичког плана; недовољно развијена комунална инфраструктура;- неопремљеност и необученост припадника цивилне заштите и ватрогасних јединица у одговору на природне и друге опасности;- необученост становништва у реаговању на природне и остале опасности;- недовољно развијена свијест становништва о заштити животне средине (одлагање отпада у корита ријека и потока)- недовољно развијени организацијски капацитети општине за управљање кризним ситуацијама;- несанирана локална депонија чврстог отпада- недовољно примјењене мјере енергетске ефикасности и недовољно искориштени

	<ul style="list-style-type: none"> - обновљиви извори енергије; - непостојање планског приступа развоју пољопривреде; - неувезаност пољопривредних произвођача; - непостојање туристичке организације (или сличне структуре) и квалитетних смјештајних капацитета. - неопремљеност Службе хитне медицинске помоћи - недовољни просторни капацитети Дома здравља за несметано функционисање дијагностичких служби - мали обухват дјеце предшколским образовањем и васпитањем - негативан природни прираштај
<p align="center">ПРИЈЕДОЛУЈУЋИ ФАКТОРЫ</p>	<p align="center">ПРИЈЕДОЛУЈУЋИ ФАКТОРЫ</p> <ul style="list-style-type: none"> - постојање Агро центра, опремљеног хладњачом и сушаром али неискориштеност ових капацитета усљед непостојања механизма управљања центром; - постојање рециклажног дворишта али неискориштеност ових капацитета усљед непостојања механизма управљања; - близина Бања Луке као административног, образовног и културног центра; - расположивост развојних фондова (UNDP, USAID, EU фондови, владини развојни фондови); - тренд улагања у мјере енергетске ефикасности и обновљиве изворе енергије - експанзија воћарске и повртларске пољопривредне производње - тренд развоја прерадничке индустрије (кожне, дрвне, металне, пластике и гуме) - велики број људи из Котор Вароша који живе у иностранству, као извор инвестиција и знања <ul style="list-style-type: none"> - негативан утицај економске кризе, уз опасност од смањења активности у постојећим привредним капацитетима; - политичка нестабилност у окружењу (у БиХ и западном Балкану); - ризик од дешавања природних катастрофа (поплаве и клизишта); - непостојање потицаја за примјену мјера енергетске ефикасности од стране виших нивоа власти; - недиверзификована локална привреда; - изbjегличка криза у окружењу - озбиљне еколошке последице у случају хаварија и развоја индустрије као могућег загађивача у окружењу.

SWOT анализа представља мост између садашњег стања, које је утврђено анализом, и жељеног будућег стања које се дефинише стратешким планом развоја. Овај концепт нам даје систематску анализу пријетњи и прилика, као и њихово усаглашавање са јаким и слабим странама општине. SWOT анализа обезбеђује информације корисне за усклађивање општинских капацитета и способности са решавањем проблема у окружењу у којем општина дјелује.

Из налаза ревидоване SWOT анализе, базиране највећим дијелом на ревидованој социо-економској анализи, закључцима и препорукама средњорочне евалуације Стратегије развоја али и другим изворима, дефинисани су стратешки фокуси који су усљед промјене приоритета и под утицајем вањских фактора претрпјели одређене измене у односу на стратешке фокусе дефинисане стратегијом за период 2011-2014. За општину Котор Варош по значају издвајају се наредни фокуси:

3.2.2. Стратешки фокуси

- Обезбедити привредне инвестиције у секторима у којима постоји перспектива развоја (диверзификованим привредом повећати запосленост у микро и малим предузећима, уз истовремено смањење притиска на предузећа у прерађивачкој индустрији који запошљавају највећи број радника и чији су капацитети запошљавања попуњени);
- Кориштењем природних потенцијала којима располаже општина Котор Варош омогућити развој пољопривреде и излетничког туризма и обезбедити тржиште за локалне пољопривредне производе те повећати број туристичких посјета а тиме и приходе од туризма;
- Смањити негитвни утицај на животну средину квалитетним управљањем отпадом и отпадним водама, као и примјеном нових технологија;
- Ојачати капацитете локалне заједнице да ефикасно управљају ризицима од природних и других опасности.

Обезбедити привредне инвестиције у секторима у којима постоји перспектива развоја.

Потребно је фокусирати се на побољшање услова за инвестирање у локалну привреду, и то у оне области у којима постоји потенцијал за запошљавање, инфраструктура и тренд повећања обима производње, а то су кожна, дрвопрерађивачка и метална индустрија, те производња и прерада пластике и гуме. Налази ревидоване SWOT анализе показали су велику оvisност привреде општине о малом броју предузећа у прерађивачкој индустрији, као и ограниченост „микро/занатског“ предузетништва на угоститељство и трговину, те је потребно отклонити ове слабости већом подршком малим и средњим предузећима и занатским дјелатностима које стварају нове производе са већом додатом вриједношћу, напреднијом технологијом и већом профитабилношћу.

Обезбеђивањем привредних инвестиција (домаћих, страних и дијаспоре), посебно у сектору занатства, довело би до диверзификације локалне привреде и развоја предузетништва, чиме би се смањила зависност општине од прерађивачке индустрије. Као резултат ових активности дошло би до већег интересовања незапослених за оспособљавање и усавршавање у занатским пословима, чиме би се директно утицало на прилагођавање образовне понуде и усклађивање система образовања са потребама локалног тржишта рада.

Кориштењем природних потенцијала којима располаже општина Котор Варош омогућити развој пољопривреде и излетничког туризма и обезбедити тржиште за локалне пољопривредне производе те повећати број туристичких посјета а тиме и приходе од туризма;.

Ревизија социо-економске анализе показала је да постоји неискориштеност капацитета у областима пољопривреде и излетничког туризма. Наиме, капацитети АгроКентра, због

нефункционалног механизма управљања, нису искориштени. Такођер је забиљежена неискориштеност капацитета индивидуалних пољопривредних производија да повећају производњу воћа, поврћа, меда, млијека и меса. У погледу развоја туризма, евидентна је неискориштеност природних потенцијала и постојећих излетничких мјеста. Фокусирање на развој ових области довело би до додатног запошљавања, повећало би могућности самозапошљавања и омогућило развој руралног подручја општине чиме би се утицало на оstanак становништва, нарочито младих, у овим дијеловима општине. Уређење излетничких мјеста би оставило позитиван учинак на развој цјелокупне друштвене инфраструктуре, као и на побољшање квалитета живота становника. Потребно је искористити значајно богатство природних ресурса у сврху развоја излетничког туризма, са напоменом да је потребно ускладити искориштавање природних ресурса са очувањем животне средине.

Смањити негативан утицај на животну средину квалитетним управљањем отпадом и отпадним водама, као и примјеном нових технологија.

Неефикасно управљање отпадом и отпадним водама, као и недовољно кориштење обновљивих извора енергије и мјера енергетске ефикасности, представља једну од слабости локалне заједнице која доводи до погоршања квалитета живота те у великој мјери нарушава заштиту животне средине. Потребно је обезбедити адекватну комуналну инфраструктуру и комунална предuzeћа опремити адекватним техничким средствима. Потребно је што ефикасније искористити могућност одлагања чврстог отпада на Регионалну санитарну депонију Бања Лука. Такође је потребно ставити у функцију Рециклажно двориште и успоставити систем селективног прикупљања отпада. Поред тога потребно је адекватно одговорити на још увијек присутан проблем дивљих депонија чврстог отпада и спријечити недозвољено одлагање отпада на затворену локалну депонију. Примјеном нових технологија, обновљивих извора енергије и мјера енергетске ефикасности, довело би се до рационалнијег кориштења енергије и до већег степена заштите сколине.

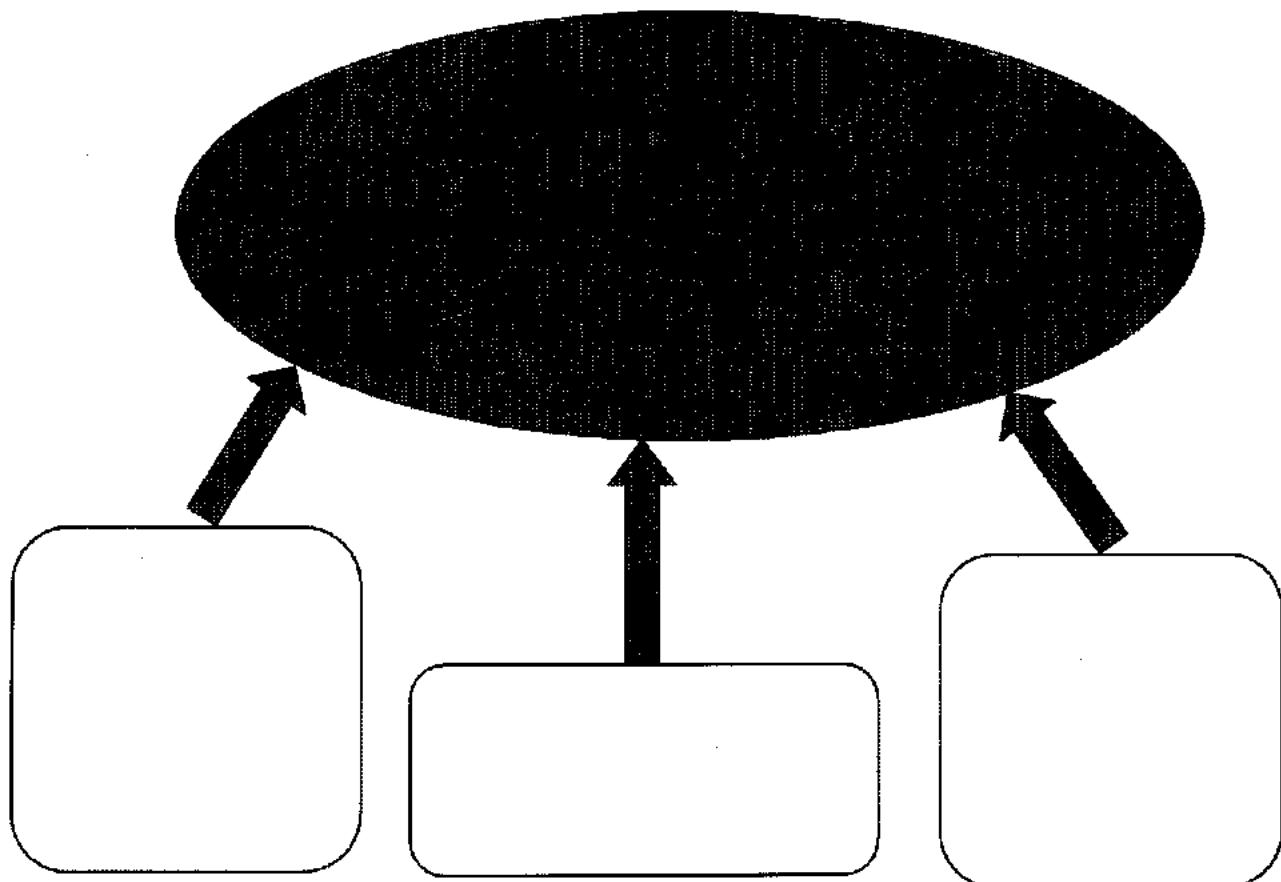
Ојачати капацитете локалне заједнице да ефикасно управљају ризицима од природних и других опасности.

Природне опасности представљају све већу пријетњу за развој општине Котор Варош. Штета узрокована поплавама и клизиштима из 2014.г. оставила је траг и на локалној економији, пољопривреди, комуналној инфраструктури, те у великој мјери негативно утицала на динамику развоја општине Котор Варош. Поплаве и клизишта који су се десили 2014. године показали су недовољну припремљеност локалне заједнице да адекватно одговори на ризике узроковане природним и другим опасностима али су исто тако указале и на недостатак превентивних активности.

Јачање капацитета локалне заједнице да избегне, ублажи и адекватно одговори на катастрофе узроковане природним и другим опасностима укључује и изградњу и уређење комуналне инфраструктуре, уређење водотока и обалоутврда, чишћење ријечних корита, едукацију становништва о ризицима одлагања отпада у ријечна корита, као и јачање капацитета Цивилне заштите, Ватрогасног друштва, Дома здравља, Планинског друштва, Црвеног Крста и других актера заштите и спашавања који су укључени у ову проблематику.

3.3. Визија и стратешки циљеви развоја

Узимајући у обзир ревидовану SWOT анализу, ревидоване стратешке фокусе и препоруке средњорочне евалуације Стратегије развоја, стратешки циљеви су претрпјели одређене промјене у односу на претходно дефинисане стратешке циљеве за период 2011.-2014. Тако заснованим и дефинисаним стратешким циљевима оцrtавају се главни правци и очекивани домети трансформације Котор Вароша као цјелине у наредном периоду.

Очекивани утицај ревидованих стратешких циљева на свеукупни развој општине Котор Варош у наредном периоду ће се пратити и сагледавати путем сљедећих макро индикатора:

Стратешки циљ 1. Интензивиран развој малих предузећа и конкурентних пољопривредних, индустриских и туристичких производа.

- У току 5 година имплементације Стратегије стопа повећања броја запослених је статистички значајно већа у односу на стопу повећања у току 5 година које претходе имплементацији Стратегије.
- До 2020.г. је дошло до смањења индекса броја сиромашних (ХЦИ) за 10% у односу на 2014.г.
- До 2020.г. просјечна бруто плата на подручју општине Котор Варош увећана је за 10% у односу на 2014.г.

- До 2020.г. је дошло до повећања укупних прихода у привреди за 10% у односу на 2014.г.
- До 2020.г. је дошло до повећања укупних износа инвестиција на територији општине за 80% у односу на 2014.г.
- Просјечна годишња потрошња домаћинстава на пријевоз, рекреацију и културу, образовање и комуникацију на подручју општине Котор Варош у 2019 години ће бити за 10% већа у односу на 2015. годину.

Стратешки циљ 2. Унапређена квалитета друштвеног живота заједнице и смањени ризици од катастрофа.

- Задовољство грађана општине Котор Варош са услугама социјалне и здравствене заштите, те спортским, образовним и културним садржајима у 2020.г. је статистички значајно веће у односу на 2016. годину.
- До 2020.г. ризици од катастрофа за све становнике општине смањени за категорију ниже у односу на 2016.г.
- До 2020.г. број кривичних и прекршајних пријава против малолетника на подручју општине Котор Варош смањен за 10% у односу на 2014. годину
- До 2020.г. број грађана који учествују у спортским и културним манифестацијама и догађајима увећан за 20% у односу на 2014.г.

Стратешки циљ 3. Заштићено и искориштено богато природно наслеђе у складу са еколошким принципима и принципима одрживог развоја

- До 2020.г. повећано задовољство грађана комуналним услугама (водоснабдјевање, одводња отпадних вода, одвоз чврстог отпада, итд.) за 10% у односу на 2016.годину
- У 2020.г. смањена потрошња енергије у јавним објектима за најмање 5% у односу на 2014.
- До 2020.г. вриједност капиталних инвестиција у јавним установама повећане за 10% у односу на период 2011-2015.

5. СЕКТОРСКИ РАЗВОЈНИ ПЛНОВИ

5.1. Усклађеност, комплементарност и међусобни утицај секторских планова

Узимајући у обзир ревидоване стратешке циљеве заједно са фокусима секторских планова општине Котор Варош, Општински развојни тим је извршио ревизију секторских циљева и на основу препорука Евалуације имплементације Стратегије идентификовао је секторске циљеве (СЦ) који су комплементарни, усклађени и имају следећи међусобни утицај:

СЦ 1.1. Унапређена пољопривредна производња и потакнут развој предузетничких и занатских форми до 2020.г.:

Одрживим развојем пољопривредне производње, која подразумијева примјену мјера адаптације на сушу, овај секторски циљ директно доприноси изградњи капацитета локалне заједнице у смањењу ризика од катастрофа узрокованих сушом. (**СЦ2.3.**) Едукацијом пољопривредника током реализације потицајних мјера у пољопривреди, утицати ће се на коришћење дозвољених средства заштите биљака чиме ће се унапрједити заштита животне средине и индиректно смањити негативан утицај отпадних вода на ријеку Врбању (**СЦ3.1 и СЦ3.4.**)

СЦ 1.2. Успостављено организовано пружање услуга у излетничком и другим облицима туризма до 2020.г.:

Уређење излетничких мјеста укључују примјену мјера заштите од пожара (знакови упозорења и посуде са водом и пијеском) што је усклађено са јачањем капацитета локалне заједнице да ефикасно одговори и смањи ризике од природних и других опасности (**СЦ2.3.**) Уређења излетишта, такође, доприносе заштити природног и културног наслеђа те развоју културно-спортивских манифестација и организација цивилног друштва (**СЦ3.4.и СЦ2.4.**)

СЦ 1.3. Побољшано пословање физичких и правних лица на подручју општине Котор Варош до 2020.г.:

Уређењем инфраструктуре у пословним зонама стварају се предуслови за унапређење комуналне и путне инфраструктуре дијела општине у којем се пословне зоне налазе (**СЦ 2.1 и СЦ 3.1**)

СЦ 2.1. Побољшан квалитет путних комуникација до 2020.г.:

Изградњом и реконструкцијом путева у складу са принципом „Изградња набоље“ овај секторски циљ директно доприноси изградњи капацитета локалне заједнице у смањењу ризика од катастрофа (**СЦ2.3.**), унапређењу одводње површинских вода и заштите ријеке Врбање (**СЦ 3.1.**), привлачењу већег броја инвеститора (**СЦ1.2**) и развоју излетничког туризма (**СЦ1.3**)

СЦ 2.2. Обезбеђено квалитетно снабдевање становништва питком водом до 2020.г.:

Унапређење водоводне инфраструктуре у вези је са побољшањем повољног окружења за привлачење нових инвестиција (**СЦ1.3**), изградњом капацитета локалне заједнице за смањење ризика од катастрофе (**СЦ 2.3**) и стварањем услова за унапређење заштите природног наслеђа (**СЦ 2.1**)

СЦ 2.3. Смањени ризици од катастрофа до 2020.г.:

Изградњом капацитета локалне заједнице за правовремени и адекватан одговор на природне и друге опасности, ствара се одређен ниво сигурности који привлачи инвеститоре (**СЦ 1.3**) и утиче на сигурност туриста и повећање броја туристичких посјета (**СЦ1.2.**)

СЦ 2.4. Осигуран приступ културним, спортским и образовним услугама до 2020.г.:

Јачањем организација цивилног друштва повећава се њихов допринос у унапређењу заштите животне средине (**СЦ 3.4**), уређењу излетничких мјеста и побољшању туристичке понуде (**СЦ 1.2.**)

СЦ 2.5. Унапређен приступ услугама здравствене и социјалне заштите до 2020.г.:

Унапређење социјалне и здравствене заштите индиректно утиче на креирање повољног окружења за живљење и привлачење нових инвестиција у локалну заједницу (**СЦ1.3.**)

СЦ 3.1. Смањен негативан утицај отпадних вода на животну средину и ријеку Врбању до 2020.г.:

Унапређење канализационе инфраструктуре у директној вези је са стварањем предуслова за изградњу пословних зона и привлачење нових инвестиција и развоја малих предузетничких фирм. (**СЦ 1.1 и СЦ1.3.**) Такође, развијањем канализационе инфраструктуре, смањује се ризик од катастрофа (**Секторски циљ 2.3**) и стварају се услови за квалитетнији друштвени развој.

СЦ 3.2. Смањен негативан утицај одложеног чврстог отпада на животну средину до 2020.г.:

Уклањањем дивљих депонија и увођењем селективног прикупљања отпада јачају се капацитети заједнице у смањењу ризика од природних и других опасности (**СЦ2.3.**), стварају се услови за одрживи развој туризма као еколошки уређена средина (**СЦ1.2.**) и директно се утиче на стварање повољног пословног окружења и привлачење нових инвестиција у овај сегмент одрживог развоја (**СЦ 1.3.**).

СЦ 3.3. Повећана енергетска ефикасност до 2020.г.:

Примјена мјера ЕЕ директно утиче на афирмисање занатско-предузетничких дјелатности (**СЦ 1.1**), посебно у сегменту грађевинарства (утопљавање објекта, замјена столарије), машинства (системи гријања и хлађења) и електротехнике (управљање и ефикасно кориштење електричних уређаја и расвјете) и директно доприноси унапријеђењу друштвене инфраструктуре, нарочито образовних, здравствених и социјалних услуга (**СЦ 2.4 и СЦ 2.5.**)

СЦ 3.4. Унапређена заштита културно-историјског и природног наслеђа општине до 2020.г.:

Унапријеђење и заштита природног наслеђа у директној вези са јачањем капацитета локалне заједнице у превенцији настанка катастрофа едукацијом становништва о неопходности спречавања одлагања чврстог отпада на обале и у кориту ријека и потока (**СЦ 2.3**) и стварању повољног имица општине као еколошки освјештене и сигурне средине, што доприноси привлачењу домаћих и страних инвестиција (укључујући инвестиције дијаспоре) (**СЦ 1.3.**).

5.2. План локалног економског развоја

Ревизија Секторског плана локалног економског развоја општине Котор Варош урађена је на темељу закључака и препорука независне средњорочне евалуације Стратегије развоја општине Котор Варош, ревизије социо-економске анализе, визије развоја и стратешких циљева као и ревизије снага, слабости, прилика и пријетњи у сектору економије.

Анализом је утврђено да се економски развој општине Котор Варош и даље базира на пословним иницијативама микро, малих и средњих предузећа у дрвном, текстилном и металном сектору, развоју пољопривредне производње и занатства, као и излетничког туризма. У том контексту, Развојни тим општине Котор Варош дефинисао је следеће фокусе економског развоја:

- Повећање броја занатских радњи те малих и средњих предузећа која активно послују у области прерађивачке индустрије (кожарске, дрвне и металне индустрије, те производње и прераде пластике и гуме), потребно је омогућити кроз искориштавање и унапређење постојећих административних услуга потенцијалним инвеститорима и успоставу нових пословних зона. У том контексту потребно је јачати системски приступ локалном економском развоју кроз унапређење услуга регистрације и подршке занатским дјелатностима (олакшице, ограничени потицаји, локални кредитни гарантни фонд и сл.), затим пружања релевантних информација потенцијалним и садашњим инвеститорима, те изградити и уредити најмање 2 пословне зоне. Неопходно је изградити капацитете привредника да смање ризике од катастрофа, првенствено кроз обезбеђење квалитетне пословне и приступне инфраструктуре у пословним зонама које су мање изложене поплавама и клизиштима, али и кроз перманентну едукацију привредника и запослених о важности правовременог одговора и превенције у смањењу ризика од катастрофа.
- Развијати пољопривреду кроз јачање конкурентности домаћег производа. Овај развој би се могао убрзати кроз системску (буџетску) подршку и олакшице, подршку подизању нових засада и пластеника, постављање противградних система и система за наводњавање, као успостављање механизма управљања АгроКентром и помоћ око пласмана производа на тржиште. Организован откуп пољопривредних производа и јачање њихове тржишне позиције кроз удруживање у задруге и удружења, представља важну компоненту развоја пољопривреде где општина може пружити системску подршку. Посебну пажњу је неопходно усмјерити на адаптацију пољопривредне производње на климатске промјене односно смањење ризика од суше и града, кроз примјену система за наводњавање и противградних мрежа, организовање производње у заштићеном простору, те кориштењем засада и садница отпорних на сушу.
- Кориштењем природних и туристичких потенцијала развијати излетнички туризам и кроз уређење излетничке инфраструктуре повећати број туристичких посетилаца у општини Котор Варош. Приликом уређења туристичке инфраструктуре, потребно је водити рачуна о означавању излетишта и туристичких стаза и објекта знаковима упозорења на природне и друге опасности и забране бацања смећа, нарочито у потоце и канале, и превенцијом утицати на смањење ризика од пожара, бујичних поплава и осталих опасности.

5.2.1. Преглед секторских циљева са очекиваним исходима и индикаторима

Узимајући у обзир препоруке средњорочне евалуације Стратегије развоја општине Котор Варош, ревидоване стратешке циљеве и ревидоване фокусе економског развоја, Општински развојни тим је извршио ревизију секторских циљева и дефинисао сљедеће циљеве економског развоја:

Секторски циљ	Специфични исходи	Индикатори
1.1. Унапређена пољопривредна производња и потакнут развој предузетничких и занатских фирм до 2020.г.	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ Исход 1: До 2020.г. на тржиште пласирано најмање 120 тона воћа, 20 тона поврћа и 1 тона меда на годишњем нивоу; ⇒ Исход 2: До 2020.г. повећан обим производње млијека и меса за 30% у односу на 2016.; ⇒ Исход 3: До 2020. године отворено најмање 20 нових радних мјеста кроз подршку занатским и предузетничким фирмама. 	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ Количина воћа пласираног на тржиште; ⇒ Количина поврћа пласираног на тржиште ⇒ Количина меда пласираног на тржиште; ⇒ Количина откупљеног млијека; ⇒ Количина откупљеног меса; ⇒ Број новоотворених радних мјеста у занатским и предузетничким фирмама.
1.2. Успостављено организовано пружање услуга у излетничком и другим облицима туризма до 2020.г.	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ Исход 1: До 2020.г. повећани приходи од туризма за најмање 60% у односу на 2016.г.; ⇒ Исход 2: До 2020.г. најмање 10% укупних инвестиција у локалну заједницу односи се на туризам. 	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ Приходи од туризма; ⇒ Износ инвестиција у области туризма.
1.3. Побољшано пословање физичких и правних лица на подручју општине Котор Варош до 2020.г.	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ Исход 1: До 2020. године реализовано најмање 25 нових домаћих и страних инвестиција. 	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ Број реализованих домаћих инвестиција (најмање 5 нових радних мјеста по инвестицији); ⇒ Број реализованих страних инвестиција (најмање 5 нових радних мјеста по инвестицији); Број реализованих инвестиција

		дијаспоре (најмање 5 нових радних мјеста по инвестицији).
--	--	---

5.2.2. Усклађеност са стратешким документима виших нивоа

Ревидовани секторски циљеви у области економског развоја своје упориште налазе и усклађени су са важећим стратешким документима, правцима развоја, плановима и законима виших нивоа и то:

- *Стратегијом запошљавања РС*, у односу на Стратешке циљеве 1./ Стимулисање економског раста, запошљавања и повећања квалитета посла, 4./Повећање укључености на тржиште рада спречавањем дуготрајне незапослености, неактивности, друштвене искључености и сиромаштва ради способног становништва, те 5./Проширење институционалних капацитета и остваривање дијалога међу актерима у области запошљавања;
- *Акционим планом за подстицање странних улагања у РС*, у односу на Оперативни циљ 2./Јачање капацитета институција на локалном нивоу;
- *Стратешким планом развоја пољопривреде РС*, првенствено у односу на стратешке циљеве 1./Повећање обима и продуктивности пољопривредне производње и обезбеђење стабилности дохотка пољопривредних производија, 3./Повећање степена тржишности и финализације пољопривредне производње, те 5./Уравнотежен интегрални рурални развој;
- *Стратегијом развоја туризма РС*, првенствено у вези са дефинисаним приоритетним видовима туризма где се наводе сеоски и планински туризам, а у односу на стратешке циљеве; првенствено везано за стратешке циљеве 1./Побољшање квалитета туристичког производа и 4./Унапријеђење туристичког производа базираног на одрживом развоју;
- Свакако треба напоменути и надолазећу *Стратегију развоја Републике Српске*, као интегралног документа за постојеће стратегије, са фокусом на даљи развој и валоризацију ресурса на подручју цијеле Републике а тиме и подручју сваке од општина;
- У односу на ЕУ стратешка опредељења представљена у *Европској стратегији раста и развоја 2020*, овај циљ везује за Стратешки правац 2./Одржива, ефикасна и компетитивна економија, док се у односу на *Европску стратегију запошљавања* везује првенствено за Смјернице бр. 1./Провођење политика запошљавања којима је циљ остваривање пуне запослености и бр. 4./Бољи одговор на потребе тржишта рада.

5.2.3. Иницијативе међуопштинске сарадње

Најзначајније области и иницијативе које представљају потенцијал за међуопштинску сарадњу у домену економског развоја су:

- Подршка пољопривредној производњи успостављањем механизма управљања Агроцентром, чиме ће се стећи предуслови за потпуно искориштење капацитета Центра и могућност откупа и складиштења пољопривредних производа и са других сусједних општина (Теслић, Челинац и Кнежево);

- Заједничко представљање туристичких потенцијала Општине Котор Варош и осталих сусједних општина (Кнегево, Теслић и Челинац) кроз имплементацију пројекта израде промотивних материјала и информативних интернет садржаја за промоцију излетничког туризма.

5.2.4. Програми, пројекти и мјере

За реализацију плана економског развоја општине Котор Варош дефинисано је **20 пројеката и мјера** груписаних у **6 програма**:

ПРОГРАМ	МЈЕРА/ПРОЈЕКАТ
Програм 1.1.1.: Подршка развоју пољопривредне производње	1.1.1.1. Пројекат: Успостављање механизма управљања у АгроКентру Ободник. 1.1.1.2. Мјера: Подршка развоју пластеничке производње. 1.1.1.3. Мјера: Подршка развоју сточарства. 1.1.1.4. Мјера: Подршка развоју пчеларства. 1.1.1.5. Мјера: Подршка развоју воћарства.
Програм 1.1.2: Развој предузетничких и занатских фирм	1.1.2.1. Мјера: Развој занатских дјелатности. 1.1.2.2. Мјера: Развој предузетничких фирм.
Програм 1.2.1: Развој излетничког туризма	1.2.1.1. Мјера: Подршка развоју излетничког туризма. 1.2.1.2. Мјера: Израда промотивних материјала и информативних интернет садржаја за промоцију излетничког туризма.
Програм 1.2.2: Уређење објеката туристичке инфраструктуре	1.2.2.1. Пројекат: Уређење излетишта Парк природе Руика 1.2.2.2. Пројекат: Уређење излетишта-купалишта Ђелине 1.2.2.3. Пројекат: Уређење излетишта-купалишта Брана 1.2.2.4. Пројекат: Мапирање и израда стаза за брдски бицикланизам 1.2.2.5. Пројекат: Реконструкција планинарског дома у Грабовачкој ријеци
Програм 1.3.1: Привлачење домаћих и страних инвестиција	1.3.1.1. Пројекат Унагређење повољног пословног окружења увођењем БФЦ стандарда 1.3.1.2. Пројекат: Уређење приступне инфраструктуре за пословну локацију "Стрелиште" 1.3.1.3. Пројекат: Уређење комуналне инфраструктуре за пословну локацију "Слатина"

	1.3.1.4. Пројекат: Успостава базе података за пројектну, грађевинску и осталу документацију
Програм 1.3.2: Израда просторно-планске документације за пословне зоне	1.3.2.1. Пројекат: Израда просторно-планске документације Зонинг план „Радна зона - Јелшинград“ 1.3.2.2. Пројекат: Израда просторно-планске документације Зонинг план „Радна зона - Рипиште“

Укупна очекивана улагања за реализацију секторског плана економског развоја су: **899.500 КМ**

5.2. План друштвеног развоја

Ревизија Секторског плана локалног друштвеног развоја општине Котор Варош урађена је на темељу закључака и препорука независне средњорочне евалуације Стратегије развоја општине Котор Варош, ревизије социо-економске анализе, визије развоја и стратешких циљева, као и ревизије снага, слабости, прилика и пријетњи у сектору друштвеног развоја.

Ревизија је показала да је јавна инфраструктура у значајној мјери оштећена у поплавама из 2014.г. и неопходна је њена хитна санација. Такође, општина је у протеклом периоду у значајној мјери унаприједила систем водоснабдјевања али још увијек остаје проблем обухвата становништва питком водом у дијелу градског подручја општине (насеља Плане, Луке, Равне, Дуратовци, укупно око 70 домаћинстава) и у комплетном руралном дијелу. Општина не располаже са задовољавајућим просторним капацитетима централне здравствене установе Дома здравља. Такође, недостаје квалитетна опрема као и ефикасна Служба хитне медицинске помоћи. Недовољна просторна, кадровска и техничка оспособљеноност Центра за социјални рад и непостојање Дневног центра за дјецу са посебним потребама утиче на квалитет пружања социјалних услуга. Када је ријеч о култури и спорту, општина Котор Варош има израђен календар културно-спортивских манифестација и издваја одређена средства за афирмацију спортско-културних активности. За даљи развој и афирмацију ове области друштвеног развоја потребно је радити на даљој изградњи и санацији спортивке и културне инфраструктуре, нарочито на изградњи малих спортивско-рекреационих терена и уређењу културних објеката. Обухват дјеце предшколским образовањем и васпитањем није на задовољавајућем нивоу, нарочито у руралним дјеловима општине. Катастрофалне поплаве из 2014. указале су на рањивост општине на катастрофе узроковане природним и другим опасностима, где се првенствено односи на недовољно изграђене капацитете локалне заједнице да превенцијом спријечи, односно, адекватно одговори на катастрофе.

У контексту претходно наведеног, Развојни тим општине Котор Варош дефинисао је следеће фокусе друштвеног развоја:

- Искористити развојне фондове домаћих и међународних организација, фондове солидарности и могућност добијања кредитних средстава те санирати и унаприједити путну инфраструктуру и повећати обухват становништва квалитетном питком водом.
- Искористи доступне развојне фондове међународних и домаћих организација и унаприједити квалитет здравствених услуга санацијом и опремањем Дома здравља, затим побољшати квалитет социјалних услуга обезбеђивањем просторних услова за квалитетнији рад Центра за социјални рад и оснивање Дневног центра те проширењем вртићких капацитета повећати обухват дјеце предшколским васпитањем и образовањем.
- Подршком пројектима организација цивилног друштва, ојачати њихове капацитете и побољшати услуге из области спорта и културе. У циљу побољшања услуга из културе искористити развојне фондове и унаприједити спортивку и културну инфраструктуру, водећи се принципима обнове и изградње „на боље“ како не би појачали ризик од природних и других опасности.
- Користећи се властитим снагама и доступним представима из развојних фондова домаћих и страних организација, ојачати капацитете локалне заједнице за смањење ризика од катастрофа, првенствено у сегменту успостављања ефикасног система раног упозоравања на природне и друге опасности, али и у сегменту јачања капацитета кључних актера

заштите и спашавања за превенцију и одговор на катастрофе узроковане природним и другим опасностима.

5.2.1. Преглед секторских циљева са очекиваним исходима и индикаторима

Узимајући у обзир препоруке средњорочне евалуације Стратегије развоја општине Котор Варош, ревидоване стратешке циљеве и ревидоване фокусе друштвеног развоја, Општински развојни тим је извршио ревизију секторских циљева и дефинисао сљедеће циљеве друштвеног развоја:

Секторски циљ	Очекивани исход	Индикатор
2.1. Побољшан квалитет путних комуникација до 2020.г.	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ Исход 1: До 2020.г. смањени трошкови одржавања локалних путних правца на подручју општине за најмање 20% у односу на 2016.г.; ⇒ Исход 2: До 2020.г. потписан споразум са финансијерима о реализацији постављања саобраћајне сигнализације и побољшања безбједности грађана у саобраћају. 	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ Трошкови за одржавање локалних путних правца ⇒ Споразум о финансирању постављања саобраћајне сигнализације
2.2. Обезбеђено квалитетно снабдијевање становништва питком водом до 2020.г.	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ Исход 1: До 2020.г. задовољство становништва услугама водоснабдјевања веће је за најмање 10% у односу на 2016.г. ⇒ Исход 2: У 2020.г. смањен број обольелих од хидричних болести узрокованих конзумацијом неквалитетне воде за пиће за најмање 30% у односу на 2016.г. 	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ Задовољство становништва услугама водоснабдјевања ⇒ Број обольелих од хидричних болести узрокованих конзумацијом неквалитетне воде за пиће
2.3. Смањени ризици од катастрофа до 2020.г.	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ Исход 1: У 2020.г. смањен износ штета од природних и других опасности за најмање 	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ Просјечан износ штета у привреди и польопривреди од природних и других опасности; ⇒ Просјечан износ штета на

	<p>40% у односу на просјек штета у периоду 2011-2014.;</p> <p>⇒ Исход 2: У 2020. години смањен број смртно страдалих и повријеђених особа од природних и других опасности за најмање 50% у односу на просјечан број у периоду 2011.-2014.</p>	<p>јавној инфраструктури и јавним објектима од природних и других опасности;</p> <p>⇒ Просјечан износ штета на стамбеним и приватним објектима од природних и других опасности;</p> <p>⇒ Број страдалих од природних и других опасности.</p> <p>⇒ Број повријеђених од природних и других опасности.</p>
2.4. Осигуран приступ културним, спортским и образовним услугама до 2020.г.	<p>⇒ Исход 1: До 2018.године повећан број дјеце обухваћене предшколским васпитањем и образовањем за 5% у односу на 2014. годину</p> <p>⇒ Исход 2: До 2020.г. број учесника у спортским активностима већи је за најмање 25% у односу на 2014.г.</p> <p>⇒ Исход 3: До 2020.г. број грађана укључен у друштвене и културне активности већи је за најмање 15% у односу на 2014.г.</p> <p>⇒ Исход 4: До 2018.г. радијским сигналом Радија Котор Варош покривено најмање 90% становништва општине.</p> <p>⇒ Исход 5: До 2020.г. потписан споразум са финансијерима за потпуну санацију заштићеног објекта споменичко-културног наслеђа „Стара аустроугарска школа“ .</p> <p>⇒ Исход 6: Број су-финансиirаних</p>	<p>⇒ Број дјеце обухваћене предшколским васпитањем и образовањем;</p> <p>⇒ Број чланова спортских и културних организација;</p> <p>⇒ Број корисника спортско-рекреативних терена и објеката;</p> <p>⇒ Број грађана укључених у друштвене и културне активности;</p> <p>⇒ Број становника општине покривених радијским сигналом Радија Котор Варош;</p> <p>⇒ Потписан споразум са финансијерима за потпуну санацију старе аустроугарске школе;</p> <p>⇒ Број су-финансиirаних пројекта ОЦД-а од стране општине.</p>

	пројекта ОЦД-а од стране општине у периоду 2016-2020.г. већи је за 30% у односу на 2014.г.	
2.5. Унапређен приступ услугама здравствене и социјалне заштите до 2020.г..	<p>⇒ Исход 1: До 2020.г. потписан споразум са инвеститорима за изградњу новог објекта Центра за социјални рад.</p> <p>⇒ Исход 2: До 2018.г. услугама Дневног центра обухваћено најмање 10 дјеце ометене у психо-физичком развоју на дневном нивоу.</p> <p>⇒ Исход 3: До 2018.г. број интервенција службе хитне медицинске помоћи већи је за 20% у односу на 2016.г.</p> <p>⇒ Исход 4: До 2020.г. Дом здравља је сертификован у складу са стандардима пружања медицинских услуга у РС.</p> <p>⇒ Исход 5: До 2020.г. број обрађених пацијената у Дому здравља већи је за 20% у односу на 2014.г.</p>	<p>⇒ Потписан споразум за изградњу новог објекта Центра за социјални рад;</p> <p>⇒ Број дјеце обухваћених услугама Дневног центра на дневном нивоу у току једне године.</p> <p>⇒ Број интервенција службе хитне медицинске помоћи;</p> <p>⇒ Сертификат о усклађености Дома здравља са стандардима пружања медицинских услуга (издат од надлежног Министарства РС);</p> <p>⇒ Број обрађених пацијената Дома здравља.</p>

5.2.2. Усклађеност са стратешким документима виших нивоа

Секторски циљеви у области друштвеног развоја директно се ослањају на приоритетне правце дјеловања и циљеве развоја идентификовани у оквиру стратешко-планских документа и законске регулативе виших нивоа и то:

- *Просторни план РС до 2015*, где се у оквиру Основног циља развој усмјерава ка *Активирању просторних потенцијала Републике Српске на основу принципа одрживог развоја, чиме ће се повећати његова конкурентност и привлачност за инвестирање*, док се у односу на Посебне циљеве Плана, овај Стратешки циљ првенствено везује на Посебни циљ 2./Већа кохезија простора путем развоја и побољшања инфраструктурних мрежа као и повећања доступности јавним службама.

Надаље, у оквиру Задатака плана се између осталог, као приоритетни задаци дефинишу и Успостављање недостајућих јавних служби од регионалног значаја..., прије свега у области образовања и науке, културе, социјалне заштите и спорта.

- **Стратегија развоја спорта РС (2012-2016)**, првенствено у односу на Стратешке циљеве 1./Пораст интереса и учешћа у спорту и физичкој активности кроз подстицајне развојне програме, те 4./ Подстицање резултатских успјеха спортиста Републике Српске
- **Стратегија развоја културе РС (2010-2015.)** у односу на Стратешки циљ 2/Приоритет 2. Побољшати квалитет културних садржаја по општинама Републике Српске и Приоритет 3. Подстакнути развој културе, настојећи утицати на повећање умјетничких садржаја у културним понудама.
- Што се тиче **социјалне и здравствене заштите**, ова Стратегија се везује првенствено на законску регулативу, односно на **Закон о социјалној заштити и Закон о дјечијој заштити**, те на **Политику унапређивања здравља становништва РС до 2020.** и циљ 1. Смањење разлике у здрављу становништва. И циљ 5. Јачање здравственог система орјентисаног на потребе корисника.
- **Програм за смањење ризика од елементарне непогоде и друге несреће РС (2015)** и следеће циљеве: 1. Стварање институционалних услова за успостављање синхронизованог дјеловања свих институција, за правовремено, организовано и ефикасно дјеловање у ванредним ситуацијама, 2. Јачање свијести грађана о значају и потреби организованог и ефикасног друштвеног дјеловања у ванредним ситуацијама, 7. Унаприједити хидрометеоролошки систем за рану најаву и упозорење и 12. Садржаје и теме из области заштите и спасавања обраћивати у свим установама образовања и васпитања.
- У односу на **ЕУ стратешка опредељења** представљена у **Европској стратегији раста и развоја 2020**, овај циљ везује за Стратешки правац 3./ Инклузивни раст

5.2.3. Иницијативе међуопштинске сарадње

Међуопштинску сарадњу потребно је успоставити у циљу увођења добрих пракси у локалну самоуправу и унапређења услуга које се пружају грађанима.

Посебно је важно сагледати могућности међуопштинске сарадње са општинама Теслић, Челинац и Кнежево у сегменту јачања капацитета локалне зајденице за смањење ризика од природних и других опасности кроз припрему и имплементацију пројеката успостављања ефикасног система раног упозоравања на шумске пожаре, унапријеђењем комуникације кључних актера унутар и између општина и заштите и уређења корита и обала ријеке Врбање.

5.2.4. Програми, пројекти и мјере

За реализацију плана друштвеног развоја општине Котор Варош дефинисано је **39 пројеката и мјера** груписаних у **13 програма**:

ПРОГРАМ	МЈЕРА/ПРОЈЕКАТ
Програм 2.1.1: Санација, реконструкција и уређење мостова, путева и улица	2.1.1.1. Пројекат: Изградња тротоара у Забрђу - центар
	2.1.1.2. Пројекат: Санација и реконструкција

	<p>мостова и путева оштећених поплавама</p> <p>2.1.1.3. Пројекат: Израдити пројекат саобраћајне сигнализације</p> <p>2.1.1.4. Пројекат: Наставак модернизације дионаце пута мост Бобас-Кукавице</p>
Програм 2.1.2: Асфалтирање локалних путева	<p>2.1.2.1. Пројекат: Наставак асфалтирања улица на Новом насељу Баре</p> <p>2.1.2.2. Пројекат: Наставак асфалтирања улице Доситеја Обрадовића</p>
Програм 2.2.1: Изградња и реконструкција водоводне мреже	<p>2.2.1.1. Пројекат: Проширење градске водоводне мреже</p> <p>2.2.1.2. Пројекат: Изградња водовода Забрђе (дионица град-Подбрђе)</p> <p>2.2.1.3. Пројекат: Реконструкција и санација градске водоводне мреже и изворишта</p>
Програм 2.2.2: Санација изворишта и водозахвата	<p>2.2.2.1. Пројекат: Уређење водозахвата и појачање изворишта - у Ваганима</p> <p>2.2.2.2. Пројекат: Санација изворишта Бијело поље на локацији водозахвата</p>
Програм 2.3.1: Успостављање система раног упозоравања на природне и друге опасности	<p>2.3.1.1. Пројекат: Успостава видео надзора на кључним инфраструктурним и јавним објектима</p> <p>2.3.1.2. Пројекат: Набавка опреме за комуникацију кључних актера заштите и спашавања</p> <p>2.3.1.3. Пројекат: Успостављање система раног упозоравања на пожаре</p> <p>2.3.1.4. Пројекат: Означавање излетничких мјеста са знаковима упозорења на опасност од пожара</p>
Програм 2.3.2: Јачање капацитета кључних субјеката заштите и спашавања	<p>2.3.2.1. Пројекат: Опремање и оспособљавање професионалног ватрогасног друштва</p> <p>2.3.2.2. Пројекат: Успостављање и опремање Горске службе спашавања</p> <p>2.3.2.3. Пројекат: Опремање и оспособљавање јединица цивилне заштите</p> <p>2.3.2.4. Пројекат: Опремање и обука вишенамјенске теренске екипе Црвеног крста</p> <p>2.3.2.5. Пројекат: Опремање службе хитне медицинске помоћи</p>
Програм 2.3.3: Едукација становништва на тему смањења ризика од катастрофа	<p>2.3.3.1. Пројекат: Израда програма и едукација предшколске деце на тему смањења ризика од катастрофа</p>
Програм 2.3.4 : Уређење ријечних корита и обала	<p>2.3.4.1. Пројекат: Уређење корита ријеке Врбање и њених притока</p> <p>2.3.4.2. Пројекат: Завршетак изградње пјешачке стазе уз обалу ријеке Врбање</p> <p>2.3.4.3. Пројекат: Уређење обала ријеке Врбање – обало утврда базирана на еколошким</p>

	принципима
Програм 2.4.1: Повећање обухвата дјеце предшколским васпитањем и образовањем	<p>2.4.1.1.Пројекат: Опремање изнајмљеног објекта за истурено одјељење обданишта на Новом насељу</p> <p>2.4.1.2.Пројекат: Опремање клуба за дјецу у МЗ Масловаре у учионици основне школе</p>
Програм 2.4.2: Реконструкција, изградња и опремање спортских и културних центара, објекта и терена	<p>2.4.2.1. Пројекат: Изградња игралишта Баре</p> <p>2.4.2.2. Пројекат: Санација техничке опремљености радија ЈУ Центра за спорт, културу и информисање</p> <p>2.4.2.3. Пројекат: Реконструкција градског стадиона</p> <p>2.4.2.4.Пројекат: Реконструкција кровла старе аустроугарске школе</p>
Програм 2.4.3: Јачање организација цивилног друштва	<p>2.4.3.1. Мјера: Подршка раду спортских организација на подручју општине</p> <p>2.4.3.2. Мјера: Подршка спортским и културним манифестацијама</p> <p>2.4.3.3.Пројекат: Успостављање међународног кампа младих „Товладић“ К. Варош</p> <p>2.4.3.4.Пројекат: Креирање програма обуке и едукација ОЦД за писање пројеката по ЛОД методологији</p>
Програм 2.5.1: Унапређење услуга социјалне заштите	<p>2.5.1.1.Пројекат: Израда пројектне документације за изградњу нове зграде Центра за социјални рад.</p> <p>2.5.1.2.Пројекат: Успостављање и опремање Центра за дјецу ометену у психо-физичком развоју</p>
Програм 2.5.2: Унапређење услуга здравствене заштите	<p>2.5.2.1. Пројекат: Реконструкција објекта службе хитне медицинске помоћи</p> <p>2.5.2.2. Пројекат: Санација и опремање дијела зграде Дома здравља за дијагностику, педијатрију и хигијенско-епидемиолошку службу</p> <p>2.5.2.3. Пројекат: Стварање услова за рад тимова породичне медицине према сертификационим стандардима</p>

Укупна очекивана улагања за реализацију секторског плана друштвеног развоја су: **7.307.000 КМ**

5.3. План заштите животне средине

Ревизија Секторског плана заштите животне средине општине Котор Варош урађена је на темељу закључака и препорука независне средњорочне евалуације Стратегије развоја општине Котор Варош, ревизије социо-економске анализе, визије развоја и стратешких циљева, као и ревизије снага, слабости, прилика и пријетњи у сектору заштите животне средине.

Ревизија је показала да су још увијек присутни проблеми обухвата становништва и привредних субјеката канализационом мрежом, одводњом и пречишћавањем отпадних вода. Поред одводње отпадних вода, евидентан је проблем неуређености канала и ријечних корита и неквалитетне одводње површинских вода што појачава рањивост локалне заједнице на ризике од бујичних поплава, на што су указале и катастрофалне поплаве из 2014. године. Осим наведених проблема, ревизијом социо-економске анализе потврђени су проблеми неовлаштеног одлагања чврстог отпада на простор затворене локалне депоније. Иако је у протеклом периоду изграђено Рециклажно двориште, оно још увијек није стављено у функцију што је предуслов за успостављање система селективног прикупљања отпада и стварање предуслова за смањење количине отпада који се одвози на регионалну депонију чиме се смањује и цијена коштања комуналних услуга. Општина још увијек недовољно чини на примјени мјера ЕЕ у јавној расvjети, зградарству и јавним објектима, чиме би се смањила количина кориштених енергената за загријавање објекта, односно, умањиле би се емисије штетних гасова и онечишћење ваздуха. Општина Котор Варош обилује природним и културно-историјским наслеђем које је потребно заштити како би се потакнуло одрживо кориштење истих и у исто вријеме унаприједила заштита животне средине.

У контексту претходно наведеног, Развојни тим општине Котор Варош дефинисао је следеће фокусе сектора заштите животне средине:

- Искористити доступне развојне фондове међународних и домаћих организација и повећати покрivenост становништва и привредних субјеката одводњом и третманом отпадних вода.
- Искористити властита средства и средства домаћих и међународних организација и уредити локалне канале, као и ријечна корита и смањити ризике од катастрофа узоркованих изљевањем ријека и бујичних вода.
- Искористити постојање регионалне санитарне депоније Бања Лука и афирмисати одлагање чврстог отпада на ову депонију, а у исто вријеме онемогућити неовлаштено одлагање чврстог отпада на локалитет затворене локалне депоније. Увести систем селективног прикупљања отпада што ће смањити количине отпада који се одвози на регионалну санитарну депонију.
- Примјеном мјера ЕЕ у јавној расvjети и јавним објектима, смањити потрошњу енергената (необновљивих извора енергије) који имају негативан утицај на квалитету ваздуха али и на друге сегменте животне средине. Приликом примјене мјера ЕЕ у јавним објектима водити се принципом „обнова на боље“ и примјенити адекватне материјале и мјере који директно утичу на смањење ризика од природних и других опасности (хидрантски системи, водоотпорна фасада и столарија, аутоматски системи за гашење пожара итд.).
- Искористити подршку Републичког завода за заштиту природног и културно-историјског наслеђа и израдити елaborате и заштитити природно и културно-историјско наслеђе општине Котор Варош.

5.3.1. Преглед секторских циљева са очекиваним исходима и индикаторима

Узимајући у обзир препоруке средњорочне евалуације стратегије развоја општине Котор Варош, ревидоване стратешке циљеве заједно са ревидованим фокусима економског развоја општине Котор Варош, Општински развојни тим је извршио ревизију секторских циљева и дефинисао сљедеће циљеве заштите животне средине:

Секторски циљ	Очекивани исход	Индикатор
3.1. Смањен негативан утицај отпадних вода на животну средину и ријеку Врбању до 2020.г.	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ Исход 1: До 2020. године загађеност отпадних вода које се улијевају у ријеку Врбању смањена за 15% у односу на 2016.г.; ⇒ Исход 2: До 2020. године негативан утицај отпадних вода на животну средину у градском подручју смањен за 20% у односу на 2016.г. ⇒ Исход 3: До 2020.г. ризик од поплава узрокован бујичним водама смањен за категорију ниже у односу на 2015. годину. 	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ Загађеност ријеке Врбање; ⇒ Загађеност вода у градском подручју; ⇒ Категорија ризика од поплава.
3.2. Смањен негативан утицај одложеног чврстог отпада на животну средину до 2020.г.	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ Исход 1: До 2020.г. ризик од епидемија узрокован негативним утицајем дивљих депонија чврстог отпада смањен за категорију ниже у односу на 2016.г. ⇒ Исход 2: Најмање 20% домаћинстава и привредних субјеката учествује у селективном прикупљању отпада до 2020. године. ⇒ Исход 3: До 2020.г. остварени профит од продаје рециклираног отпада износи 	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ Процјена ризика од епидемија; ⇒ Број домаћинстава који учествује у селективном прикупљању отпада; ⇒ Број пословних субјеката који учествује у селективном прикупљању отпада; ⇒ Профит од продаје рециклираног отпада.

	минимално 200.000 КМ на годишњем нивоу.	
3.3. Повећана енергетска ефикасност до 2020.г.	<p>⇒ Исход 1: До 2020.г. године укупан износ рачуна за ел. енергију у јавним објектима и расвјети смањени за најмање 45% у односу на 2014.г.</p> <p>⇒ Исход 2: До 2019.г. смањени износи рачуна за набавку енергената за загријавање јавних објеката за најмање 35% у односу на 2014.г.</p> <p>⇒ Исход 3: До 2020.г. године износи рачуна за ел. енергију у Планиарском дому смањени за најмање 60% у односу на 2016.г.</p>	<p>⇒ Износ рачуна за потрошenu ел. енергију у јавним објектима;</p> <p>⇒ Износ рачуна за енергенте за загријавање јавних објеката.</p> <p>⇒ Износ рачуна за ел. енергију у планиарском дому</p>
3.4. Унапређена заштита културно-историјског и природног наслеђа општине до 2020.г.;	<p>⇒ Исход 1: До 2020.г. године за најмање 2 природна подручја и 2 културно-историјска објекта додијељена категоризација одговарајућег степена заштите природног и културно-историјског наслеђа;</p> <p>⇒ Исход 2: Кањон Цврцке и Водопад Виленска Врела проглашени споменицима природе до 2020. године</p> <p>⇒ Исход 3: До 2020. године приходи од туристичких посјета локацијама културно- историјског и природног наслеђа повећани за 20% у односу на 2016.г.</p>	<p>⇒ Број подручја проглашених културним наслеђем (од стрane Министарства просвјете и културе РС);</p> <p>⇒ Број објеката проглашених културним наслеђем (од стрane Министарства просвјете и културе РС);</p> <p>⇒ Локације проглашене споменицима природе (од стрane Министарства за просторно уређење, грађевинарство и екологију РС);</p> <p>⇒ Износ туристичких прихода од манифестација везаним за локације културно-историјског и природног наслеђа;</p>

5.3.2. Усклађеност са стратешким документима виших нивоа

Секторски циљеви у области друштвеног развоја директно се ослањају на приоритетне правце дјеловања и циљеве развоја идентификовани у оквиру стратешко-планских докумената и законске регулативе виших нивоа и то:

- **Просторни план РС (до 2015),** где се у оквиру другог од *Посебних циљева* развој усмјерава ка *Већој кохезији простора путем развоја и побољшања инфраструктурних мрежа као и повећања доступности јавним службама, а у оквиру шестог Посебног циља дефинише Заштиту и унапријеђивање животне средине, чување и побољшање стања природних и културних вриједности и јачање идентитета Републике Српске.* Надаље, у оквиру *Задатака плана* се између осталог, као приоритетни задаци дефинишу и *Рјешавање проблема депоновања отпада.*
- **Стратегија заштите природе РС 2011.** где се у Стратешком циљу 2. развој локалне заједнице усмјерава на одрживо коришћење природних ресурса.
- **Стратегија интегралног управљања водама РС (2015-2024.),** првенствено у односу на Опште циљеве 2./*Повећање коришћења и уређења расположивих ресурса у еколошки, социјално и економски прихватљивим границама,* 3./*Повећање ефикасности и рационализације употребе воде у складу са ограничењима која се постављају на плану све ограниченијих ресурса и све сложенијих интеракција са другим системима у системском окружењу, те 5./*Заштита од штетног дјеловања вода, што треба да буде усклађено са нивоом значајности урбаних, привредних саобраћајних и других система који се штите.**
- Осим тога реализацијом наведених циљева поменуте Стратегије управљања водама, остварују се и специфичне сврхе *Закона о водама РС*, посебно оне које се односе на Осигурање правичног приступа водама, на Постизање друштвеног и привредног развоја, те Организовање одбране од поплава и од других негативних утицаја, које може да проузрокује вода.
- **Акциони план енергетске ефикасности РС до 2018.,** где се у оквиру Индикативног циља уштеде енергије (од 9%), као неке од приоритетних мјера за *Стамбени сектор* дефинише *Смањење трошкова за утрошену енергију у вишестамбеним и другим зградама, а у Сектору услуга, где спадају и јавни објекти, дефинише Енергетски ефикасна обнова постојећих и изградња нових зграда према принципима енергетске ефикасности.* Истовремено, као Међусекторске мјере су дефинисани и: *Имплементација шема за квалификацију акредитацију и сертификацију (енергетски прегледи), те Енергетска ефикасност ујединицама локалне самоуправе.*

5.3.3. Иницијативе међуопштинске сарадње

Најзначајније иницијативе међуопштинске сарадње у домену заштите животне средине су:

- Сарадња на пољу одвоза чврстог отпада на регионалну санитарну депонију за регију Бања Лука (у сарадњи са Градом Бања Лука и општином Челинац);
- Пројекти едукације становништва на тему заштите природног и културно-историјског наслеђа и заштите ријеке Врбање (у сарадњи са општинама Челинац и Кнежево).
- Сарадња са сусједним општинама Кнежево, Теслић и Челинац по питању израде елaborата заштите природног и културно-историјског наслеђа, посебно када је ријеч о кањону Цврцке и водопада Виленска Врела.

5.3.4. Програми, пројекти и мјере

За реализацију плана економског развоја општине Котор Варош дефинисано је 23 пројекта и мјере груписаних у 9 програма:

ПРОГРАМ	МЈЕРА/ПРОЈЕКАТ
Програм 3.1.1. : Изградња пречистача отпадних вода	3.1.1.1.Пројекат: Израда проектне документације за изградњу пречистача отпадних вода у зони Пролекса 3.1.1.2.Пројекат: Изградња пречистача отпадних вода у зони Пролекса
Програм 3.1.2 : Изградња канализационе мреже у градском подручју	3.1.2.1.Пројекат: Израђена проектна документација за додградњу секундарне канализационе мреже 3.1.2.2. Пројекат: Изградња канализационе мреже-секундарна канализација Крак 3-7 и прикључци 3.1.2.3. Пројекат: Изградња фекалне канализације Рипиште - Пилана - Ново гробље
Програм 3.2.1.: Уклањање дивљих депонија	3.2.1.1.Пројекат: Уклањање дивљих депонија 3.2.1.2.Пројекат Израда локалног плана управљања отпадом
Програм 3.2.2 : Успостава система прикупљања селективног отпада	3.2.2.1.Пројекат: Набавка контејнера за прикупљање рециклажног чврстог отпада 3.2.2.2.Пројекат: Стављање у функцију рециклажног дворишта
Програм 3.3.1. : Примјена енергетске ефикасности	3.3.1.1. Пројекат: Примјена мјера енергетске ефикасности у средњошколском центру 3.3.1.2.Пројекат: Израда елaborата и примјена мјера енергетске ефикасности за вртић 3.3.1.3.Пројекат: Израда елaborата и примјена мјера енергетске ефикасности у Дому здравља 3.3.1.4.Пројекат: Израда елaborата и примјена мјера енергетске ефикасности за зграду полицијске станице К.В. 3.3.1.5.Пројекат: Израда елaborата енергетске ефикасности у јавној расvjети за цијelu општину и примјена мјера енергетске ефикасности у јавној расvjети
Програм 3.3.2. : Кориштење обновљивих извора енергије	3.3.2.1.Пројекат: Постављање соларних панела на Планинарски дом

	3.3.2.2.Пројекат: Постављање соларних панела на Средњошколски центар
Програм 3.4.1. : Израда елабората за валоризацију природног и културно-историјског наслеђа	3.4.1.1.Пројекат: Израда елабората валоризације природног и културно-историјског наслеђа. 3.4.1.2. Пројекат: Израда елабората за заштиту кањона Цврцке и водопада Виленска врела
Програм 3.4.2. : Едукација на тему заштите животне средине	3.4.2.1.Пројекат: Едукација становништва на тему заштите природног и културно-историјског наслеђа 3.4.2.2.Пројекат: Едукација становништва на тему заштите ријеке Врбање

Укупна очекивана улагања за реализацију секторског плана животне средине су: **3.022.000 КМ**

ОПЕРАТИВНИ ДИО

6.1. План имплементације стратешких пројеката и мјера за 3 године (1+2)

СД, СЦ, ЦД	Пројекат	Год.	Укупно (ИИИИ)		СД, СЦ, ЦД	Пројекат	Год.	Укупно (ИИИИ)		
			Год. I	Год. II				Год. I	Год. II	Год. III
СД, СЦ, ЦД	1.1.1.1. Пројекат: Успостављање међународне управљања у агрочентру ободник (2016- 2017)	До 2017.	Агрочентар врши откуп ваља и поврћа од минимално 10 пољопривредн их производача.	5.000	5.000	4152- Суфинансира ње агенције пројекта непрофит. органи.	Одељење за привреду и друштвене делатности	12.500	12.500	12.500
СД, СЦ, ЦД	1.1.1.2. Мјерат: Подршка развоју пластеничке производње (2016- 2020)	До 2020.	Најмање 5 пољопривредни их производача који производе погребе у заштићеном простору пласирају своје производе директно на локално трговиште или путем кооперантских уговора.	75.000	2.500	37.500	Одељење за привреду и друштвене делатности	12.500	12.500	12.500

			ФБИХ и РС	
				Одељење за привреду и друштвено дјелатности
			4152- Суфинансирање пројекта непрофит. орган.	Одељење за привреду и друштвено дјелатности
1.1.1.3. Мјера: Подршка развоју сточарства - објекти, стада (2016-2020)	До 2020. најмање 50 газдинства која се баве сточарством врише пласман производненог мјелијена и меса.	75.000	15.000	15.000
1.1.1.4. Мјера: Подршка развоју пчеларства (2016-2020)	До 2020. најмање 10 производбача меда вриши појасман својим производодом директно на локалном тржишту или путем коперантских уговора.	25.000	5.000	5.000
1.1.1.5. Мјера: Подршка развоју воћарства - едукација, подизање нових засада (2016-2020)	До 2020.г. најмање 12 производбача воћа вриши појасман својим производодом директно на локалном тржишту или путем коперантских уговора.	50.000	10.000	10.000
1.1.2.1. Мјера: Развој занатских дјелатности (2016-2020)	До 2020.г. регистровано најмање 5 нових занатских радњи.	20.000	4.000	4.000
	До 2020.г. проширењи			Одељење за привреду и друштвено дјелатности

напасите најмање 5 постојећих занетских радњи.	До 2020. регистровано најмање 3 нове предузећничк е фирме.	4152- Суфинансира ње пројекта непрофит. органи.	Одељење за привреду и друштвено дјелатности
1.1.2.2. Мјера: Развој предузећничких фирми (2016-2020)	До 2020. проширењи капацитети најмање 7 постојећих предузећнички х фирмама.	20.000 4.000 4.000 4.000	Одељење за привреду и друштвено дјелатности
1.2.1.1. Мјера: Подршка развоју излетничког туризма (2016- 2020)	До 2020. г. регистрована најмање 2 нова пружаоца туристичких услуга.	10.000 2.000 2.000 0	Одељење за привреду и друштвено дјелатности
1.2.1.2. Мјера: Изграда промотивних материјала и информационих интернет садржаја за промоцију излетничког туризма. (2016- 2020)	До 2020. г. о излетничким дестинацијама и потенцијални инвестирањем у излетнички туризам информација и најмање 3.000 особа и потенцијалних инвеститора.	500 500 500 1.500 0	Одељење за привреду и друштвено дјелатности
C1, CH1.2	C1, CH1.2	C1, CH1.2	4152- Суфинансира ње пројекта непрофит. органи- Год./Мин.
			Одељење за просторно уређење и стамбено комуларне послове

стандарта (2016-2018)	помоћ општинске администрације за 10% у односу на 2016.г			
1.3.1.2. Пројекат: Уређење приступне инфраструктуре за пословну локацију "Стрелиште" (2017-2019)	До 2019.г. закупљено/куплено најмање 30% просторних капацитета пословне локације „Стрелиште“	130.000	50.000	30.000
с.1, чл.1.3	с.1, чл.1.3			
1.3.1.4. Пројекат: Услугата базе података за пројекти, грађевинску и документалну документацију (2016-2017)	До 2017.г. смештено врјеме решавања затјева инвестиција за помоћ општинске администрације за 10% у односу на 2016.г	13.000	5.000	
с.1, чл.1.3	с.1, чл.1.3			
1.3.2.1. Пројекат: Израда просторно-планске документације Зонинг план „Радна зона - „Јелашнград“ (2017)	До 2017. усвојен и проведен зонинг план „Радна зона - „Јелашнград“ површине близу 1.300.000 м²	45.000	45.000	
с.1, чл.1.3	с.1, чл.1.3			
1.3.2.2. Пројекат: Израда просторно-планске документације Зонинг план „Радна зона - „Рипишић“ (2017)	До 2017. усвојен и проведен зонинг план „Радна зона - „Рипишић“ површине 6 ха.	12.000	12.000	
с.2, чл.2.1	с.2, чл.2.1			
2.1.1.1. Пројекат: Изградња тротоара у Забрђу - центар (2018-2020)	До 2020. године утврђена почињеност путних	160.000	40.000	40.000
с.2, чл.2.1	с.2, чл.2.1			

Комуникација Новим асфалтом за наймање 3 насељена мјеста и 40 домаћинстава.	До 2016. године унапријеђена попривеност путних комуникација новим асфалтом за наймање 12 насељених мјеста и 700 домаћинстава.	Одељење за просторно уређење и стамбено комуналне послове	Мин. за избјегла и раселена лица	комуналне послове	комуналне послове
2.1.1.2. Пројекат: Санација и реконструкција мостова и путева ашрафтених поплавама (2016)	996.800	20.000	5112- Издаџи за реконструк а./Кредит	Одељење за просторно уређење и стамбено комуналне послове	Одељење за просторно уређење и стамбено комуналне послове
2.1.1.3. Пројекат: Израдити пројекат саобраћајне сигнализације (2018)	30.000	30.000	5113- Издаџи за саоб.сигнал изврђу.	Одељење за просторно уређење и стамбено комуналне послове	Одељење за просторно уређење и стамбено комуналне послове
2.1.1.4. Пројекат: Наставак модернизације друнице пута мост Бобас-Кукавице (2016)	30.000	30.000	Министарст во за избјегла и раселена лица	Одељење за просторно уређење и стамбено комуналне послове	Одељење за просторно уређење и стамбено комуналне послове
2.1.2.1. Пројекат: Наставак асфалтирана улица на Новом насељу Баре (2017- 2020)	700.000	50.000	5112- Издаџи за реконструк цију објекта	Одељење за просторно уређење и стамбено комуналне	Одељење за просторно уређење и стамбено комуналне

послове	послове	послове		послове
		послове	послове	
новим асфалтотом за најмање 1 насељено место и 600 доматинстава.	до 2017. године унапређена покривеност путних комуникација новим асфалтотом за најмање 1 насељено место и 30 доматинстава.	15.000	15.000	одјељење за просторно уређење и стамбено комуналне послове
2.1.2.2. Пројекат: Наслобак асфалтирања улице Доситеја Обрадовића [2017]	30.000	15.000	15.000	5112- Издаци за реконструкцију објекта
2.2.1.1. Пројекат: Проширење градске водоводне мреже (2018-2020)	300.000	75.000	75.000	одјељење за просторно уређење и стамбено комуналне послове
2.2.1.2. Пројекат: Изградња водовода Забре-диконица град-Подгора (2017-2020)	400.000	50.000	50.000	5111- Издаци за изградњу објекта/ Мин. за избрга и ревњена лица, федерално министарство и објеката и расељених особа
2.2.1.3. Пројекат: Реконструкција и санација градске водоводне мреже и изворишта (2016)	1.000.000	1.000.000	1.000.000	5112- Издаци за реконструкцију објекта,

Надимање 2.500 домаћинстава градског подручја.	Уређење воздозахвата и појачање изворишта - у Ваганима (2016- 2017)	У 2017. измерени параметри кавалитета воде на изворишту Вагани напаže се у довољним референтним вредностима	5.000 2.500 2.500	2.500 2.500	Одељење за просторно уређење и стамбено комуналне послове	/Кредит и ИПА грант средства и кредит Влада РС - ЕИБ кредит
2.2.2.1.Пројекат: Уређење воздозахвата и појачање изворишта - у Ваганима (2016- 2017)	У 2016. измерени параметри кавалитета воде на изворишту Бидело поље напаže се у довољним референтним вредностима	305.000	305.000	Одељење за просторно уређење и стамбено комуналне послове	Кредит/ ИПА	Одељење за просторно уређење и стамбено комуналне послове
2.2.2.2. Пројекат: Санација изворишта Бидело попе на локацији воздозахвата (2016)	До 2017.г. смањено вријеме одговора кулничких актера заштите и спашавања на појаву опасности за 20% у односу на 2016.	305.000	305.000	ЦБ Банка Лука	Шведска агенција за инвејцијске развој. Агенција за сигурност саобраћаја РС	Одељење за инвејцијске развој. Агенција за сигурност саобраћаја РС
2.3.1.1.Пројекат: Успештава видео надзора на кулничним инфраструктурним и јавним објектима (2017)	До 2017.г. смањено вријеме одговора кулничких актера заштите и спашавања на појаву опасности за 20% у односу на 2016.	25.000	25.000	Служба цивилне заштите	5113- издаџи за надзору опреме ЦЗ/ УДП програм за смештање	Одељење за стручну управу
2.3.1.2. Пројекат: Надавка опреме за комуникацију кулничких актера заштите и спашавања (2017- 2018)	До 2018.г. установљене стандардне оперативне процедуре за комуникацију кулничких	20.000 10.000	2.500 5.000			
C2, CL2.2	C2, CL2.3	C2, CL2.2	C2, CL2.3	C2, CL2.2	C2, CL2.3	C2, CL2.2

				актера заштите и спашавања током важедник ситуација.				ризика од катастрофа)	
	2.3.1.3. Пројекат: Успостављање система ратног упозоравања на пожаре (2017- 2020)	До 2020.г. одговор ватрогасног друштва на пожаре на отвореном бржи је 38 најмање 30% у односу на 2016.г.	60.000	7.500	7.500	7.500	7.500	Батрогасно друштво, Цивилна Заштита	4152- Суфинансира- ње проекта Непрофит, орган-Год. /УЧДП програм сматње ризика од катастрофа)
	2.3.1.4. Пројекат: Означавање излетничких мјеста са знаковима упоређења на опасност од пожара [2016]	До 2016.г. смјањен број изbijања пожара на одјељеним излетиштима за 60% у односу на период 2011- 2014.г.	3.000	300	300	300	300	НВО "Еко покрет"	4152- финансира- ње НО-Год. КМ,1600 (Шуме РС и остали донатори)
	2.3.2.1.Пројекат: Опремање и осигурување профессионалног ватрогасног друштва (2016- 2020)	До 2020.г. одговор ватрогасног друштва на захтјеве за интервенцијама а бржи је за 30% у односу на 2016.	300.000	40.000	40.000	22.120.000	25.000	Батрогасно друштво, Цивилна Заштита	4152-Грант за опремање / Ватрогасни саеза РС
	2.3.2.2. Пројекат: Успостављање и опремање Горске службе спашавања (2016-2020)	До 2020.г данесена одлука Општине о стварљиву Горске службе спашавања у функцију заштите и спашавања имовине и лjudi.	55.200	5.000	5.000	10.000	10.000	ГСС станица Котор Варош	4152- Суфинансира- ње проекта Непрофит, орган/ ЕУ фондови, УЧДП, остали донатори)

2.3.2.3. Пројекат: Опремање и способобљавање јединица цивилне заштите (2017- 2020)	До 2020.г. смачање просјечно вријеме одговора Цивилне заштите на захтеве за ингеренцијална таком катастрофа за 20% у односу на период 2011- 2014.	50.000 0	12.500 0	12.500 0
C2, CII 2.3				
2.3.2.4. Пројекат: Опремање и обука вишенајменске теренске екипе Црвеног крста (2018-2020)	До 2020.г донасена одлука Општине о стављању вишенајменске теренске екипе у функцију заштите и спасавања иновације и буди.	17.500	7.500	7.500 10.000
C2, CII 2.3				
2.3.2.5. Пројекат: Опремање службе хитне медицинске помоћи (2016- 2017)	До 2017.г. уостављена функционијална служба хитне медицинске помоћи у складу са правилником о условима за оснивање здања властених установа.	160.000	10.000 10.000	10.000 70.000
C2, CII 2.3				
2.3.3.1.Пројекат: Израда програма и едукација предшколске дјете на тему смачења ризика од катастрофа (2017- 2020)	До 2020.г. едуковано најмање 150 дјце ураста од 5-7 година на тему смачења ризика од катастрофа.	2.000	2.000	2.000
C2, CII 2.3				

				Смјачен број одрона обле ријеке Врбње за 20% у 2020 у односу на 2014. годину.		
				Смјачен број поплављених објектата након обилних киша за најмање 50% у периоду 2016 - 2020 години у односу на период 2011 - 2014. годину.		
2.3.4.1. Пројекат: Уређење корита ријеке Врбње и нених притока (2017-2020)				Смјачен број одрона обле ријеке Врбње за 15% у 2020 у односу на 2014. годину.		
				Смјачен број одрона обле ријеке Врбње за 5% у 2020 у односу на 2014. годину.		
	2.3.4.2. Пројекат: Завршетак наградње пешачке стазе уз обалу ријеке Врбње (2017-2020)			Смјачен број одрона обле ријеке Врбње за 5% у 2020 у односу на 2014. годину.		
				Смјачен број одрона обле ријеке Врбње за 5% у 2020 у односу на 2014. годину.		
	2.3.4.3. Пројекат: Уређење обала – обало утврађа базирана на еколошким принципима (2016- 2020)			Смјачен број одрона обле ријеке Врбње за 5% у периоду 2016 - 2020 години у односу на период 2011 - 2014. годину		
		c2, c12.3				
		c2, c12.3				

C2, CL2.4	2.4.1.1. Пројекат: Опремање изнаймљеног објекта за истујено одјељање обданишта на Новом насељу (2016-2017)	До 2017.г. израђен план и програм рада истујеног одјељања у Новом насељу	20.000	10.000	10.000			JU Дечији Вртић	4152- Суфинансира- не пројекта непрофит. орган.	Одељење за природу и друштвено дјелатности
								JU Дечији Вртић	4152- Суфинансира- не пројекта непрофит. орган.	
C2, CL2.4	2.4.1.2. Пројекат: Опремање клуба за децу у М3 Масловачкој училишници основне школе (2018)	До 2018.г. израђен план и програм рада истујеног одјељања у М3 Масловачкој.	10.000		10.000			JU Дечији Вртић	4152- Суфинансира- не пројекта непрофит. орган.	Одељење за општу управу
								JU Дечији Вртић	4152- Суфинансира- не пројекта непрофит. орган.	
C2, CL2.4	2.4.2.1. Пројекат: Изградња играпишта Баре (2017)	До 2017.г. израђен план одржавања спортичких активности на играпишту Баре.	60.000		30.000			JU Центра за спорт, културу и информиса- ње	5111- Издаци за изградњу објекта/М ин. породице и омладине РС, World Vision и УСАИД)	Одељење за општу управу
								JU Центра за спорт, културу и информиса- ње	5111- Издаци за изградњу објекта/М ин. породице и омладине РС, World Vision и УСАИД)	
C2, CL2.4	2.4.2.2. Пројекат: Санација техничке опремљености раздјела ЈУ Центра за спорт, културу и информисање (2018)	До 2018.г. у функцију стављена целокупна инфраструкур а радара.	6.000		6.000			JU Центра за спорт, културу и информиса- ње	4152- Суфинансира- не пројекта непрофит. орган.	Одељење за природу и друштвено дјелатности
								JU Центра за спорт, културу и информиса- ње	4152- Суфинансира- не пројекта непрофит. орган.	
C2, CL2.4	2.4.2.3. Пројекат: Реконструкција градског стадиона (2017-2020)	До 2020.г. израђен спортички програм и план одржавања спортичких активности на градском стадиону.	53.000	2.600	2.600			JU Центра за спорт, културу и информиса- ње	4152- Суфинансира- не пројекта непрофит. орган/	Одељење за природу и друштвено дјелатности
								JU Центра за спорт, културу и информиса- ње	4152- Суфинансира- не пројекта непрофит. орган/	

2.4.2.4. Пројекат: Реконструкција кровов старе аустроугарске школе (2017)	До 2017.г. контактирано најмање 10 погенџаних инвеститора за потпуну санијацију заштићеног објекта споменичко- културног наслеђа „Стара аустроугарска школа”.	100.000	30.000	70.000	70.000	Одељење за привреду и друштвено дјелатности	5112- Инџација за реконструк цију објекта, /Амбасада аустрије Мин. просвјете и културе РС
2.4.3.1. Мјера: Подршка разу диторским организацијама на подручју општине (2016-2020)	До 2020.г. израђени планови и програми рада за најмање 10 спортичких клубова.	400.000	80.000	80.000	80.000	Одељење за привреду и друштвено дјелатности	4152-Грант спортичким клубовима
2.4.3.2. Мјера: Подршка спортичким и културним манифестацијама (2016-2020)	До 2020.г. успостављен и увођен програм одржавања спортичких и културних манифестација.	230.000	46.000	46.000	46.000	Одељење за привреду и друштвено дјелатности	4152-Грант спортичким клубовима
2.4.3.3. Пројекат: Успостављање међународног кампа младих „Тојлајдин Џ. Варрош (2018-2020)	До 2020.г. најмање 100 младих учествовало у раду међународног кампа младих.	200.000	20.000	20.000	20.000	Црвени крст	4152- Суфинансира ње пројекта Непрофит. организација/ СИДА, Амбасадам а Шведске, Јапана, Чешке и Норвешке)
2.4.3.4. Пројекат: Креирање програма обуке и едукација ОЦД за писање пројектата	До 2016.г. општобично 20.000 за писање	2.500	2.500	2.500	2.500	НВО Екопокрет	4152- Суфинансира ње пројекта Непрофит.

по ЛОД методологији (2016)	према ЛОД методологији.	орган.	
2.5.1.1. Пројекат: Изградња пројектне документације за изградњу нове зграде Центра за социјални рад. (2018)	До 2018.г. доношења општинска скупштина прихватану пројекта за изградњу нове изградње Центра за социјални рад.	Одјељење за просторно урађење и комunalne послове и Центар за социјални рад	5111- Издаџи за изградњу објекта
	30.000	30.000	
2.5.1.2. Пројекат: Успостављање и опремање Центра за децу онегено у психо-физичком развоју (2018.)	До 2018. израђен функционалан програм реда Центра. До 2018. запослен један психолог.	6.000	14.000
2.5.2.1. Пројекат: Реконструкција објекта службе хитне медицинске помоћи (2016)	До 2016.г. хитна медицинска служба почела са радом у реконструисан ом објекту у складу са правилником о услугама за оснивање здравствених учстанова.	200.000	30.000
C2, CH2.5	C2, CH2.5	C2, CH2.5	C2, CH2.5

2.5.2.2. Пројекат: Санација и опремање дјелова зграде Дома здравља за дијагностику, педијатрију и хигијенско-епидемиолошку службу {2018-2019}	Дијагностичка, педијатријска и хигијенско-епидемиолошка а služba премјештено у саниране просторије до 2019.г.	До 2019.г. Дијагностичка, педијатријска и хигијенско-епидемиолошка а služba сертификована у складу са стандардима призначања медицинских услуга у РС.	100.000 -100.000 100.000	Дом здравља 4152- Субфинансирање пројекта непрофит. орган./Мин. здравља и социјалне заштите Републике Српске
2.5.2.3. Пројекат: Стварање услова за рад тимова пододличне медицинске сертификационим стандардима (2017-2018)	До 2018.г. направљање 8 тимова пододличне медицинске опремљено и премјештено у реконструисане и дограђене просторије Дома здравља	250.000	270.000 -270.000 270.000	Дом здравља 4152- Субфинансирање пројекта непрофит. орган./Мин. здравља и социјалне заштите Републике Српске
C2, C2.2.5				

3.1.1.1. Пројекат: Изградња пројектне документације за изградњу пречистача отпадних вода у зони Пролетера (2017)	Пројекат уведен од стрane финансијера до 2017. године	30.000	30.000	Одељење за просторно грађевинско и комунално предузеће	5111- Издаџи за изградњу објекта /Кредитна средства задужење општине или ванјски извори финансира нај.
C3, C4, C5, C6					Одељење за просторно уређење и комуналне послове
3.1.1.2. Пројекат: Изградња пречистача отпадних вода у зони Пролетера (2018-2020)	Функционалан примистич отпадних вода у зони Пролетса Увежан у систем канализационе мреже на градском подручју општине до 2018. године	1.390.000	100.000	5111- Издаџи за изградњу објекта	Одељење за просторно уређење и комуналне послове
C3, C4, C5, C6					Одељење за просторно уређење и комуналне послове
3.1.2.1. Пројекат: Израдња пројектна документација за изградњу секундарне канализационе мреже (2016-2017)	Пројекат уведен од стрane финансијера до 2017. године.	35.000	35.000	5111- Издаџи за изградњу објекта, 35. 000 КМ	Одељење за просторно уређење и комуналне послове
C3, C4, C5, C6					Одељење за просторно уређење и комуналне послове
3.1.2.2. Пројекат: Изградња канализационе некже-секундарне канализација Крак 3-7 и прикњучуци (2016)	Најмање 335 доказнистава прикњучено на канализацију мрежу до 2016. године.	773.000	773.000	5111- Издаџи за изградњу објекта, кредитна средства и грант средства	Одељење за просторно уређење и комуналне послове
C3, C4, C5, C6					

C3, CL 3.1	3.1.2.3. Пројекат: Изградња фекалне канализације Риплиште - Пилана - Ново тробиље (2017-2019.)	Нјимање 300 домаћинстава прикућућено на нанаправниону мрежу у периоду од 2016. до 2019. године.	150.000	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000	Одељење за просторно уређење и комуналне послове и комунално предузеће	5111- Издаџи за изградњу објекта	Одељење за просторно уређење и комуналне послове
	3.2.1.1 Пројекат: Уклњање дивљих депонија (2016- 2020)	До 2020.г. на поредујима учиснених депонија нема новог одбацивача отпада. До 2020.г. нема нових локација дивљих депонија.	50.000	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000	Одељење за просторно уређење и комуналне послове	4152- Субфинансира ње ачеје пројеката непрофит- органи- Голд.	Одељење за просторно уређење и комуналне послове
C3, CL 3.2	3.2.1.2. Пројекат: Изградња локалног плана управљања отпадом (2017- 2018)	До 2018.г. смештајна акумулација стада изван предвиђених континера за 25% у односу на 2016.г.	40.000	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000	Одељење за просторно уређење и комуналне послове	5117- Издаџи за предвиђене документа ије	Одељење за просторно уређење и комуналне послове
C3, CL 3.2	3.2.2.1 Пројекат: Набавка контејнера за прикупљање рециклијажног чврстог отпада (2017-2020)	До 2020.г. у секвентном прикупљању отпада учествује нјимање 1.200 домаћинства и 50 пословних субјеката.	40.000	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000	Одељење за просторно уређење и комуналне послове	5113- Издаџи за комуналну опрему 5/ комунално предузеће и фонд, за заштиту животне средине РС	Одељење за просторно уређење и комуналне послове

	3.2.2.2. Пројекат: Стављање у функцију рециклирајућег дворишта [2016]	2020.г.	У Ремеклажном дворишту прикупљено и рециклирано најмање 500 тона чврстог отпада на годишњем ниву до 2016.г.	Одељење за просторно уређење и комуналне послове и КП Бобас	5111- Издаци за изградњу објекта/ Бобас КП	Одељење за просторно уређење и комуналне послове	Одељење за просторно уређење и комуналне послове	УНДЛ програм енергетске ефикасност и), Фонд за заштиту животне средине и Мин. за просторно уређење РС, Мин. просторног развоја (РС)	УНДЛ програм енергетске ефикасност и), Фонд за заштиту животне средине и Мин. за просторно уређење РС, Мин. просторног развоја (РС)
C3, CH3.2	3.3.1.1. Пројекат: Примјена мјера ЕЕ у средњобосанском центру (2016-2020)	C3, CH3.3	До 2020. године снажна потребња коничне електричне енергије (kWh) у средњобосанско муниципалитету за 35% у односу на 2014.	140.000	80.000	15.000	15.000	15.000	15.000
	3.3.1.2. Пројекат: Изградња елабората и примјена мјера ЕЕ за вртић [2016]	C3, CH3.3	До 2016. године снажна потребња енергетског потребника за запријавање објекта вртића за најмање 40% у односу на 2014.	71.000	50.000	15.000	15.000	5.600	5.600
	3.3.1.3. Пројекат: Изградња елабората и примјена мјера ЕЕ у Дому здравља (2016)	C3, CH3.3	До 2016.г. снажна потребња енергетског потребника за запријавање објекта Дома здравља за најмање 45% У односу на 2014.	173.000	120.000	3.000	3.000	470.000	470.000

	3.3.1.4.Пројекат: Изградња елабораторије и примена мерса ЕЕ за изграду полициске станице К.В. (2018)	До 2018.г. смаштена потреби енергетичких потребних за изградњу аграде поседнице за најмање 40% у односу на 2014.	C3, CII3.3	10.000	10.000				MУП РС	5113- Издаџи за комуналну опрему/ МУП РС)	Свељење за просторно уређење и комуналне послове
	3.3.1.5.Пројекат: Изградња елабораторије ЕЕ у јавној расјети за ћијелу општину и примена мерса ЕЕ у јавној расјети (2016-2017)	До 2017. године смаштена потреби енергетичких потребних за изградњу аграде поседнице за најмање 15% у односу на 2014.	C3, CII3.3	15.000	7.500	7.500				5113- Издаџи за стамбено комуналне послове	Свељење за просторно уређење и стамбено комуналне послове
	3.3.2.2.Пројекат: Постављање соларних панела на Средњошколски центар (2017-2020)	До 2020.г. смаштена потреби енергетичких потребних за изградњу аграде поседнице за најмање 10% у односу на 2014.г.	C3, CII3.3						СЦЦ	УЧДП програм енергетске ефикасности, фонд за заштиту животне средине и Мин. за просторно уређење РС, Мин. правовите РС	Свељење за просторно уређење и стамбено комуналне послове

3.4.1.1. Пројекат: Изградња елабората валоризације природног и културно- историјског наслеђа. (2015)	Најмање 2 погодућа и 2 објекта са погодућа општине кандидована за категоризацију одговарајућег степена заштите до 2016. године.	2.500	2.500	Одељење за просторно уређење и комуналне послове	5112- Издаџи за реконструк цију објекта	Одељење за просторно уређење и комуналне послове	5112- Издаџи за реконструк цију објекта	
					Планирајући друштво "Механизам"	Планирајући друштво "Механизам"	Планирајући друштво "Механизам"	
3.4.2.1. Пројекат: Едукација становништва на тему заштите природног и културно- историјског наслеђа (2016- 2020)	До 2020. године број посјета локацијама културно- историјског и природног наслеђа увећан за најмање 20% у односу на 2014.г.	10.000	2.000	2.000	НВО Екопокрет	НВО Екопокрет	НВО Екопокрет	
					НВО Екопокрет	НВО Екопокрет	НВО Екопокрет	
3.4.2.2. Пројекат: Едукација становништва на тему заштите ријеке Врбње (2016-2020)	До 2020. године смештен број дивљих деноноћа у з обалу ријеке Врбње и нених притока за најмање 30% у односу на 2016. годину.	6.000	1.200	1.200	Одељење за примарно здравље	Одељење за примарно здравље	Одељење за примарно здравље	
					Одељење за примарно здравље	Одељење за примарно здравље	Одељење за примарно здравље	
СУБЈЕКТ		1.000.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000	
ИТОГ		5.000.000	5.000.000	5.000.000	5.000.000	5.000.000	5.000.000	

6.2. План организационих и људских капацитета за имплементацију, праћење и вредновање стратегије

План организационих и институционалних капацитета за успешну имплементацију Стратегије израђен је на основу закључака који су произашли као резултат анализе коју је спровео ОРТ у оквиру процеса ревизије Стратегије развоја а на бази препорука за побољшања која су дефинисана у оквиру активности ИЛДП пројекта те препорука средњорочне евалуације развојне Стратегије општине Котор Варош.

Преглед постојећих капацитета за имплементацију стратегије

Кључну улогу у имплементацији, праћењу и вредновању Стратегије имају:

Начелник општине кроз јасно успостављање механизама и дефинисање одговорности одјељења у погледу имплементације дијелова Стратегије из њихове надлежности те обезбеђивања њихове координације.

Скупштина општине која разматра извјештај о реализацији стратешких докумената Општине, укључујући и Стратегију развоја као водећег стратешког документа који је основа за креирање и усвајање свих осталих развојних политика Општине.

Административна служба Општине кроз своје организационе јединице (Одјељења и службе) која припрема програм развоја општине, просторне и урбанистичке планове и учествује у изради и операционализацији плана имплементације стратешких интервенција 1+2.

Јединица за управљање развојем (ЈУРА) коју чине Самостални стручни сарадник за координацију и управљање локалним интегрисаним развојем и Самостални стручни сарадник за централну базу података и информатичку подршку управљања развојем. Као таква, ЈУРА се експертно бави Стратегијом развоја општине као целине, затим иницира, координира и олакшава интерну и екстерну координацију активности свих актера од промоције, припреме и иницирања пројеката, извођења, праћења, извјештавања до иницирања и ажурирања Стратегије те перманентно прати могуће изворе финансирања на свим нивоима.

Општински развојни тим чији је задатак да заједно са Јединицом за управљање развојем (ЈУРА), води процес планирања на општинском нивоу и прати имплементацију Стратегије развоја те учествује у изради годишњег плана имплементације и извјештаја о реализацији Стратегије којег ЈУРА подноси Начелнику, односно Скупштини општине на усвајање. ОРТ је састављен од представника: општинских одјељења, привредника, удружења предузетника и занатлија, невладиних организација и представника јавних установа и предузећа.

Најзначајнија промјена у периоду 2011-2014 која се односи на јачање капацитета за управљање развојем јесте доношење Правилника о организацији и систематизацији радних мјеста општинске управе Општине Котор Варош. Према правилнику Јединица за управљање развојем (ЈУРА) је добила своју формалну структуру док је значајан помак начињен у редефинисању описа послова свих начелника одјељења и самосталних стручних сарадника којима су у опису дјелокруга рада укључени послови везани за планирање, имплементацију, мониторинг и ажурирање Стратегије. Ревидираним описима послова створени су услови да се ЈУРА не сквата искључиво као задужено извршно тјело за имплементацију

Стратегије већ да је планирање, имплементација, праћење и вредновање дио редовних активности свих у послених.

Анализа раскорака између расположивих и нужних ресурса и потребе за прилагођавањем приступа управљању развојем.

Анализа показује да унутар општинске администрације постоји основа за даље јачање функције управљања развојем (ЈУРА-е). Ово значи да постојећи капацитети за систематични приступ управљању развојем морају бити добрађени и унапређени, нарочито ако се узме у обзир да:

- Пракса уградње приоритета у годишње планове одјељења и јавних служби није заживјела у Општинској управи. Начелници одјељења не користе планове имплементације као основу за израду програма и планова рада одјељења,
- Као дио Јединице за управљање развојем (ЈУРА) систематизовано је посебно радно мјесто Самосталног стручног сарадника за припрему пројекта према иностраним и домаћим финансијерима, међутим, то радно мјесто још увијек није попуњено, што је потребно промијенити у наредном периоду како би се реализација Стратегије учинила ефикаснијом.
- Правилник о организацији и систематизацији радних мјеста у општинској управи у којем је дефинисана ЈУРА треба бити досљедно имплементиран у пракси.
- Не постоје формалне и стандардне процедуре одлучивања о томе ко су носиоци имплементације пројекта. Пројекти се углавном распоређују по ресорима, који по природи посла реализују пројекте. Самостални стручни сарадник за координацију и управљање локалним интегрисаним развојем, задужен је за координацију и праћење имплементације пројекта предвиђених Стратегијом. Новим правилником из 2014. и редефинисањем описа послова Начелника одјељења и Стручних сарадника, постављени су темељи за јачање комуникације и сарадње између наведених актера имплементације Стратегије.
- Постојећа унутрашња организација и усвојене радне процедуре представљају оптимално рјешење за управљање локалним развојем Општине Котор Варош. Послови координације и управљања развојем додијељени су Начелнику општине, ЈУРА-и и ОРТ-у. Међутим, не постоји пракса организовања тематских састанака на којима би се разговарало о реализацији, праћењу и ажурирању Стратегије. За сада се информације о реализацији Стратегије размјењују неформалним путем, током других тематских састанака или неформалном комуникацијом актера унутар општинске администрације. Интерна комуникација и сарадња ЈУРА-е и ОРТ-а са начелницима одјељења по питању имплементације Стратегије није на задовољавајућем нивоу.
- У општини не постоји довољно развијена култура учешћа грађана у изради локалних политика. С друге стране, не постоји систем комуникације постигнућа Стратегије са кључним заинтересованим странама у локалној заједници.

- Недостаје конкретних иницијатива са стране Општине које би заинтересовале социо-економске партнere да успоставе сарадњу по питању реализације Стратегије и да носиоци имплементације већег броја пројекта буду актери изван управе.
- Не постоји устаљена пракса праћења појединачних пројекта на нивоу одјељења – не одређује се особа која прати пројекат у оквиру одјељења, нису успостављене процедуре за праћење реализације уговора и извјештавање од стране носилаца имплементације пројекта према Координатору OPT-а (односно према Јединици за управљање развојем).
- Општина посједује базу података о имплементацији Стратегије али се она ажурира једном годишње када се припрема извјештај о реализацији Стратегије, што свакако не представља примјер добре праксе. Питање ажурности базе података неопходних за планирање и управљање развојем представља једно од кључних питања које ће захтијевати посебну пажњу у предстојећем процесу планирања.
- Стратегијом је предвиђено контролно вредновање спровођења секторских планова након 3 године, али се не проводи усљед недовољно развијених капацитета ЈУРА-е. Потребно је додатно радити на изградњи капацитета ЈУРА-е у сегменту процјене и вредновања степена реализованости Стратегије и идентификацији индикатора за праћење рада ЈУРА-е.

Ради будућег ефикаснијег и квалитетнијег управљања развојем, општинско руководство ће:

- Издати појединачна рјешења са припадајућим описом послова свим упосленицима Општинске управе и упознати их са дефинисаним радним обавезама када је у питању планирање, реализације и ажурирање Стратегије и Планова имплементације;
- У израду планова имплементације 1+2 године укључити све руководеће структуре. Приоритете (пројекте из Стратегије и идеје које се добију из јавних расправа о нацрту буџета) одређивати у односу на стратешке циљеве, а не примарно у зависности од расположивих фондова;
- Јачати капацитете ЈУРА-е у смислу континуираног усавршавања у области управљања пројектима, намицања средстава, управљања локалним развојем, вредновања спровођења секторских планова, набавке неопходних материјално техничких средстава за рад ЈУРА-е, укључујући и груписање радних мјеста чланова ЈУРА-е у једну просторију што ће олакшати и убрзати проток информација између њих;
- Осигурати операционализацију Стратегије путем уградње приоритета из оквирног плана имплементације (1+2) у годишње планове одјељења и служби органа управе;
- Редовно ажурирати постојеће базе података о реализацији пројекта и успоставити базу података са информацијама о врстама фондова за развојне пројекте и ту базу редовно ажурирати (ЈУРА);
- Интензивирати екстерну комуникацију ради промоције стратешког приступа планирању, промоције постигнућа и укључивања социо-економских актера у имплементацију Стратегије;
- Увести редовну праксу праћења и вредновања (годишња ревизија и извјештавање) а уз темељнију координацију између ЈУРА-е и других органа Општине;
- Побољшати Интерну комуникацију и сарадњу структура управљања локалним развојем, нарочито Начелника општине са Начелницима одјељења.

Контролно вредновање ревидоване стратегије развоја општине Котор Варош проводи се након 3 године за секторске планове, док ће се финално вредновање за секторске планове и финално вредновање ревидоване Стратегије прости након 5 година.

Преглед основних активности и одговорности за имплементацију Стратегије развоја општине Котор Варош

Основне улоге и одговорности за имплементацију , праћење, вредновање и извјештавање		
Дефинисање приоритета за <u>наредну годину</u> на основу стратешко-програмских докумената и израда Плана имплементације (1+2)	Иницијатор и власник процеса: ЈУРА-е /кабинет начелника је иницијатор и носилац активности обједињавања приједлога општинских одјељења у заједнички формат Плана имплементације 1+2. Носиоци и учесници у процесу: Шефови надлежних служби/начелници одјељења ЈЛС Колегијум начелника ЈЛС Остали службеници ЈУРА/РТ	15.мај текуће године
Припрема планова за следећу годину, укључујући пројекте из Стратегије развоја и редовне послове	Иницијатор и власник процеса: Општина/кабинет начелника пријемом приједлога годишњег оперативног плана, израда и реализација стратешких пројеката/редовних послова за наредну годину, заједно са овим, припрема најчешћа планова рада са учењем на основу Плана имплементације 1+2, а усвојеним документима већ усвојену за наредну годину. Носиоци и учесници у процесу: ЈУРА/РТ/одјељења начелника	15.септембар текуће године
Припрема обједињеног Годишњег плана рада ЈЛС (за наредну годину)	Иницијатор и власник процеса: Начелник, Кабинет начелника Носиоци и учесници у процесу: Колегијум начелника ЈЛС, , Одјељење за финансије Одјељење за општу управу	31.12. текуће године
Укључивање стратешких пројеката и мера у план буџета за наредну годину	Иницијатор и власник процеса: Начелник/Одјељења за финансије/ЈУРА-е/кабинет начелника/МРДА-кабинет/планирање веза одлука усвојених одјељењем за финансије и настављајућим одјељењима и усклађујући приоритет и вритећићи пројеката/разматрајући приједлог финансијске пројекције и усаглашавања колективу начелника Носиоци и учесници у процесу: ЈУРА-е/колегијум начелника/МРДА-кабинет	31-10 (посл. Јануар) 31-12 (приједлог)
Усклађивање планова рада служби/одјељења и годишњег плана ЈЛС са усвојеним Буџетом за наредну годину	Иницијатор и власник процеса: ЈУРА-еу кабинету начелника Носиоци и учесници процеса: Шефови надлежних служби/начелници одјељења Колегијум начелника ЈЛС	31. јануар наредне године
Усклађивање обједињеног Годишњег плана рада општине управе за наредну годину	Иницијатор и власник процеса: Начелник, ЈУРА-е/кабинет начелника Носиоци и учесници у процесу: Колегијум начелника/МРДА-кабинет/начелники	31. јануар наредне године
Припрема календара за праћење реализације	Иницијатор и власник процеса: ЈУРА-е Носиоци и учесници процеса:	31 јануар наредне године

Годишњег плана ЈЛС	Координатор развојног тима РТ-а, Кабинет начелника, Одјељења	
Разрада пројекта	Иницијатор и власник процеса: ЈУРА-е Носиоци и учесници процеса: ЈУРА-е, ОРТ-а Надлежне службе/одјељења:	Континуирано
Праћење екстерних извора финансирања	Иницијатор и власник процеса: ЈУРА иницира праћење екстерних извора финансирања уз сталну размјену информација са релевантним одјељењима. У оквиру одговарајуће базе података прикупља информације о потенцијалним изворима финансирања. ЈУРА уз активну подршку ОРТ-а креира базу података са информацијама о доступним фондовима за развојне пројекте, стално праћење позива и веб страница републичких и државних институција, донатора, амбасада и др.. Носиоци и учесници процеса: Надлежне службе/одјељења обавезани да континуирано прате доступне изворе финансирања, информације размењују са осталим одјељењима и достављају ЈУР-и Остали службеници ЈУРА-е/РТ-а	Континуирано
Праћење провођења наставног имплементације Стратегије	Иницијатор и власник процеса: ЈУРА-е Успоставити процедуре за редовно пратење реализације пројекта у општинским одјељењима Носиоци и учесници процеса: Остали службеници ЈУРА-е/РТ-а Шефови служби/одјељења	Континуирано
Праћење имплементације и израда извештаја о реализацији годишњих планова рада служби	Иницијатор и власник процеса: Шефови служби/одјељења Начелници одјељења задужују особе из одјељења која на крају мјесеца достављају информације о статусу пројекта за чију реализацију је задужено Одјељење према Плану имплементације 1+2. Прикупљени подаци се уносе у одговарајући алат/ база података. Јура је задужена да периодично уноси податке у СМИ алат (за праћење остварења секторских циљева/исхода) Податке за СМИ алат достављају надлежна одјељења задужена за прикупљање података. ЈУРА прати стање имплементације на нивоу укупне имплементације Стратегије те обавља периодичну контролу уноса у алату за праћење Стратегије. Носиоци и учесници процеса: Колегијум начелника ЈЛС ЈУРА-е Остали службеници ЈУРА-е	Мјесечно: Колегиј начелника Полугодишње: До 31. јул (за првих 6 мјесеци текуће године) Годишње: До 31. мај (за претходну годину)
Укључивање партнёрске групе у пратење имплементације стратегије	Иницијатор и власник процеса: Шеф ЈУРА-е или координатор РТ-а, ЈУРА припрема информацију о стању имплементације стратегије у формату сажете прозентације. На смотрику са партнёрском групом се	Први састанак: ПГ-а: До 31. мај (за претходну годину) Други састанак: ПГ-а:

		До 31. јул за првих 6 месеци текуће године
	<p>разматрајати у имплементације стратегије, дајуће препоруке за побољшања, измјене и допуне у приступу као и додатне активности консултације са центарским трупом треба да су претпоставитеље. Укључити Медије објавити закључак и препоруке на веб страницама општине. Укључити медије објавити закључак и препоруке на интернет представцима општине.</p> <p>Носиоци и учесници у процесу: Остале службеници ЈУРА-а/ОПТ-а /Припадници општина/Општински развојни тим</p>	
Израда Годишњег извјештаја о реализацији Стратегије развоја	<p>Иницијатор и власник процеса: ЈУРА-а/ОПТ</p> <p>Израда годишњег извјештаја о прегледу реализације стратегије у складу са дефинисаном ППВИ процедуром, са освртом на постигнуте резултате, проблеме и препреке у имплементацији пројекта, разлоге за евентуално кашњење са конкретним препорукама за унапређење.</p> <p>Носиоци и учесници у процесу: Податке достављају службеници у Кабинету начелника, Шефови служби/начелници одјељења/задужени службеници по одјељењима</p>	До 31. мај. наредне године у односу на ону за коју се припрема извјештај
Припрема, разматрање и вредновање извјештаја о реализацији Годишњег плана рада ЈЛС	<p>Иницијатор и власник процеса: ЈУРА/ОПТ-а</p> <p>Носиоци и учесници процеса: Колегијум начелника /Шефови служби/начелници одјељења/</p>	До 31. мај. наредногодине у односу на ону за коју се припрема извјештај
Усвајање и објављивање Годишњег извјештаја о реализацији Годишњег плана рада ЈЛС	<p>Иницијатор и власник процеса: Начелник /ЈУР-а</p> <p>Носиоци и учесници процеса: Скупштина општине, ОПТ</p>	до 31. маја, наредне године у односу на (претходну) годину за коју се припрема извјештај
Остале важне активности: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Редовно ажурирање веб странице ЈЛС у домућем информацијама које се односе на развојне активности ▪ Редовни контакти са вишим нивоима власти ▪ Успостављање и унапријеђење међуопштинске сарадње 	<p>Иницијатор и власник процеса: ЈУРА/ОПТ-а</p> <p>ЈУРА је задужена за редовно ажурирање садржата веб странице који се односи на имплементацију стратегије. Редовни контакти са вишим нивоима власти се одржавају у циљу обезбеђивања подршка финансирања, унавртења на регулационом оквиру, учешће у иницијативама РС-МНС-истражнице, савез општина и градона. Редовни контакти са седиштем општинама и градовима, савезом општинама, градовима у циљу налажење могућности за провођење пројекта међуопштинске сарадње.</p> <p>Носиоци и учесници: Службеници ЈУРА-а/ОПТ-а, Одјељења задужена за имплементацију приоритетних пројекта</p>	Континуирано

ПРИЛОЗИ

Прилог 1: Интегрисани преглед ревидоване стратегије развоја општине Котор Варош 2016-2020.

1. Стратешки циљ		1. Интезивиран развој малих предузећа и конкурентних полупривредних, индустриских и туристичких производа.	
Исход 1: До 2020.г. на тржиште пласирано најмање 120 тона воћа, 20 тона поврћа и 1 тона мједа на годишњем нивоу;	Количина воћа пласираног на тржиште;	Исход 2: До 2020.г. повећан обим производње млијека и меса за 30% у односу на 2016.;	Количина мједа пласираног на тржиште;
1.1. Унапређена полупривредна производња и потакнути развој предузетничких и занатских фирми до 2020.г.	Количина мједа пласираног на тржиште;	Исход 3: До 2020. године отворено најмање 20 нових радних места кроз подршку занатским и предузетничким фирмама.	Количина откупљеног mesa;
Програм: Подршка развоју полупривредне производње			Број новоотворених радних места у занатским и предузетничким фирмама.
1.1.1.1. Пројекат: Успостављање механизма управљања у АгроКентру Ободник	До 2017. АгроКентар врши откуп воћа и поврћа од минимално 10 полупривредних производјача.	1.1.1.2. Мјера: Подршка развоју пластеничке производње	До 2020. најмање 5 полупривредних производјача који производе поврће у заштићеном простору пласирају своје производе

	Директно на локално тржиште или путем кооперантских уговора.	
1.1.1.3. Мјера: Подршка развоју сточарства	До 2020. најмање 50 газдинства која се баве сточарством врше пласман производеног млијека и меса.	75.900
1.1.1.4. Мјера: Подршка развоју пчеларства	До 2020. најмање 10 произвођача меда врши пласман својих производа директно на локалном тржишту или путем кооперантских уговора.	25.000
1.1.1.5. Мјера: Подршка развоју воћарства - едукација, подизање нових засада	До 2020.г. најмање 12 произвођача воћа врши пласман својих производа директно на локалном тржишту или путем кооперантских уговора.	50.000
Програм: Развој предузетничких и занатских фирмi		
	До 2020. регистровано најмање 5 нових занатских радњи.	
1.1.2.1. Мјера: Развој занатских дјелатности	До 2020.г. проширенi капацитети најмање 5 постојећих занатских радњи.	10.200
	До 2020. регистровано најмање 3 нове предузетничке фирме.	
1.1.2.2. Мјера: Развој предузетничких фирмi	До 2020.г. проширенi капацитети најмање 7 постојећих предузетничких фирмi.	10.000
1.2. Успостављено организовано пружање услуга у излетничком и другим облицима туризма до 2020.г;	Исход 1: До 2020.г. повећани приходи од туризма за најмање 60% у односу на 2016.г.;	Приходи од туризма;
	Исход 2: До 2020.г. најмање 10% укупних инвестиција у локалну заједницу односи се на туризам.	Износ инвестиција у области туризма.

Програм: Развој излетничког туризма					
1.2.1.1. Мјера: Подршка развоју излетничког туризма	До 2020.г. регистрована најмање 2 нова пружаоца туристичких услуга.	10.000	0	0	
1.2.1.2. Мјера: Израда промотивних материјала и информативних интернет садржаја за промоцију излетничког туризма.	До 2020.г. о излетничким дестинацијама и потенцијалима инвестирања у излетнички туризам информисано најмање 3.000 особа и потенцијалних.	2.500	0	0	
Програм: Уређење објеката туристичке инфраструктуре					
1.2.2.1. Пројекат: Уређење излетишта Парк природе Руника	До 2020. Парк природе Руника посети најмање 200 излетника годишње.	10.000	40.000	50.000	
1.2.2.2. Пројекат: Уређење излетиште-купалишта Ђелине	До 2020.г. излетиште-купалиште Ђелине посети најмање 300 посетиоца на годишњем нивоу.	20.000	100.000	150.000	
1.2.2.3. Пројекат: Уређење излетиште-купалишта Брана	До 2020.г. излетиште-купалиште Брана посети најмање 200 излетника на годишњем нивоу.	5.000	25.000	35.000	
1.2.2.4. Пројекат: Мапирање и израда стаза за брдски бициклизам користи најмање 100 бициклиста на годишњем нивоу.	До 2020.г. стазу за брдски бициклизам користи најмање 100 бициклиста на годишњем нивоу.	2.000	8.000	12.000	
1.2.2.5. Пројекат: Реконструкција планинarsког дома у Грабовачкој ријеци	До 2020.г. регистровано најмање 100 посетилаца планинarsког дома на годишњем нивоу.	5.000	20.000	25.000	
1.3. Побољшано пословање физичких и правних лица на подручју општине Котор Варош до 2020.г.		<ul style="list-style-type: none"> Број реализованих домaćих инвестиција (најмање 5 нових радних мјesta по инвестицији); Број реализованих страних инвестиција (најмање 5 нових радних мјesta по инвестицији); Број реализованих дијаспоре инвестиција 			
Исход 1: До 2020. године реализовано најмање 25 нових домaćих и страних инвестиција.					

[најмање 5 нових радних мјеста по инвестицији].							
Програм: Припремање додатних и стражних инвестиција							
1.3.1. Пројекат Унапређење половљеног пословног окружења увођењем БФЦ стандарда	До 2018.г. смањено вријеме решиавања захтјева инвеститора за помоћ општинске администрације за 10% у односу на 2016.г.	9.000	3.000				
1.3.1.2. Пројекат: Уређење приступне инфраструктуре за пословну локацију "Стрелиште"	До 2019.г. закупљено/купљено најмање 30% просторних капацитета пословне локације „Стрелиште“	2.500.000	750.000				
1.3.1.3. Пројекат: Уређење комуналне инфраструктуре за пословну локацију "Слатина"	До 2020.г. закупљено/купљено најмање 20% просторних капацитета пословне локације „Слатина“	1.500.000	500.000				
1.3.1.4. Пројекат: Успостава базе података за пројектну, грађевинску и осталу документацију	До 2017.г. смањено вријеме решиавања захтјева инвеститора за помоћ општинске администрације за 10% у односу на 2016.г.	3.000	8.000				
Програм: Израда просторно-планске документације за пословне зоне							
1.3.2.1. Пројекат: Израда просторно- планске документације зонинг план „Радна зона - Јелсинград“	До 2017. усвојен и проведен зонинг план „Радна зона - Јелсинград“ површине 65ха	45.000	45.000				
1.3.2.2. Пројекат: Израда просторно- планске документације зонинг план „Радна зона - Рипишић“	До 2017. усвојен и проведен зонинг план план „Радна зона - Рипишић“ површине 6 ха.	12.000	12.000				
Укупно за економски сектор:							
2. Стратешки циљ	2. Унапријеђена квалитета друштвеног живота заједнице и смањени ризици од катастрофа.						
2.1. Побољшан квалитет путних комуникација до 2020.г;							
Исход 1: До 2020.г. смањени трошкови одржавања локалних путних првача на подручју општина за шамате 200.000							
Трошкови за одржавање локалних путних првача							

		<ul style="list-style-type: none"> Споразум о финансирању постављања саобраћајне сигнализације
	односу на 2016.г.;	
	Исход 2: До 2020.г. потписан споразум са финансијерима о реализацији постављања саобраћајне сигнализације и побољшања безбедности грађана у саобраћају.	
	Програм: Санација, реконструкција и уређење мостова, путева и улица	
2.1.1.1. Пројекат: Изградња тротоара у Забрђу - центар	До 2020. године унапређена покривеност путних комуникација новим асфалтом за најмање 3 насељена места и 40 домаћинстава.	80.000
2.1.1.2. Пројекат: Санација и реконструкција мостова и путева општегених поплавама	До 2016. године унапређена покривеност путних комуникација новим асфалтом за најмање 12 насељених места и 700 домаћинстава.	20.000
2.1.1.3. Пројекат: Изградити пројекат саобраћајне сигнализације	До 2018. године донесена одлука о прихватујућу пројекта саобраћајне сигнализације од стране Општине.	30.000
2.1.1.4. Пројекат: Наставак модернизације дионице пута мост Бобас-Кукавице	До 2016. године унапређена покривеност путних комуникација новим асфалтом за најмање 1 насељено место и 70 домаћинстава.	0
	Програм: Асфалтирање локалних путева	
2.1.2.1. Пројекат: Наставак асфалтирања улица на Новом насељу Баре	До 2020. године унапређена покривеност путних комуникација новим асфалтом за најмање 1 насељено место и 600 домаћинстава.	200.000
2.1.2.2. Пројекат: Наставак асфалтирања улице Доситеја Обрадовића	До 2017. године унапређена покривеност путних комуникација новим асфалтом за најмање 1 насељено место и 30 домаћинстава.	15.000
2.2. Обезбеђено квалитетно снабдевање становништва питком водом до 2020.г;	Исход 1: До 2020.г. задовољство становништва услугама водоснабдевања веће је за најмање	12.000
		Задовољство становништва услугама водоснабдевања;
		Број обольелих од

		10% у односу на 2016.г.	хидричних болести узрокованих конзумацијом неквалитетне воде за пиће.	
Исход 2: У 2020.г. смањен број оболелих од хидричних болести узрокованих конзумацијом неквалитетне воде за пиће за најмање 30% у односу на 2016.г.				
Програм: Изградња и реконструкција водоводне мреже				
2.2.1.1.Пројекат: Проширење градске водоводне мреже	До 2020.г. најмање 200 додатних домаћинстава прикључено је на градску водоводну мрежу.	115.000	151.000	
2.2.1.2.Пројекат: Изградња водовода Забрђе (дионица грађ- подбрђе)	До 2020.г. најмање 200 додатних домаћинстава прикључено је на градску водоводну мрежу.	200.000	217.000	
2.2.1.3. Пројекат: Реконструкција и санација градске водоводне мреже и изворишта	До 2016.г. осигурано континуирано снабдевање питком водом за најмање 2.500 домаћинстава градског поручаја.	3.000.000	3.000.000	
Програм: Санација изворишта и водозахвата				
2.2.2.1.Пројекат: Уређење водозахвата и појачање изворишта - У Ваганима	У 2017. измјерени параметри квалитета воде на изворишту Вагани налазе се у дозвољеним референтним вриједностима.	5.000	0	
2.2.2.2.Пројекат:	Санација изворишта Бијело поље на локацији водозахвата	У 2016. измјерени параметри квалитета воде на изворишту Бијело поље налазе се у дозвољеним референтним вриједностима.	9.000.000	9.000.000
Исход 1: У 2020.г. смањен износ штета од природних и других опасности за најмање 40% у односу на пројекат штета у периоду 2011-2014.;				
Исход 2: У 2020. години смањен број смртно страдалих и поврзејених особа од природних и других				
Просјечан износ штете у привреди и пољопривреди од природних и других опасности;				
Просјечан износ штете на јавној инфраструктури и јавним објектима од природних и других				

		<ul style="list-style-type: none"> • опасности за најмање 50% у односу на просјечан број у периоду 2011.-2014. • Просјечан износ штета на стамбеним и приватним објектима од природних и других опасности; • Број страдалих од природних и других опасности. • Број повријеђених од природних и других опасности. • Број повријеђених од природних и других опасности.
Програм: Успостављање система раног упозоравања на природне и друге опасности		
2.3.1.1.Пројекат: Успостава виdeo надзора на кључним инфраструктурним и јавним објектима	До 2017.г. смјачено вријеме одговора кључних актера заштите и спашавања на појаву опасности за 20% у односу на 2016.	0 25.000
2.3.1.2.Пројекат: Набавка опреме за комуникацију кључних актера заштите и спашавања	До 2018.г. успостављање стандардне оперативне процедуре за комуникацију кључних актера заштите и спашавања током ванредних ситуација.	15.000 5.000
2.3.1.3.Пројекат: Успостављање система раног упозоравања на пожаре	До 2020.г. одговор ватрогасног друштва на пожаре на отвореном бржије за најмање 30% у односу на 2016.г.	30.000 10.000
2.3.1.4. Пројекат: Означавање излетничких мјеста са знаковима упозорења на опасност од пожара	До 2016.г. смјачен број избијања пожара на означеним излетиштима за 60% у односу на период 2011.-2014.г.	1.500 1.500
Програм: Јачање капацитета кључних субјеката заштите и спашавања		
2.3.2.1.Пројекат: Опремање и осposobљавање професионалног ватрогасног друштва	До 2020.г. одговор Ватрогасног друштва на захтјеве за интервенцијама бржије за 30% у односу на 2016.	200.000 200.000
2.3.2.2. Пројекат: Успостављање и опремање Горске службе спашавања спашавања	До 2020.г. донесена одлука Општине о стављању Горске службе спашавања у функцију заштите и спашавања имовине и људи.	10.000 75.000

	2.3.2.3. Пројекат: Опремање и оспособљавање јединица цивилне заштите	До 2020.г. смањено просјечно вријеме одговора Цивилне Заštите на захтјеве за интervенцијама током kатаstrofa за 20% у односу на период 2011-2014.	50.000	0	
	2.3.2.4. Пројекат: Опремање и обука вишенајмјенске теренске екипе црвеног крста	До 2020.г. донесена одлука Општине о стављању вишенајмјенске теренске екипе у функцију заштите и спашавања имовине и људи.	7.500	6.000	
	2.3.2.5. Пројекат: Опремање службе хитне медицинске помоћи	До 2017.г. успостављена функционална служба хитне медицинске помоћи у складу са правилником о условима за оснивање здравствених установа.	20.000	14.000	
		Програм: Едукација становништва на тему смањења ризика од катастрофа			
	2.3.3. Пројекат: Израда програма и едукација предшколске дјеце на тему смањења ризика од катаstrofa	До 2020.г. едуковано најмање 130 дјече узраста од 5-7 година на тему смањења ризика од катаstrofa.	20.000	0	
		Програм: Уређење ријечних корита и обала			
	3.3.4.1. Пројекат: Уређење корита ријеке Врбање и њених притока	Смањен број одрона обале ријеке Врбање за 20% у 2020 у односу на 2014. годину.	200.000	100.000	
	3.3.4.2. Пројекат: Завршетак изградње пјешачке стазе уз обалу ријеке Врбање	Смањен број одрона обале ријеке Врбање за 15% у 2020 у односу на 2014. годину.	150.000	115.000	
	3.3.4.3. Пројекат: Уређење обала ријеке Врбање – обало утврда базирана на еколошким принципима	Смањен број одрона обале ријеке Врбање за 5% у 2020 у односу на 2014. годину.	6.000	0	

	2016 - 2020 години у односу на период 2011 - 2014. годину	
	Исход 1: До 2018.године повећан број деце обухваћене предшколским васпитањем и образовањем за 5% у односу на 2014. годину	<ul style="list-style-type: none"> • Број деце обухваћене предшколским васпитањем и образовањем; • Број чланова спортских и културних организација; • Број корисника спорско-рекреативних терена и објектата; • Број грађана учествујућих у друштвеним и културним активностима; • Број становницика општине покрivenih радијским склопом Радија Котор Варош; • Потписан споразум са финансијерима за потпуну санацију старе аустроугарске школе; • Број су-финансијираних пројекта ОЦД-а од стране општине.
	Исход 2: До 2020.г. број учесника у спортским активностима већи је за најмање 25% у односу на 2014.г.	Исход 3: До 2020.г. број грађана укључен у друштвене и културне активности већи је за најмање 15% у односу на 2014.г.
	Исход 4: До 2018.г. радијским сигналом Радија Котор Варош покривено најмање 90% становништва општине.	Исход 5: До 2020.г. потписан споразум са финансијерима за потпуну санацију заштићеног објекта споменичко-културног наслеђа „Стара аустроугарска школа“.
	Исход 6: Број су-финансијираних пројекта ОЦД-а од стране општине у периоду 2016-2020.г. већи је за 30% у односу на 2014.г.	
		Програм: Повећање обухвата деце предшколским васпитањем и образовањем
2.4.1.Пројекат: Опремање изнајмљеног објекта за истурено одјељење обданишта на Новом насељу	До 2017.г. израђен план и програм рада истуреног одјељења у Новом насељу	20.000
2.4.1.2.Пројекат: Опремање клуба за децу у МЗ Масловаче у М3	До 2018.г. израђен план и програм рада истуреног одјељења у М3	20.000

Ученици основне школе		Масловаре.	
Програм: Реконструкција, изградња и опремање спорских и културних центара, објекта и терена			
2.4.2.1. Пројекат: Изградња игралишта Баре	До 2017.г. креирајан план одржавања спорских активности на игралишту Баре.	30.000	30.000
2.4.2.2. Пројекат: Санација техничке опремљености радија Ју Центра за спорт, културу и информисање	До 2018.г. у функцију стављења целеокупна инфраструктура радија.	5.000	5.000
2.4.2.3. Пројекат: Реконструкција градског стадиона	До 2020.г. креирајан спорчки програм и план одржавања спорских активности на градском стадиону.	10.000	10.000
2.4.2.4. Пројекат: Реконструкција кровова старе аустроугарске школе	До 2017.г. контактирано најмање 10 потенцијалних инвеститора за потпуну санацију заштићеног објекта споменичко-културног наслеђа „Стара аустроугарска школа“.	30.000	30.000
Програм: Јачање организација чивилног друштва			
2.4.3.1. Мјера: Подршка раду спорских организација на подручју општине	До 2020.г. израђени планови и програми рада за најмање 10 спорчких клубова.	20.000	20.000
2.4.3.2. Мјера: Подршка спорским и културним манифестијама	До 2020.г. успостављен и усвојен програм одржавања спорских и културних манифестија	20.000	20.000
2.4.3.3. Пројекат: Успостављање међународног кампа младих „Товладар“ К. Варош	До 2020.г. најмање 100 младих учествовало у раду међународног кампа младих.	10.000	10.000
2.4.3.4. Пројекат: Креирање програма обуке и едукација ОЦД за писање пројектата према ЛОД методологији	До 2016.г. оспособљено 20 младих за писање пројектата према ЛОД методологији	2.500	2.500

		<ul style="list-style-type: none"> Потписан споразум за изградњу новог објекта Центра за социјални рад; Број дјеце обухваћених услугама дневног центра на дневном нивоу у току једне године; Број интервенција службе хитне медицинске помоћи; Сертификат о усклађености дома здравља са стандардима пружања медицинских услуга (издајат од надлежног Министарства РС); Број обрађених пацијената дома здравља.
	Исход 1: До 2020.г. потписан споразум са инвеститорима за изградњу новог објекта Центра за социјални рад.	Исход 3: До 2018.г. број интервенција службе хитне медицинске помоћи већ је за 20% у односу на 2016.г.
	Исход 2: До 2018.г. услугама дневног центра обухвачено најмање 10 дјеце ометене у психо-физичком развоју на дневном нивоу.	Исход 4: До 2020.г. Дом здравља је сертификован у складу са стандардима пружања медицинских услуга у РС.
	Исход 5: До 2020.г. број обрађених пацијената у Дому здравља већи је за 20% у односу на 2014.г.;	Исход 6: До 2018. запослен један психолог
2.5. Унапређен приступ услугама здравствене и социјалне заштите до 2020.г.		Програм: Унапређење услуга социјалне заштите
2.5.1. Пројекат: Израда пројектне документације за изградњу нове зграде Центра за социјални рад.	До 2018. г. донесена општинска одлука о прихвататљу пројекта за изградњу нове зграде Центра за социјални рад.	30.000
2.5.1.2. Пројекат: Услостављање и опремање Центра за дјецу ометену у психо-физичком развоју	До 2018. израђен функционалан програм рада Центра.	6.000
	До 2018. запослен један психолог	12.000
2.5.2. Пројекат: Реконструкција објекта службе хитне медицинске помоћи		Програм: Унапређење услуга здравствене заштите
	До 2016. г. хитна медицинска служба почела са радом у реконструисаном објекту у складу са правилником о условима за оснивање здравствених установа.	30.000

		Дијагностичка, педијатријска и хигијенско епидемиолошка служба премјештена у саниране просторије до 2019.г.
2.5.2.2. Пројекат: Санација и опремање дијела зграде Дома здравља за дијагностичку, педијатријску и хигијенско-епидемиолошку службу	До 2019.г. Дијагностична, педијатријска и хигијенско епидемиолошка служба сертифициране у складу са стандардима пружања медицинских услуга у РС.	0
2.5.2.3. Пројекат: Стварање услова за рад тимова породичне Медицине према сертификационим стандардима	До 2018.г. најмање 8 тимова породичне медицине спремљено и премјештено у реконструисане и подграђене просторије Дома здравља до 2018.г. сви тимови породичне медицине су акредитовани у складу са нормама РС-а.	12227,420
УКУПНО ЗА ДРУШТВЕНИ СЕКТОР:		
3. Стратешки циљ		
3. Заштићено и искоришћено богато природно наслеђе у складу са еколошким принципима и принципијала одрживог развоја.		
<p>Исход 1: До 2020. године загађеност отпадних вода које се улијевају у ријеку Врбњу смањена за 15% у односу на 2016.г.;</p> <p>Исход 2: До 2020. године негативан утицај отпадних вода на животну средину и ријеку Врбњу до 2020.г.;</p> <p>Исход 3: До 2020.г. ризик од поплава узрокован бујичним водама смањен за категорију ниже у односу на 2015. годину.</p>		

Програм: Изградња пречистача отпадних вода	
3.1.1.1. Пројекат: Изградња пројектне документације за изградњу пречистача отпадних вода у зони Пролекса	Пројекат усвојен од стране финансијера до 2017. године 30.000
3.1.1.2. Пројекат: Изградња пречистача отпадних вода у зони Пролекса	Функционалан пречистач отпадних вода у зони Пролекса увезан у систем канализационе мреже на градском подручју општине до 2018. године 200.000
Програм: Изградња канализационе мреже у градском подручју	
3.1.2.1. Пројекат: Израђена пројектна документација за дроградњу секундарне канализационе мреже	Пројекат усвојен од стране финансијера до 2017. године. 35.000
3.1.2.2. Пројекат: Изградња канализационе мреже-секундарна канализација Крак 3-7 и прикључци	Најмање 335 домаћинстава прикључено на канализациону мрежу до 2016. године. 0
3.1.2.3. Пројекат: Изградња фекалне канализације Рипчиште - Гилана - Ново гробље	Најмање 300 домаћинстава прикључено на канализациону мрежу у периоду од 2016 до 2019. године. 0
<p>3.2. Програм</p> <p>3.2. Стартни негативни утицај одложеног чврстог отпада на животну средину до 2020.г.;</p>	<p>Исход 1: До 2020.г. ризик од епидемија узрокован негативним утицајем дивљих депонија чврстог отпада смањен за категорију ниже у односу на 2016.г.</p> <p>Исход 2: Намање 20% домаћинстава и 10% пословних привредних субјеката учествује у селективном прикупљању отпада до 2020. године.</p> <p>Исход 3: До 2020.г. остварени профит од продаје рециклованог отпада износи минимално 200.000 КМ на годишњем нивоу.</p> <p>Програм: Уклањање дивљих депонија</p>

3.2.1.1.Пројекат: Уклањање дивљих депонија	До 2020.г. на подручјима уклоњених депонија нема новог одбацивања отпада	100000	100000
3.2.1.2.Пројекат: Изградња локалног плана управљања отпадом	До 2020.г. нема нових локација дивљих депонија	0	0
Програм: Успостава система прикупљања селективног отпада			
3.2.2.1.Пројекат: Набавка контejнера за прикупљање рециклажног чврстог отпада	До 2020.г. у селективном прикупљању отпада учествује најмање 1.200 домаћинстава и 50 пословних субјеката.	100000	100000
3.2.2.2.Пројекат: Стварање у функцију рециклажног дворишта	Прикупљено најмање 500 тона рециклажног отпада на годишњем нивоу до 2020.г. У рециклажном дворишту прикупљено и рецикликовано најмање 500 тона чврстог отпада на годишњем нивоу до 2016.г.	500	500
Задатак:			
3.3. Повећана енергетска ефикасност до 2020.г.;	Износ рачуна за потрошну ел. енергију у јавним објектима; Износ рачуна за загријавање јавних објеката; Износ рачуна за ел. енергију у планинском дому.		
Програм: Примењена енергетске ефикасности			

3.3.1.Пројекат: Примјена мјера енергетске ефикасности у средњошколском центру.		До 2020. године смањења потрошња количине електричне енергије (kWh) у средњошколском центру за 35% у односу на 2014.	Средњошколски центар	140.000	
3.3.1.2.Пројекат: Израда елaborата и примјена мјера енергетске ефикасности за вртић		До 2016. године смањења потрошња енергетната потребних за затријавање објекта вртића за најмање 40% у односу на 2014.	Вртић	50.000	70.000
3.3.1.3.Пројекат: Израда елaborата и примјена мјера енергетске ефикасности у Дому здравља		До 2016.г. смањења потрошња енергетната потребних за затријавање објекта Дома здравља за најмање 45% у односу на 2014.	Дом здравља	3.000	173.000
3.3.1.4.Пројекат: Израда елaborата и примјена мјера енергетске ефикасности за зграду полицијске станице К.В.		До 2018.г. смањења потрошња енергетната потребних за затријавање аграде полиције за најмање 40% у односу на 2014.	Полицијска станица	10.000	30.000
3.3.1.5.Пројекат: Израда елaborата енергетске ефикасности у јавној расvjети за цијелу општину и примјена мјера енергетске ефикасности у јавној расvjети		До 2017. године смањења потрошња количине електричне енергије (kWh) у јавној расvjети за најмање 15% у односу на 2014.	Јавна расvjета	15.000	0
Програм: Кориштење обновљивих извора енергије					
3.3.2.1.Пројекат: Постављање соларних панела на Гланинарски Дом		У Гланинарском дому до 2020.г. произведено најмање 1.400 kWh ел. енергије из обновљивих извора енергије.	Гланинарски Дом	5.000	15.000
3.3.2.2.Пројекат: Постављање соларних панела на Средњошколски центар		До 2020.г. смањења потрошња количине електричне енергије (kWh) за припрему топле воде за најмање 10% у односу на 2014.	Средњошколски центар	0	20.000

	<p>Број подручја проглашених културним наслеђем (од стране Министарства просвећење и културе РС);</p> <p>Број објеката проглашених културним наслеђем (од стране Министарства просвећење и културе РС);</p> <p>Локације проглашење споменицима природе (од стране Министарства за просторно уређење, грађевинарство и екологију РС);</p> <p>Износ туристичких прихода од манифестација везаним за локације културно-историјског и природног наслеђа;</p>
<p>Исход 1: До 2020.г. године за најмање 2 природна подручја и 2 културно-историјска објекта додељена категоризација одговорајућег степена заштите природног и културно-историјског наслеђа;</p> <p>Исход 2: Кањон Церцке и Водопад Виленска Врела проглашени споменицима природе до 2020. године</p>	<p>Исход 3: До 2020. године приходи од туристичких посјета локацијама културно-историјског и природног наслеђа повећани за 20% у односу на 2016.г.</p>
<p>Програм: Израда елабората за валоризацију природног и културно-историјског наслеђа</p>	
<p>3.4.1.1. Пројекат: Израда елаборат валоризације природног и културно-историјског наслеђа.</p>	<p>Најмање 2 подручја и 2 објекта са подручја општине кандидована за категоризацију одговорајућег степена заштите до 2018. године</p> <p>2500</p>
<p>3.4.1.2. Пројекат: Израда елабората за заштиту кањона Церцке и водопада Виленска Врела</p>	<p>Кањон Церцке и Водопад Виленска Врела кандидовани за категоризацију одговорајућег степена заштите до 2018. године</p> <p>5000</p>
	<p>Програм: Едукација на тему заштите животне средине</p>
	<p>3.4.2. Пројекат: Едукација становништва на тему заштите природног и културно-историјског наслеђа</p>
	<p>До 2020 године број посета локацијама културно-историјског и природног наслеђа увећан за најмање 20% у односу на 2014.г.</p> <p>10000</p>

	3.4.2.2. Пројекат: Едукација становништва на тему заштите ријеке Врбанје	До 2020. године смањен број дивљих депонија уз обалу ријеке Врбанје и њених притока за најмање 30% у односу на 2016. годину
	УКУПНО ЗА СЕКТОР ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ:	6.000

Прилог 2:

- План имплементације стратешких пројектата и мјера за 3 године (1+2) у електронској форми

1 Operativni plan
tri godine_Kotor Var

Линк за преузимање докумената:

http://opstinaakotorvaros.com/wp-content/uploads/2016/09/01-Operativni-plan-tri-godine_Kotor-Varos.pdf

- Табеле индикатори – Алат за кохерентност

2 Tabele indikatori
Alat za koherencnost

Линк за преузимање докумената:

<http://opstinaakotorvaros.com/wp-content/uploads/2016/09/02-Tabele-indikatori -Alat-za-koherencnost-KotorVaros.pdf>

Прилог 3: Пројектне фише

1 Projekti
Ekonomski sektor.d

Линк за преузимање документа:

<http://opstinkotorvaros.com/wp-content/uploads/2016/09/02-Tabele-indikatori -Alat-za-koherentnost-KotorVaros.pdf>

2 Projekti
Drustveni sektor.doc

Линк за преузимање документа:

<http://opstinkotorvaros.com/wp-content/uploads/2016/09/02-Projekti-Drustveni-sektor.pdf>

3 Projekti Zivotna
sredina.doc

Линк за преузимање документа:

<http://opstinkotorvaros.com/wp-content/uploads/2016/09/03-Projekti-Zivotna-sredina.pdf>

Прилог 4: Пројецирана могућности финансирања приоритета ревидоване развојне стратегије општине Котор Варош (2016-2020.)

Осврт на финансирање током претходног периода имплементације стратегије:

На основу података припремљених за евалуацију имплементације развојне стратегије Општине Котор Варош утврђено је да је током периода 2011.-2014. године од укупно планираних (плановима имплементације) 37,4 мили. КМ реализирано 24,5 мили. или 65%. У структурни планова било је предвиђено да се у прве три године реализације стратегије из буџета финансира 28 % а из екстерних извора 72 % вриједности планираних пројеката. Усљед мање реализације средстава из буџета те због ванредног прилива из донаторских средстава за санацију штета од поплава током 2014., структура реализацији средстава је значајно изменењена у односу на иницијални план, где је 71 % остварено из ванских извора а 29 % из буџета. Када је ријеч о структури финансирања по секторима развоја, плановима имплементације за прве три године имплементације је било предвиђено да се за сектор економског развоја издвоји 4%, за друштвени сектор 72 % а за сектор заштите животне средине 24 %. Због лоше економске ситуације која је утицала на склањен обим реализације средстава као и због прерасподеле средстава за санацију штета од поплава, за економски сектор је издвојено само 2 %, за сектор друштвеног развоја 93 % те за сектор заштите животне средине 5%.

Образложење прогнозе средстава за период 2016.-2020. године: Прогноза финансирања развојне стратегије за период 2016. -2020. године припремљена је узимајући у обзир (I) тренд издвојених средстава у периоду 2011.-2015. године; (II) нацрт буџета за 2016. годину (III) очекивана допунска средства из осталих екстерних извора; (IV) очекивани благи раст просјечних издвајања од 3-5 % годишње; (V) ограничења у погледу акумулираних обавеза и задужености као и других ризика.

Према пројецима општине и узимајући у обзир трендове које је министарство финансија РС предвиђило за наредни период, очекује се раст општинског буџета у просјеку од 3 до 5% на годишњем нивоу. У складу с тим се очекују и већа издвајања за финансирање стратешких интервенција у наредном петогодишњем периоду. Издвајања из буџета за финансирање стратегије подразумијевају издвајања за капиталне инвестиције, развој цивилног друштва, спортивских организација, јавних установа (укључено финансирање пројектних и редовних активности), затим планирана суфинансирања пројеката развоја и одржавања комуналне и друштвене инфраструктуре, итд.

У периоду 2011.-2014. године, за имплементацију стратегије се укупно издвојило 24,5 мили. КМ из буџетских и екстерних извора, и то просјечно 6,2 мили. КМ годишње. Из буџета је издвојено укупно 7,07 мили. КМ, годишње у просјеку 1,77 мили. КМ, из екстерних извора 17,4 мили. КМ, просјечно 1,25 мили. КМ годишње. Подаци о издајању за имплементацију стратегије у 2015. години нису коначни, а на основу оперативних евидентија, из буџета је до сада издвојено 2.360.000,00 КМ, из екстерних извора 1.105.710,00 КМ. Ови подаци указују да током 2015. није дошло до значајних измена тренда реализације издајања за финансирање стратегије у односу на претходне године.

Нациртом буџета за 2016, за имплементацију стратегије је оквирно предвиђено 346.000 КМ а дио пројеката ће се финансијирати из кредитних средстава. Садашње задужење општине је 14% буџета (лимит износи 18%) тако да је у наредним годинама планирана изградња пречистача отпадних вода који ће се финансијирати дијелом из кредитних средстава до преосталог лимита задужења од 4%.

У 2016. години се очекује завршетак реализације стратешког пројекта „Реконструкција и проширење градске водоводне мреже и проширење канализационе мреже Котор Варош“ из кредитних средстава 935.000 КМ (виједност нереализованог пројекта са авансом) и грант средстава ИПА 2010 И дио у вриједности 1.143.000 КМ. Не повучени дио кредитних средстава износи 513.000 КМ. Такође је планирана реализација кредита Владе РС (Кредит свјетске банке за отпоравак од поплава) у износу од 976.800,00 КМ, који је намијењен за изградњу, санацију и реконструкцију мостова и путне инфраструктуре оштећене у посљедњим поплавама на подручју Општине Котор Варош, укупно 10 пројектата.

Када је ријеч о финансијском стању општине Котор Варош, укупне очекиване (процењене) обавезе за наредних 5 година су **3.636.092 КМ**. За сервисирање кредитних обавеза у наредних 5 година ће бити потребно годишње издвајати око 800.000 КМ. У погледу осталих могућих финансијских обавеза које могу утицати на могућности финансирања развојне стратегије највиши ризик се односи на измирење обавеза по основу судских пресуда у износу од 200.000КМ које је планирано буџетом за 2016.годину.

Прогноза је припремљена путем консултација кључних чланова Развојног тима и Службе за финансије те је усаглашена са Начелником општине Даљибором Вучановићем. Прогноза је ће бити кориштена као полазна основа за припрему секторских планова ревидиране развојне стратегије општине.

Образац за прогнозу могућности финансирање приоритета локалне развојне стратегије из интерних и екстерних извора

Јединица локалне самоуправе: Котор Варош

Извори финансирања локалне развојне стратегије	Оквирна процјена по годинама (у КМ)				Укупно (у КМ)
	2017	2018	2019	2020	
1.Буџет јединице локалне самоуправе (у КМ)	7.750.000,00	7.885.000,00	8.235.000,00	8.590.000,00	8.600.000,00
2.Издвајања из буџета за финансирање стратегије	346.000,00	774.200,00	880.700,00	600.000,00	650.000,00
3.Екстерни извори (кредити, ентитети, канточи, држава, јавна предузећа и приватни извори) (у КМ)	935.000 976.800				1.911.800,00
-разлика непов.кредита ЕИБ-вод. и канализ. из 2015 [513.000]					
-Кредит за сан ком.инф.ст. оштећене у поплавама ЕИБ					
4.Екстерни извори (ИПА, данатори и	1.824.600,00	805.400,00	1.539.400,00	1.100.000,00	1.043.900,00
					6.313.300,00

остало) (у КМ)					
УКУПНО ЗА ФИНАНСИРАЊЕ СТРАТЕГИЈЕ	4.082.400,00	1.579.600,00	2.420.100,00	1.700.000,00	1.693.900,00
(2+3+4) (у КМ)					11.476.000,00

Информације оstanуљ обавеза, кредитној задужености и ризицима од судских пресуда

Станje акумулираних обавеза и задужености ЈЛС(укопалко је релевантно)	Оквирна процењена по годинама				УКУПНО (у КМ)
	2017	2018	2019	2020	
Обавезе	700.000	550.000	600.000	650.000	700.000
Задуженост					3.200.000
Кредит обвезнице-кап улагања 2010-4.500.000	796.737	796.737	796.737	796.737	3.585.317
Кредит Вод. и канал.-ЕИБ-грејс период 8 година	11.200	11.200	11.200	11.200	56.000
Кредит поплаве-ЕИБ-грејс период 5 година	10.155	10.155	10.155	10.155	50.755
УКУПНО (у КМ)	818.092	818.092	796.737	796.737	3.636.092

Улагања по секторима

Сектор	Оквирна процењена по годинама				УКУПНО (у КМ)
	2017	2018	2019	2020	
Економија	96.700,00	194.600,00	108.600,00	200.000,00	200.000,00
Друштвени сектор	2.857.800,00	1.078.100,00	1.392.100,00	1.100.000,00	1.050.000,00
Екологија	1.127.900,00	306.900,00	919.400,00	400.000,00	443.900,00
УКУПНО (у КМ)	4.082.400,00	1.579.600,00	2.420.100,00	1.700.000,00	1.693.900,00
					11.476.000,00

Напомена: Пројекција издаваја за појединачне секторе извршена је на начин да су се сагледала средствата која су намјенски издајена зафинансирање наведених сектора, као и трендови финансирања пројектата из екстерних извора за појединачне секторе у прометном периоду.

Напомене / образложења

Из Буџета ЈЛС	<p>Финансирање пројектата из буџета општине је планирано кроз издавање средстава за субфинансирање инфраструктурних пројектата, финансирање израде планске документације (регулациони планови), израда пројектне документације, мјере поддршке пољопривредним производачима, издавање за финансирање пројектата НВО сектора и др.</p> <p>Кредитна средства обезвиђена за санацију штета од поплава и реконструкцију и изградњу водоводне и канализационе мреже и санацију изворишта.</p> <p>Финансирање из екстерних извора (кредити, ентиитети, кантони, држава, јавна предузећа и приватни извори) подразумијева грантове који се очекују од Владе РС путем расписивања јавних позива ресорних министарстава, фондова РС и јавних предузећа на републичком и локалном нивоу. (Примјер: Фонд за заштиту животне средине и енергетску ефикасност РС, Кандидовањи инфраструктурни пројекти Министарства за просторно уређење РС, Министарство породице омладине и спорта, пројекти уређења стаза Министарству трговине и туризма РС, Агенција за сигурност саобраћаја РС, набавка ватрогасног возила уз субфинансирање Ватрогасно савеза РС, ЈП Путеви РС, КП „Бобас“). Ова процена издавања извршена је на основу реализацијаних улагања из наведених извора у претходним годинама, уз напомену да у пројекцију прихода нису укључени грантови које су у претходном периоду имплементирани даваоци средстава директно, спроведећи све потребне процедуре без дознаке средстава у буџет општине. Знатно већа средстава из ванских извора у 2016. години су планирана на приједлог директора ДЗ „Св. Пантелејмон“ а на основу остварених контаката са Министарством здравља и социјалне заштите РС и постигнутог договора за кандидовање и финансирање пројекта енергетске ефикасности, опремање службе хитне помоћи, тимова породичне медицине објекта Дома здравља и набавке санитетскогвозила).</p> <p>Екстерни извори (кредити, ентиитети, кантони, држава, јавна предузећа и приватни извори, донатори, сл.)</p>
---------------	---

Прилог 5: Пројекти који нису обухваћени планом имплементације Стратегије

Општински развојни тим је у процесу ревизије Стратегије идентификовао пројекте који могу доприћи остварењу секторских циљева али се нису могли са сигурношћу утврдити извори финансирања. У наредној табели приказана је листа таквих пројекта.

Списак општинских развојних пројеката који нису обухваћени планом имплементације Стратегије				
Пројекат	Опис пројекта	Издаја	Издавач	Извршник
Пројекат: Реконструкција пута Шипраге - Крушево Брдо	У потпуности реконструисана дionица пута Шипраге - Крушево Брдо у дужини од 9 km	50.000	250.000	300.000
Пројекат: Реконструкција пута К. Варош - Вагани	У потпуности реконструисана дionица пута К. Варош - Вагани у дужини од 11 km	100.000	230.000	330.000
Пројекат: Санација старог градског моста	Саниран и реконструисан Стари градски мост	0	80.000	80.000
Пројекат: Замјена забетних цијеви водовода у М3 Шипраге у дужини 1 km	Реконструисано 1.000 m примијарне водоводне мреже у М3 Шипраге	40.000	0	40.000
Пројекат: Изградња водовода Радахова у дужини од 7.200 m	Изграђен водовод Радахова у дужини од 7.200 m	0	254.000	254.000
Пројекат: Реконструкција фискултурне сале у ОШ „Петар Петровић Његош“ у Масловарама	- Постављено 320 m ² гуменог пода - Постакљено 25 прозорара на фискултурној Сали - замијењено 12 расвијетних тјела.	12.000	25.000	37.000
Пројекат: Реконструкција школског игралишта код ОШ „Свети Сава“ у Котор Вароши	- Асфалтирано 900 m ² терена, ограђено игралиште у дужини од 200 метара и освијетљено игралиште са 4 расјетна тијела.Ц58	19.000	5.900	24.900

Пројекат: Реконструкција школског игралишта код ОШ „Свети Сава“ у Забрђу	Асфалтирано 900 м ² терена, као и ограђено игралиште у дужини од 200 метара,	19.000	4.900	23.900
Пројекат: Реконструкција школског одбојкашког игралишта ОШ „П.Н.Његош“ у Масловарама	Асфалтирано 200 м ² одбојкашког терена,	4.000	1.000	5.000
Пројекат: Успостављање ГИС базе података	Успостављања ГИС база података	15.000	15.000	30.000
Пројекат: Израда просторно-планске документације Регулациони план „Бргеови“ 50ха	Израђен Регулациони план „Бргеови“	50.000	0	50.000
Пројекат: Израда просторно-планске документације Регулациони план „Центар“ 47ха	Израђен Регулациони план „Центар“	47.000	0	47.000
Пројекат: Израда просторно-планске документације Зонинг план „Баре“ 55ха	Израђен Зонинг план „Баре“	55.000	0	55.000
Пројекат: Израда просторно-планске документације Зонинг план „Котриште“ 53ха	Израђен Зонинг план „Котриште“	53.000	0	53.000
Пројекат: Израда елабората и примјена мјера ЕЕ за зграду полицијске станице у МЗ Шипраге	Израђен елаборат, утврђен објекат, замјењење на столарија и саниран кров	0	50.000	50.000
Пројекат: Успостављање базе података о енергетској ефикасности свих јавних установа на подручју општине Котор Варош	Набављен ЕНМАСОФТ софтверски пакет Успостављања база података о енергетској ефикасности свих јавних установа на подручју општине Котор Варош	3.000	2.400	5.400

Број: 01-022- 73/16
Датум: 09.06. 2016. године
Котор Варош

ПРЕДСЕДНИК
СКУПШТИНЕ ОПШТИНЕ
Ибрахим Палић, с.р.

На основу члана 54. Став 3. и 59., Закона о локалној самоуправи („Службени гласник Републике Српске“, број: 97/16) и члана 46. Статута општине Котор-Варош („Службени гласник општине Котор-Варош“ број: 3/14, 4/16, 7/16) Начелник општине Котор-Варош доноси

**ПРАВИЛНИК
О ИЗМЈЕНАМА И ДОПУЊАМА ПРАВИЛНИКА О ПЛАТАМА ЗАПОСЛЕНИХ У
ОПШТИНСКОЈ УПРАВИ ОПШТИНЕ КТОР-ВАРОШ**

Члан 1.

У члану 5. Правилника о платама запослених у општинској управи Општине Котор-Варош („Службени гласник Општине Котор-Варош“, број: 14/15), став 1., тачка а) мијења се и гласи: „ а) Начелнику Одјељења, секретару Скупштине општине и шефу Кабинета начелника општине основни кофицијент 9,50 увећава се по основу обављања високосложених, нејсложенијих и изузетно значајних послова 30% и по основу посебних резултата рада 7%, тако да кофицијент за обрачун плате износи 13,00.“

Члан 2.

Члан 8. мијења се и гласи: „Начелник општине може, у зависности од резултата рада запосленог и расположивих финансијских средстава, утврдити стимулативни дио плате (стимулација) до 30%.“

Члан 3.

Овај Правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику општине Котор-Варош“.

Број: 02-014-48-1/17
Датум: 10.02.2017. године

НАЧЕЛНИК ОПШТИНЕ
Сакаи Зденко, с.р.

P.бр	<u>САДРЖАЈ</u>	Стр
1.	Ревидована стратегија развоја општине Котор Варош 2016-2020.	1
2.	Правилник о измјенама и допунама Правилника о платама запослених у општинској управи Општине Котор-Варош	98
	САДРЖАЈ	